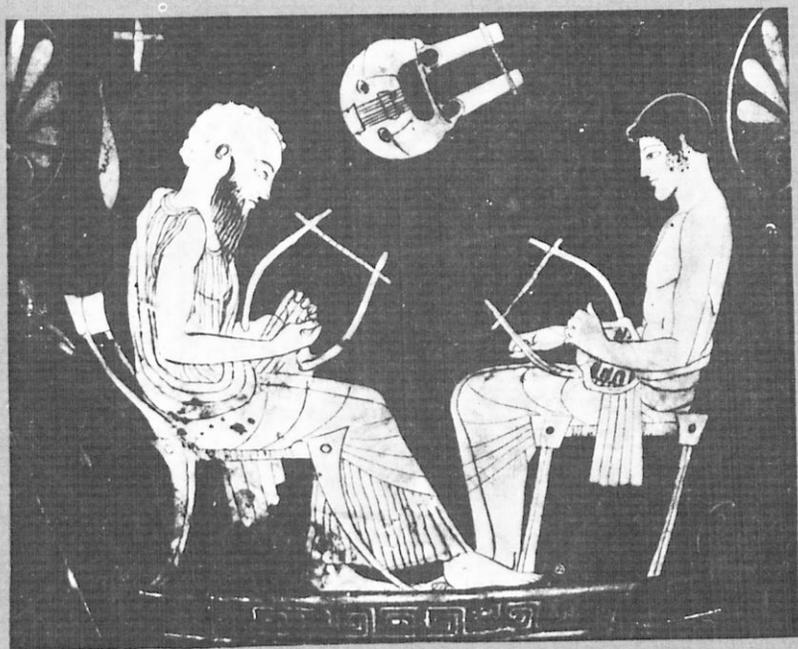

Ν. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ - Ν. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ - Ν. & Ε. ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΦΑΙΔΩΝ - ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

ΣΤ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1970

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΔΩΡΕΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

1. ΦΑΙΔΩΝ

2. ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

1370 ΠΛΑ

ΝΙΚ ΑΘ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ
ΦΑΙΔΩΝ

ΣΤ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΛΛΑΣ

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1970

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΣ ΑΓΩΓΗ

Α ΠΛΑΤΩΝ

1. ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

Ὁ Πλάτων ἐγενήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τῷ 428 ἢ 427 π.Χ. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἀρίστων ἦτο εὐγενῆς, ἀλλ' ἀγνώστου πιθανῶς ἱστορικῆς γενεᾶς, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Περικτιόνη ἀνήκεν ἐπίσης εἰς ἐπιφανῆ οἰκογένειαν, ἀνάγουσαν τὸ γένος αὐτῆς εἰς τὸν Σόλωνα. Τὸ ἀρχικὸν ὄνομα τοῦ Πλάτωνος ἦτο Ἀριστοκλῆς, τὸ ὄνομα τοῦ πάππου του, Πλάτων δὲ ὠνομάσθη, ὡς ἀναφέρεται, διότι εἶχεν εὐρέα στέρνα καὶ μέτωπον. Περὶ τῆς παιδείας αὐτοῦ δὲν γνωρίζομεν πολλὰ, ἀλλὰ πάντως ἔτυχεν ἐπιμεμηλεμένης ἀνατροφῆς, ὡς υἱὸς πλουσίας καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας, καὶ εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον κατετέθησαν βαθέως εἰς τὴν ψυχὴν του τὰ σπέρματα τῆς ἀρετῆς, ἡ ὁποία τὸν κοσμεῖ καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν. Εἶναι ὁμως βέβαιον, ὅτι ἐμυθήθη εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὑπὸ τοῦ Κρατύλου, μαθητοῦ τοῦ Ἡρακλείτου. Ἀλλὰ τὸν ἐνεθουσίαζε μᾶλλον ἡ ποίησις καὶ μάλιστα ἡ τραγικὴ ἢ γνωριμία του ὁμως μὲ τὸν Σωκράτη, ἡ ὁποία συμπίπτει μὲ τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐπέφερε ριζικὴν μεταβολὴν εἰς τὰς νεανικὰς του κλίσεις. Παρέδωκεν εἰς τὸ πῦρ τὰ ποιητικὰ του πονήματα καὶ ἀφωσιώθη ὅλος εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ Σωκράτους, πλησίον τοῦ ὁποίου παρέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του.

Ὁ ἄδικος θάνατος τοῦ διδασκάλου τὸν ἐπίκρανε τόσο, ὥστε ἔφυγεν εἰς τὰ Μέγαρα πλησίον τοῦ Εὐκλείδου, ὅπου μὲ ἄλλους Σωκράτικους ἐθρήνησεν αὐτόν· ἐκεῖθεν μετὰ βραχὺ πιθανῶς διάστημα ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Κατὰ διάφορα ἔπειτα χρονικὰ διαστήματα ἔκαμεν ἀρκετὰ ταξίδια ἐπανερχόμενος ἐκ νέου εἰς τὴν γενέτειραν. Τὸ μακρότερον ὅλων ἦτο τὸ εἰς Αἴγυπτον καὶ Κυρήνην. Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐγνώρισε τὸν ἐκεῖ πανάρχαιον πολιτισμόν, ἐδιδάχθη ἴσως ἱστορίαν καὶ μαθηματικά, τὸ δὲ πολίτευμα τῆς χώρας τοῦ ἀφῆκε μεγάλην ἐντύπωσιν, τῆς ὁ-

ποίας ἔχγη βλέπομεν εἰς τὰ περὶ πολιτείας ἔργα του. Εἰς τὴν Κυρήνην ἤκουσε τοὺς μαθηματικούς της καὶ ἐγνώρισε τὸν διάσημον γεωμέτρην Θεόδωρον. Τῷ 389 π.Χ. ἦλθεν εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. Ὁ πιθανώτερος λόγος τῶν ταξιδίων αὐτῶν ἦτο ἡ ἐπιθυμία του νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ ἀφελθῇ ἐκ τῆς σοφίας τῶν χωρῶν αὐτῶν. Τὸ εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν ταξιδιὸν του ὑπῆρξεν ἀφορμὴ νὰ γνωρίσῃ ὁ Πλάτων τοὺς Πυθαγορείους ἐκ τοῦ πλησίον, νὰ λάβῃ γνώσιν τῆς φιλοσοφίας αὐτῶν, νὰ μνηθῇ πληρέστερον εἰς τὰ Ὀρφικά καὶ νὰ γνωρισθῇ ἀκόμη μὲ τοὺς Ἐλεάτας καὶ τὰς δοξασίας αὐτῶν. Ἡ ἀποδημία αὐτῆ ὑπῆρξεν ἕνεκα τούτου σημαντικωτάτη διὰ τὴν μετέπειτα πνευματικὴν αὐτοῦ ἐξέλιξιν.

Διάφορος ὅμως ὑπῆρξεν ἡ πνευματικὴ του συγκομιδὴ ἐκ τῆς Σικελίας. Ἐκεῖ ἐγνώρισε ἐκ πείρας μίαν τυραννίδα, ζήσας εἰς τὴν ἀλλήν τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Διονυσίου τοῦ Α' καὶ ἐκέρδησε φίλον καὶ θαυμαστὴν τὸν γυναικάδελφον τούτου Δίωνα. Ἄλλ' ἡ γνωριμία του μὲ τὸν Διονύσιον εἶχεν οἰκτρὸν τέλος. Ὁ τύραννος, διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ ἐνοχλητικοῦ ἠθικολόγου, τὸν ἐπεβίβασε διὰ τῆς βίας πλοίου ἀναχωροῦντος διὰ τὴν Ἑλλάδα· ὁ κυβερνήτης αὐτοῦ, κατ' ἐντολὴν πιθανώτατα τοῦ Διονυσίου, τὸν ἐπόλησεν ὡς δούλον εἰς τὴν Αἴγιναν. Ὁ Ἀνίκηρις ὅμως ὁ Κυρηναῖος παρευρισκόμενος ἐκεῖ τὸν ἐξηγόρασε καὶ οὕτως ὁ Πλάτων ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας τῷ 387 π.Χ. εἰς ἡλικίαν 40 ἐτῶν περίπου.

Ἐκτοτε ὁ Πλάτων παρέμεινεν εἰς Ἀθήνας πλὴν δύο διακοπῶν παρὰ τὰ πρότερα παθήματά του. Τῷ 366 π.Χ. μετέβη καὶ πάλιν εἰς Σικελίαν, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ νέου τυράννου Διονυσίου τοῦ Β', διαδεχθέντος τὸν πατέρα του, πρὸς διαρρύθμισιν τῶν ἐκεῖ πολιτικῶν πραγμάτων κατὰ τὰς φιλοσοφικὰς αὐτοῦ ιδέας. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἠπατήθη ὁ Πλάτων εἰς τὰς προβλέψεις του καὶ ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ τὰς Συρακούσας, ἀφοῦ ὑπεσχέθη, ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ, διότι ἄλλως δὲν τοῦ ἐπέτρεπον νὰ ἀναχωρήσῃ. Καὶ πράγματι τῷ 361 π.Χ. ἐπανῆλθεν εἰς Σικελίαν, ὅπου ὄχι μόνον δὲν κατώρθωσε νὰ διαλλάξῃ τὸν τύραννον μὲ τὸν Δίωνα καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ ἐκ τῆς ἐξορίας τὸν δεύτερον, ἀλλὰ καὶ κατέστη ὑποπτος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐκινδύνευσε αὐτῆ ἡ ζωὴ του. Ἐσώθη μόνον κατόπιν ἐπεμβάσεως τῶν ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ Πυθαγορείων φίλων του καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας, χωρὶς πλέον νὰ ἀπομακρυνθῇ ἐξ αὐτῶν.

Εἶναι ἐπίσης βέβαιον, ὅτι ὡς ἀνὴρ ὑγιῆς καὶ βωμάλεος πλέον ἢ ἀπαξ ἐστρατεύθη κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀνδρικῆς αὐτοῦ ἡλικίας, ὅτι δὲν ἀνμείχθη εἰς τὰ πολιτικά, διότι καὶ ἐκ πεποιθήσεως καὶ ἐκ κατα

γωγῆς δὲν συνεπάθει τὴν δημοκρατίαν, ἡ ὁποία ἐθανάτωσε τὸν ἄριστον τῶν πολιτῶν Σωκράτη, ὅτι παρέμεινε ἄγαμος καὶ ὅτι ἤτο λιαν φιλομαθὴς καὶ πολυμαθέστατος, ὡς ἐμφαίνεται ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων του.

Ὅτε τὸ πρῶτον ἐπανῆλθεν ἐκ Σικελίας εἰς Ἀθήνας, ἐφιλοτιμήθη νὰ καταστήσῃ κοινωνοὺς τῆς πείρας του καὶ τῶν γνώσεών του τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ κοινωνήσουν τούτων. Ἰδρυσε λοιπὸν πρὸς τοῦτο παρὰ τὸ Γυμνάσιον « Ἀκαδημία » μόνιμον φιλοσοφικὴν σχολήν, ὁμώνυμον μὲ αὐτό, διατηρηθεῖσαν μέχρι τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὅποτε κατηργήθη. Ἡ Ἀκαδημία ἐγίνε κατὰ τὸ πρότυπον τῆς Πυθαγορείου σχολῆς, ἀλλ' ὁ ἰδρυτῆς τῆς δὲν ἀπεδέχετο οὔτε τὴν ἐχεμύθειαν τῶν Πυθαγορείων, οὔτε τὸ δυσπρόσδον τῶν μαθητῶν πρὸς τὸν διδάσκαλον, ἀλλ' ἐζήτει νὰ συμβιβάσῃ τὴν ἀκροαματικὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας μετὰ τῆς διαλογικῆς τοῦ Σωκράτους. Ἡ Ἀκαδημία ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Μουσῶν, τῶν ὁποίων ὁ Πλάτων ἰδρυσεν εἰς τὸν κῆπον τῆς σχολῆς ἱερόν, καὶ οἱ ὁμιλεῖται κατὰ τὸ πρότυπον τῶν Ὀρφικῶν καὶ Πυθαγορείων ἀπετέλου ἱερὰν ἔνωσιν. Ἐντὸς τῆς σχολῆς κατόκησεν ὁ Πλάτων καθὼς καὶ οἱ ἑκάστοτε σχολάρχαι τῆς Ἀκαδημίας ἐκ κληρονομίας τοῦ ἰδρυτοῦ. Ἐπιφανεῖς Ἀθηναῖοι καὶ ξένοι ἦσαν οἱ ἀποτελοῦντες τὸν ὄμιλον τῆς σχολῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καταλέγονται ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Δημοσθένης.

Ὁ Πλάτων ἐξηκολούθησεν ἀνελλιπῶς, πλὴν τῶν δύο διακοπῶν, τὰς ὁποίας εἶδομεν, νὰ διδάσκῃ εἰς τὴν σχολήν, χωρὶς νὰ παύῃ νὰ γράφῃ. Μόνον ὁ θάνατος περὶ τὸ ὀγδοηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του ἔθεσε τέρμα εἰς τὴν γόνιμον δρᾶσίν του. Ὁ νεκρὸς τοῦ πρώτου σχολάρχου τῆς Ἀκαδημίας ἐτάφη εἰς τὸν κῆπον αὐτῆς.

2. ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Πλάτωνος φέρονται 44 ἔργα. Ἐκ τούτων θεωροῦνται γνήσια τρεῖς ἐπιστολαὶ καὶ 24 - 26 συγγράμματα ἔχοντα τὴν μορφήν διαλόγου, πλὴν τῆς Ἀπολογίας, ἡ ὁποία εἶναι γραμμμένη εἰς συνεχῆ λόγον. Ἡ μορφή δὲ αὕτη τοῦ λόγου δὲν εἶναι ἐξωθεν δάνειον, ἀλλὰ φυσικὴ ἀναπαράστασις τῆς διαλογικῆς διδασκαλίας τοῦ Σωκράτους, ἡ ὁποία ἐγένετο μὲ τόσῃν δεξιότητῃ καὶ ἀσφάλειαν. Οὕτω λοιπὸν προήλθε νέον εἶδος τοῦ ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου, ὁ Πλατωνικὸς διάλογος, γραμμένος μὲ τόσῃν λογοτεχνικῇ χάριν εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Ἀθηναίων τῆς ἐποχῆς.

Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τοὺς Πλατωνικοὺς διαλόγους ὡς

ἐν εἶδος ἐστενογραφημένων πρακτικῶν τῶν Σωκρατικῶν διαλόγων· ἡ ζωὴ, ἡ μορφή καὶ τὸ πλάσιον τούτων εὐρίσκονται, παρελθόν καὶ παρὸν συνεννοῦνται, αἱ κρατούσαι ἰδέαι ἀνάγονται εἰς ὑψηλότερα ἐπίπεδα, ὥστε πανταχῶς διακρίνεται ὁ ἀνώτερος νοῦς, ὁ ὑποῦς διακωμῶνεται, καλλωπίζεται καὶ ἐξυψώνεται ὡς χρωστήρ ἐξόχου καλλιτέχου ἐπεξεργαζομένου ὠραίαν, ἀλλ' ἀτελῆ καταλειφθεῖσαν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν θέλει νὰ ἐμφανίσῃ οὗτος ὡς ἔργον οὐχὶ ἰδικόν του, ἀλλὰ τοῦ πρώτου σχεδιάσαντος. Ἡ τοιαύτη εὐλάβεια καὶ ἀφοσίωσις τοῦ Πλάτωνος πρὸς τὸν Σωκράτη ἀποτελεῖ μοναδικὸν εἰς τὴν ἱστορίαν παράδειγμα σχέσεως μαθητοῦ πρὸς διδάσκαλον, τοῦ ὁποῦ τὴν προσωπικότητα μᾶς παρέδωκεν ὅλος ἰδανικῶς.

Β'. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΥΤΗΣ

Ἡ φιλοσοφία, ὅπως καὶ τὸ δράμα, ἔχει πατρίδα τὴν Ἑλλάδα. Ἐγενήθη εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἀποικίας καὶ μάλιστα τὰς Ἴωνικὰς καὶ ἠνδρώθη καὶ ἐξυψώθη εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἀλλὰ τί εἶναι φιλοσοφία; Φιλοσοφία κυρίως εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς σοφίας ἢ τῆς γνώσεως· ἡ ἐξερεύνησις τῆς ἀληθείας καὶ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων, ἡ ἐπιστήμη τῶν ὄντων, τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν αἰτίων αὐτῶν. Ὁ Πλάτων φιλοσοφίαν θεωρεῖ τὴν γνώσιν τοῦ ὄντος ὄντος, τοῦ ἀγενήτου καὶ ἀφθάρτου, μονοειδοῦς καὶ αἰωνίου. Ὁ Ἀριστοτέλης πάλιν λέγει, ὅτι φιλοσοφία εἶναι ἡ ἔρευνα τῶν αἰτίων καὶ τῶν ἀρχῶν τῶν ὄντων. Ἐξ ἄλλου κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἄλλοι διαφορετικὰ ὀρίζουν τὴν φιλοσοφίαν.

Τὰ προβλήματα τῆς φιλοσοφίας εἶναι κυρίως τρία:

1) Τὸ γ ν ω σ ι ο λ ο γ ι κ ὸ ν, ἥτοι: α') Ἡ ἔρευνα τοῦ πῶς συντελεῖται ἡ γνώσις ἡμῶν καὶ ποία ἡ πηγὴ αὐτῆς. Εἶναι δηλαδὴ αἱ αἰσθησεις ἢ ἡ νόησις; Ἄλλοι τῶν φιλοσόφων δέχονται ὡς πηγὴν τὴν αἴσθησιν (αἰσθησιαρχικοί) καὶ ἄλλοι τὴν νόησιν (νοησιαρχικοί). β') Ποῖον τὸ κῦρος τῆς γνώσεως ἡμῶν· ἡ γνώσις δηλαδὴ ἡμῶν περὶ τοῦ κόσμου ἔχει ὑποκειμενικὸν κῦρος ἢ ἀντικειμενικόν; Εἶναι δηλαδὴ ὁ κόσμος διάφορος ἀπὸ ὅ τι μᾶς φαίνεται ἢ εἶναι οὗτος πράγματι, ὅπως τὸν νομίζομεν; γ') Ποῖον τὸ ὄριον τῆς γνώσεως ἡμῶν; Μέχρι ποίου σημείου δηλαδὴ φθάνει ἡ γνώσις μας; Δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἐσχάτην τοῦ παντὸς οὐσίαν;

2) Τὸ ὄντολογικόν, τὸ ὁποῖον ἐξετάζει περὶ τῆς οὐσίας τοῦ κόσμου καὶ παντὸς ὑπάρχοντος καὶ φαινομένου. Εἶναι δηλαδή ὁ κόσμος ὅλη ἢ πνεῦμα ἢ εἶναι καὶ τὰ δύο μαζί ;

3) Τὸ ἀξιολογικόν, τὸ ὁποῖον ἐρευνᾷ περὶ τῶν παντὸς εἶδους ἀξιών. Ἦτοι ἡ φιλοσοφία ἐξετάζει πῶς δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὸ Α ἢ Β φαινόμενον ἢ πρᾶγμα, ποία εἶναι ἡ οὐσία του καὶ ποία ἡ ἀξία του.

Γ'. Η ΠΡΟ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Πρὸς κατανόησιν τοῦ Φαίδωνος εἶναι ἀνάγκη νὰ δώσωμεν μίαν σαφῆ, ἀλλὰ περιληπτικὴν εἰκόνα τόσον περὶ τῆς πίστεως κλπ. τῶν Ὀρφικῶν, ὅσον καὶ περὶ τῆς ἱστορικῆς ἐξελιζέως τῆς φιλοσοφίας.

Οἱ Ὀρφικοὶ

Παντοῦ εἰς τὴν γῆν προηγήθη τῆς γνώσεως ἡ πίστις καὶ τῆς φιλοσοφίας ἢ θρησκεία, αἱ ὁποῖαι ἔδωσαν κάποιαν λύσιν εἰς τὰ προβλήματα τῆς φιλοσοφίας. Ποία ἦτο ἡ πίστις τῶν Ἑλλήνων, εἶναι γνωστόν. Τὰ Ὀρφικὰ ὅμως μυστήρια, τῶν ὁποίων ἡ ἴδρυσις ἀποδίδεται εἰς τὸν θρυλικὸν Ὀρφέα, ἀπονέμουσι τὴν ὑπαρξίν καὶ τὴν μοῖραν τοῦ ἀνθρώπου εἰς ἄλλην αἰτίαν. Οἱ μεμνημένοι εἰς αὐτὰ ἀπετέλουν θρησκευτικὰς κοινότητας καὶ εἶχον ἰδίαν πίστιν. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ὀρφικῶν, ὁ ἄνθρωπος ἔγινεν ἀπὸ τὴν τέφραν τῶν ὑπὸ τοῦ Διὸς φονευθέντων Τιτάνων, διότι οὗτοι εἶχον καταφάγει τὸν Ζαχρέα, υἱὸν αὐτοῦ καὶ τῆς Περσεφόνης. Δύο λοιπὸν στοιχεῖα φέρει ὁ ἄνθρωπος : τὸ τιτανικόν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἔγινε τὸ σῶμα, καὶ τὸ θεῖον, τοῦ υἱοῦ τοῦ Διός, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἡ ψυχὴ. Ἐπομένως ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ φροντίζῃ διὰ τὴν θεῖαν ψυχὴν καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ ἀπελευθερώσῃ αὐτήν, ἡ ὁποία διὰ τῆς γεννήσεως ἐνεκλείσθη εἰς τὰ δεσμὰ τοῦ σώματος. Τὸ παράδειγμα τοῦ θεοῦ δεικνύει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον θὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν. Ὁ Ζαχρεὺς ἐφρονεῖθη μὲν ὑπὸ τῶν Τιτάνων, ἀλλ' ἀνεστήθη ὑπὸ τοῦ Διός· διότι οὗτος κατέπιε τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ ἐγέννησε τὸν Διόνυσον, προσωρισμένον νὰ συμμερίζεται τὴν δόξαν καὶ τὴν κυριαρχίαν τοῦ πατρὸς. Ἡ ὑπαρξὶς εἰς τὸν κόσμον εἶναι ἀμάρτημα καὶ ἀπαιτεῖ διὰ τοῦτο ἐξιλέωσιν δι' αὐτῆς μόνον ὁ ἐνυπάρχων εἰς τὸν ἄνθρωπον θεῖος σπινθήρ θὰ διασωθῇ εἰς τὸν ἀνώτερον κόσμον. Κάθε ἄνθρωπος λοιπὸν πρέπει νὰ

πάθη, νά ἀποθάνη καί νά ἀναγεννηθῆ. Αὐτὴ εἶναι ἡ βαθυτέρη ἐννοια τῶν Ὀρφικῶν μυστηρίων. Ἐπίγειος βίος χωρὶς μύησιν δὲν ἀρκεῖ διὰ τὴν κάθαρσιν τῆς ψυχῆς. Ἐπρεπε λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος νά μυηθῆ—νά ἀρχίσῃ νά πάσχη. Οὕτως ὁ μεμυημένος ἐπίστευε πλέον, ὅτι ἦν οὗτο μὲ τὸ θεῖον καὶ ἐξήρχετο ἀπὸ τὸν «φοβερὸν κύκλον», ὁ ὁποῖος ἦτο ἡ μετεμψύχωσις ἢ μετενσωμάτωσις. Διότι ὁ ἀμύητος καὶ θά ἐπιμωρεῖτο μετὰ θάνατον καὶ θά ἐπκνήρχετο ἡ ψυχὴ του εἰς τὴν ζωὴν, εἰς τὸ τῶμα ἀνθρώπου ἢ ζώου («ἀνακύκλῃσις τῶν γεννήσεων»). Μόνον ἡ καθαρὰ καὶ μεμυημένη ψυχὴ θά ἴδῃ τὸ φῶς τῆς ἀναστάσεως πλησίον τῶν φωτεινῶν θεῶν.

Οἱ Ἴωνες φιλόσοφοι

Οἱ Ἴωνες φιλόσοφοι πρῶτοι ἐζήτησαν νά εὔρουν τὴν ἀρχὴν τοῦ παντός οὐχὶ διὰ τοῦ μύθου, ἀλλὰ διὰ τῆς λογικῆς σκέψεως. Καὶ ὡς τοιαύτην ἀρχὴν ἐθεώρησαν μόνον τὴν ὕλην, ἀγέννητον καὶ ἀνώλεθρον, ἐχουσαν ὅμως δύναμιν κινήτην, ζωϊκὴν καὶ λογικὴν, ἐν εἶδος θείας δυνάμεως ἢ ψυχῆς, ὕλοζωία ἢ ὕλοψυχία (ἀρχὴ διφυῆς), ἀπὸ τὴν ὅποιαν πηγάζουν τὰ πάντα καὶ εἰς τὴν ὅποιαν ἀφανίζονται τὰ πάντα. Ἐκ τούτων ὁ Θαλῆς ἐθεώρησεν ὡς πρώτην ἀρχὴν τὸ ὕδωρ ἢ ὑγρὸν, ὁ Ἀναξίμανδρος τὸ ἀπειρον πληθὸς ἢ χάος καὶ ὁ Ἀναξίμενης τὸν ἀέρα.

Οἱ Πυθαγόρειοι

Οἱ Πυθαγόρειοι, ἀντιθέτως πρὸς τοὺς Ἴωνας, δὲν ἐδέχθησαν μίαν οὐσίαν ὕλικὴν μετὰ δυνάμεως λογικῆς καὶ ζωογόνου, ἀλλὰ μίαν νοοῦσαν διακοσμητικὴν ἀρχὴν ἐνουπόστατον, ἡ ὅποια ἔχει δηλαδὴ συγχρόνως καὶ τὴν ὕλην, τὴν ὅποιαν διακοσμεῖ καὶ διευθύνει. Καὶ ὡς τοιαύτην ἐδέχθησαν τοὺς ἀριθμούς. Ὅπως τὸ σύμπαν, ὁ κόσμος, ὅπως πρῶτοι οἱ Πυθαγόρειοι τὸ ὠνόμασαν, δὲν εἶναι παρὰ μία συμμετρία καὶ ἀρμονία καθ' ὠρισμένας ἀριθμητικὰς ἀναλογίας διατεταγμένους μὲ βᾶσιν μόνον τοὺς ἀριθμούς, οὕτω καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ πρέπει νά εἶναι μόνον οἱ ἀριθμοί. Οἱ ἀριθμοὶ λοιπὸν εἶναι οὐσίαι αὐτοτελεῖς, αὐθύπαρκτοι καὶ πραγματικά, αἱ ὅποια ἔχουν συγχρόνως καὶ τὴν δύναμιν τῆς διαπλάσεως: «μιμῆσει τὰ ὄντα εἶναι τῶν ἀριθμῶν». Ὑπερτάτη πραγματικότης εἶναι ἡ μονάς, τὸ ἐν, ὁ ἀγέννητος θεός, μὴ καταληπτὸς ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, τὸ κεντρικὸν πῦρ, ἐξ οὗ ἐδημιουργήθη ὁ κόσμος, στερούμενος ὅμως τοῦ προσόντος τῆς τελειότητος τοῦ θεοῦ, διότι, ἐνῶ εἶναι εἷς, συγχρόνως μορφοῦται

καὶ διαπλάσσεται εἰς πολλὰ (ἔνυλος πανθεισμός, διφυῆς ἀρχή). Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀρμονία προερχομένη ἐκ τῆς ἀριθμητικῆς σχέσεως τῶν σωματικῶν στοιχείων καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὴν ζωὴν πρὸς κάθαρσιν (μετεμψύχωσις). Ἐν τῷ αὐτῷ ὅμως παριπτῶσει ἡ θεωρία περὶ τῆς ψυχῆς ὡς ἀρμονίας πρέπει νὰ νοηθῇ ὡς ἀρμονικὴ σύνδεσις τῆς ἀθάνατου ψυχῆς μετὰ τῶν στοιχείων τοῦ σώματος.

Οἱ Ἐλεᾶται

Οἱ Ἐλεᾶται – Ξενοφάνης, Παρμενίδης, Ζήνων – ἔκαμαν ἐν βῆμα περαιτέρω. Ἀντὶ τῆς διφυοῦς καὶ μεταβλητῆς ἀρχῆς τῶν Πυθαγορείων ἐδέχθησαν μίαν, ἓνα θεόν τὸ «ἐν καὶ πᾶν» ἀγέννητον, ἀνώλεθρον, ἀκίνητον, μονοειδὲς καὶ ἀναλλοίωτον, νοῦν καὶ διὰ τοῦ νοῦ μόνον καταληπτόν, ἐπομένως ἀποκλεῖον πᾶσαν κοσμολογικὴν ἢ φυσικὴν ἐρμηνείαν (ἐνισμὸς ἐνύλου πνεύματος πανθειστικῶς). Αἱ μεταβολαὶ τῶν αἰσθητῶν δὲν εἶναι προϊόντα τῆς μεταβολῆς τοῦ ἐνός ὄντος, ἀλλὰ γεννήματα τῶν αἰσθήσεων, αἱ ὁποῖαι μᾶς τὸ ἐμφανίζουν εἰς ποικίλας μορφάς. Αἱ αἰσθήσεις λοιπὸν μᾶς ἀπατοῦν καὶ μόνον ἡ νόησις εἶναι τὸ μέσον διὰ νὰ εὐρωμεν τὴν ἀλήθειαν τοῦ ὄντος. Διότι τὸ ὅμοιον διὰ τοῦ ὁμοίου καὶ τὸ νοητὸν διὰ τοῦ νοῦ, ὡς ὁμοίου, εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ γνωστόν. Ἐν τούτοις πρὸς ἐρμηνείαν τῶν ὄντων δέχονται τὴν μεῖξιν δύο στοιχείων, τοῦ λαμπροῦ (πῦρ, φῶς κ.τ.δ.) καὶ τοῦ σκοτεινοῦ (νύξ, σκότος κ.τ.δ.). Τὸ φωτεινὸν εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς κινήσεως, τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς νοήσεως. Ἐπομένως ἡ ἀναλογία κατὰ τὴν μεῖξιν τοῦ φωτεινοῦ καὶ σκοτεινοῦ κανονίζει τὴν τελειότητα τῶν ὄντων. Καὶ ἡ ψυχὴ λοιπὸν τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ἰδίᾳ ὑπόστασις, ἀλλὰ μία κατάστασις ἐνεργείας, ἐν προτὸν μεῖξεως ὑλικῶν στοιχείων.

Ὁ Ἡράκλειτος

Ὁ Ἡράκλειτος, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς Ἐλεᾶτας, δέχεται οὐχὶ τὸ ἐνιαῖον καὶ ἀκίνητον τοῦ ὄντος, ἀλλὰ τὴν διαρκῆ μεταβολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀντίθετον μάλιστα μορφήν. « Τὰ πάντα ῥεῖ ». Πᾶσα μονιμότης καὶ ἀκίνησις τῶν αἰσθητῶν εἶναι ἀπάτη τῶν αἰσθήσεων, τούναντίον ἀληθὲς εἶναι ἡ κίνησις καὶ ἡ μεταβολή, ἡ ὁποία ὡς ἐκ τούτου δὲν ἐπιτρέπει τὴν γνῶσιν. Ἡ μεταβολὴ εἶναι ἡ μόνη αἰτία τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς ζωῆς: « πόλεμος πάντων πατήρ ». Φορεὺς δὲ τῆς διαρκοῦς μεταβο-

λῆς εἶναι διφυῆς ὑπόστασις, ὅπως καὶ τῶν Πυθαγορείων, ὕλική καὶ πνευματική, τὸ πῦρ πεπροικισμένον μὲ λόγον καὶ δημιουργοῦν κατὰ λόγον (ὀλόψυχος πανθεισμός, ἀρχὴ διφυῆς). Ἐκ τῆς διαρκοῦς κινήσεως τοῦ ἀειζώου πυρὸς ἐκπορεύονται τὰ ὄντα, γινόμενα ἐκ τῶν ἀντιθέτων αὐτῶν « ταῦτό ἐνι ζῶν καὶ τεθνηκὸς καὶ τὸ ἐγγρηγορὸς καὶ τὸ καθευδόν... τάδε γὰρ μεταπεσόντα ἐκεῖνα ἐστὶ κάκεῖνα πάλιν μεταπεσόντα ταῦτα » ἢ « φθορὴ δὲ πᾶσιν ἀπ' ἀλλήλων, τῶ μείζονι ἀπὸ τοῦ μείονος καὶ τῶ μείονι ἀπὸ τοῦ μείζονος... ». Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μέρος τοῦ ἀειζώου πυρὸς καὶ μετέχει τοῦ λόγου αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ λόγου (λογικοῦ) γίνεται γνωστὴ ἢ ἀλήθεια. Ἀλλὰ ἀθανασία τῆς ἀτομικῆς ψυχῆς δὲν δύναται νὰ νοηθῇ, διότι κατὰ τὸν θάνατον, ὁ ὁποῖος διαδέχεται τὴν ζωὴν, καὶ τάνάπαλιν, ἔχομεν ἀτελεύτητον σειρὰν προσώπων καὶ ψυχῶν.

Ἐμπεδοκλῆς καὶ Ἀναξαγόρας

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς καὶ ὁ Ἀναξαγόρας ἐσημείωσαν αἰσθητὴν πρόοδον, διότι εἰσήγαγον ὡς ἀρχὴν τῶν ὄντων στοιχεῖον ξένον πρὸς τὴν ὕλην. Ἐδέχθησαν μὲν τὰς ιδιότητας τοῦ Ἑλεατικοῦ ὄντος, τὸ ἀγέννητον καὶ ἀνώλεθρον, ἀλλὰ τὸ ὄν τὸ ἐδέχθησαν πολλαπλοῦν τὴν μορφήν. Ἐδέχθησαν ἀκόμη καὶ τὸ γίνεσθαι τοῦ Ἡρακλείτου διὰ τῆς διαρκοῦς μεταβολῆς. Ἀλλὰ διακοσμητικὴν ἀρχὴν ἐδέχθησαν δύναμιν ἐξωθεν. Ἡ ἀρχὴ τῶν ὄντων λοιπὸν εἶναι διαρχία ἢ δυϊσμός, διότι οὗτοι ἐχώρισαν τὴν κινουῦσαν αἰτίαν ἀπὸ τῆς κινουμένης ὕλης, καὶ πολυαρχία, διότι ἡ κινουμένη ὕλη δὲν εἶναι ἓν, ἀλλὰ πολλά.

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς δέχεται τέσσαρα ὄντα, στοιχεῖα ὕλικά, τὸ πῦρ, τὴν γῆν, τὸν ἀέρα καὶ τὸ ὕδωρ, τὰ ὅποια κυβερνᾷ καὶ κατευθύνει δύναμις κινητικὴ ὑπὸ διπλῆν μορφήν ὡς φιλότης, ἡ ὅποια μειγνύουσα παράγει, καὶ ὡς νεῖκος, τὸ ὅποῖον χωρίζει καὶ φθείρει, ὅποτε ἀναλαμβάνει ἢ φιλοτῆς ἐκ νέου τὸ ἔργον τῆς. Ἡ ψυχὴ εἶναι ἡ μετῆς τῶν τεσσάρων στοιχείων εἰς ὅλα τὰ ἐνόργανα. Ἐν τούτοις δέχεται τὴν μερικὴν μετεμψύχωσιν.

Ὁ Ἀναξαγόρας δέχεται ὡς ἀρχὴν ὕλικὴν ἅπειρα σωματῖα (χρῆματα) διαιρετὰ καὶ ἑτεροειδῆ, τὰ ὅποια διεκόσμησε καὶ διακυσμεί ὁ χωρὶς ὕλην Νοῦς, δύναμις αὐθυπόστατος, διανοητικὴ καὶ βουλευτικὴ. Ὁ Νοῦς ὅμως δὲν ἔχει οὔτε τὴν σκόπιμον ἐνέργειαν τοῦ θεοῦ, οὔτε συνείδησιν ἑαυτοῦ, καὶ δρᾷ συνήθως ὅπου ἐμφανίζεται κίνησις καὶ ζωὴ, ὡς

αίτια τούτων. Ἡ ψυχή εἶναι ὁ τύπος τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Νοῦ εἰς πάντα τὰ ἐνόργανα. Ὁ δὲ θάνατος εἶναι ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος. Ἐπιβίωσις ἀτομικῆς ψυχῆς ἐπομένως δὲν δύναται νὰ νοηθῇ.

Οἱ ἀτομικοὶ

Οἱ ἀτομικοὶ — Δημόκριτος, Λεύκιππος — ἀντιθέτως δέχονται ὡς ἀρχὴν τῶν ὄντων ὃν ὑλικόν, χωρὶς ζωικὴν ἢ νοητικὴν δύναμιν, τὰ ἄτομα. Τὰ ἄτομα εἶναι τόσον μικρά, ὥστε εἶναι ἀόρατα, καὶ εἶναι ἄπειρα τὸν ἀριθμὸν, ἀδιαίρετα, ἄφθαρτα καὶ ἀναλλοίωτα, τὰ αὐτὰ κατὰ ποιόν, διάφορα ὅμως κατὰ τὸ σχῆμα, τὴν θέσιν καὶ τὴν τάξιν. Ταῦτα κινούμενα λόγῳ τοῦ βάρους των εἰς τὸν κενὸν ἄωρον παράγουν συνενούμενα τὴν γένεσιν, διαλυόμενα τὴν φθορὰν καὶ ἀλλάσσοντα θέσιν, τάξιν κ.λ. τὴν μεταβολήν. Μία λοιπὸν εἶναι ἡ αἰτία τοῦ κόσμου, ἡ ὕλη, ἐκ τῆς μηχανικῆς κινήσεως τῆς ὁποίας γίνονται τὰ ὄντα (ἐνισμὸς ὑλικός).

Ἐν τούτοις παρὰ τὸν ἄκρατον ὑλισμὸν οἱ ἀτομικοὶ διακρίνουν ψυχὴν καὶ σῶμα. Τὰ πυρώδη ἄτομα τῆς ψυχῆς εἶναι πολυτιμότερα τῶν σωματικῶν καὶ εἶναι αἰτία τῆς κινήσεως καὶ τῆς ζωῆς τοῦ σώματος καθὼς καὶ τῆς νόησεως τῆς ψυχῆς. Ἡ νόησις μόνον μᾶς δίδει τὴν ἀληθῆ γνῶσιν, ἐνῶ ἡ αἰσθησις μᾶς ἀπατά. Πρὸς ἐξήγησιν δὲ τῆς διὰ τῶν αἰσθήσεων γνώσεως δέχονται « τῶ ὁμοίῳ ἢ γνῶσις », ὡς καὶ οἱ Ἐλεᾶται. Ὁ χωρισμὸς τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν ἀτόμων ἐπιφέρει τὸν θάνατον καὶ ἐπομένως ἡ ψυχὴ ἔχει βίον περιορισμένον.

Οἱ σοφισταὶ

Οἱ σοφισταὶ ἄφησαν κατὰ μέρος τὰς ἀλληλοσυγκρουόμενας καὶ ἀλληλοαιρομένας ἀκάρπους συζητήσεις περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ὄντων καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀνθρωπίνων καὶ τὴν ἔρευναν τῆς ἀξιοπιστίας τῆς γνώσεως. Τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, ἔδειξαν, φαίνεται διάφορον εἰς διαφόρους ἀνθρώπους καὶ πολλάκις διάφορον εἰς τὸν ἴδιον ἀνθρώπον. Ἐκέρυξαν λοιπὸν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀλήθεια μὲ γενικὸν κύρος· μοναδικὴ βᾶσις πάσης γνώσεως εἶναι ἡ προσωπικὴ ἐκάστου κατ' αἰσθησιν ἀντίληψις (αἰσθησιαρχικὴ). Ἀληθὲς εἶναι ὃ τι συμφέρει εἰς τὸ ἄτομον, καὶ ἀγαθὸν ὃ τι ὠφελεῖ αὐτό· « πάντων χρημάτων μέτρον ὁ ἄνθρωπος » διεκέρυξεν ἐξ αὐτῶν ὁ Πρωταγόρας. Διὰ νὰ εὐτυχῆσῃ ὁ ἄνθρωπος, πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν τέχνην νὰ πείθῃ τοὺς ἄλλους εἰς ὃ τι τὸν συμφέρει. Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἦτο τὸ μοναδικὸν θέμα τῆς διδασκαλίας των. Κατ' αὐτὸν

τὸν τρόπον συνήργησαν ἀκόμη περισσότερον ἀπὸ τοὺς προηγηθέντας φιλοσόφους εἰς τὴν διάσεισιν τῶν θρησκευτικῶν, ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀξιῶν καὶ ὑπῆρξαν ἀφορμὴ νὰ γίνῃ ἀναθεώρησις ἀπὸ τοὺς μετὰ τούτους φιλοσόφους τοῦ ὅλου πνευματικοῦ οἰκοδομήματος τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ Σωκράτης

Ὁ Σωκράτης ἀπέκλειε τᾶσαν μηχανικὴν ἢ ὕλιστικὴν ἐξήγησιν τῶν ὄντων καὶ ἀπέδιδε τὴν αἰτία τούτων εἰς τὸ ἔλλογον θεῖον· οὕτως ἐγένινε ὁ πρῶτος εἰσηγητὴς τῆς τελειολογικῆς ἀποδείξεως τῆς ὑπάρξεως καὶ προνοίας τοῦ θεοῦ. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου μετέχει τοῦ θεοῦ καὶ κατ' ἀνάγκην ὑπάρχει ἀτομικὴ ἀθανασία τῆς ψυχῆς. Ἀντικείμενον ὅμως τῆς φιλοσοφικῆς ἐρεῦνης του δὲν εἶναι ὁ κόσμος, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος. Βασικὴ πίστις του εἶναι, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς σοφιστάς, ὅτι ὑπάρχει καὶ ἀλήθεια καὶ ἀγαθόν, τὰ ὁποῖα δὲν μετροῦνται μὲ τὰς ἀτομικὰς ἡμῶν ἀντιλήψεις καὶ θελήσεις, ἀλλὰ μὲ τὸ γενικῶς παραδεκτὸν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. « Πάντων χρημάτων μέτρον » δὲν πρέπει νὰ εἶναι ὁ « ἄνθρωπος », ἀλλ' οἱ « ἄνθρωποι », τοῦτέστι τὸ λογικὸν τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀμετάβλητον καὶ ὅμοιον εἰς ὅλους. Πρὸς τοῦτο σκοπὸν τῆς ἐρεῦνης του ἔθεσε τὴν εὔρεσιν τῶν αἰωνίων ἠθικῶν νόμων, τοὺς ὁποίους ἀκολουθῶν ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθόν μετὰ λόγου καὶ ἐπιστήμης ἀποφεύγων τὸ κακόν. Σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἡ νομιζομένη εὐτυχία, ὅπως ἐπρέσβευον οἱ σοφισταί, ἀλλὰ ἡ ἀρετὴ, ἡ ὁπία εἶναι ἡ πραγματικὴ εὐτυχία. Ἀρετὴ δὲ εἶναι ἡ σαφὴς γνῶσις, ἡ δὲ ἐπιδιώξις αὐτῆς εἶναι καθῆκον παντός ἀνθρώπου.

Πρὸς εὔρεσιν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς ἠκολούθησεν ἴδιον δρόμον, ὁ ὁποῖος φέρει τὸ ὄνομά του : Σωκρατικὴ μέθοδος ἢ Σωκρατικὸς διάλογος, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ διχάζεται εἰς δύο, φέρει εἰς τὸ αὐτὸ τέρμα. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἐμφανίζεται ὁ Σωκράτης ὡς ἀγνοῶν τὴν ἀλήθειαν καὶ ζητεῖ νὰ τὴν μάθῃ ἀπὸ τοὺς γνωρίζοντας. Διὰ διαφόρων ἔπειτα ἐρωτήσεων περιέπλεκε τὸν συνομιλητὴν καὶ τὸν ἐξηνάγκαζε νὰ ὁμολογήσῃ τὸ λάθος του. Τοῦτο ὅμως ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀγνοίας μας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν πρώτην βαθμίδα, ἡ ὁποία φέρει εἰς τὴν γνῶσιν. Ἡ ἀμφιβολία εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς φιλοσοφίας· « ἐν εἶδα, ὅτι οὐδὲν οἶδα » ἔλεγεν ὁ ἴδιος. Οὕτως ἔχομεν τὴν Σωκρατικὴν εἰρωνείαν. Κατὰ τὴν δευτέραν ὁρμάται ἀπὸ γνωστὰ καὶ συγκεκριμένα πράγματα καὶ χειραγωγῶν τὸν συνομιλητὴν ἐπαγωγικῶς διὰ καταλλήλων ἐρωτή-

σεων τὸν ἀπαλλάσσει τῶν πλανῶν καὶ τὸν προωθεῖ πρὸς εὕρεσιν τοῦ ὁμοειδοῦς καὶ οὐσιώδους διὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ ἀφρημένου καθόλου (τῆς ἐννοίας, τῆς ἀληθείας). Καὶ ἔχομεν πάλιν τὴν Σωκρατικὴν μαιευτικὴν. Ὅπως ἡ γέννησις τοῦ παιδίου εἶναι δυσχερὴς καὶ ἔχει ἀνάγκη μαίας, οὕτω καὶ ἡ γέννησις τῆς ὀρθῆς γνώσεως, ἡ ὁποία ἐνυπάρχει εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸν Σωκράτη, ἔχει ἀνάγκη ἐμπείρου βοηθείας. Ἀστεϊζόμενος δὲ ἔλεγεν, ὅτι ἐκληρονόμησε τὴν μαιευτικὴν τέχνην ἀπὸ τῆν μαῖαν μητέρα του.

Καὶ εὗρισκε βέβαια, ὅτι τὰ αἰσθήματα ὁμολογουμένως ῥέουν, ὅπως ἐδίδασκε καὶ ὁ Ἡράκλειτος, καὶ ἐδέχετο ἐπιμένως, ὅτι ἡ ἐπιστήμη τούτων δὲν εἶναι ἐφικτή· ἀλλὰ ἐδέχετο, ὅτι παρὰ τὴν βόην των ἔχουν γενικὰς ιδιότητας ἀναλλοιώτους, καταληπτάς μόνον διὰ τοῦ νοῦ. Ἀπὸ τὰ πολλὰ λευκά π.χ. ὁ νοῦς συνάγει τὴν κοινὴν αὐτῶν ιδιότητα, τὴν ἔννοιαν τῆς λευκότητος, καὶ ἀπὸ τὰς πολλὰς δικαίας πράξεις τὴν κοινὴν αὐτῶν ιδιότητα, τὴν ἔννοιαν τῆς δικαιοσύνης κ.τ.λ. Τῶν κοινῶν τούτων ιδιοτήτων ἐξίτηται νὰ λάβῃ ἐπιστήμην πιστεύων, ὅτι δὲν δύναται κανεὶς νὰ κρίνῃ ὀρθῶς τὰ καθ' ἕκαστον, ἂν δὲν λάβῃ γνώσιν προηγουμένως τῶν καθόλου. Ὁ Πλάτων ἔφερεν ἔπειτα εἰς φῶς τὰ εἰς τοὺς διαλόγους τοῦ διδασκάλου ἐνυπάρχοντα σπέρματα τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως.

Α'. Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

Ἡ πνευματικὴ ἐξέλιξις τοῦ Πλάτωνος ἐσημείωσε δύο μεταβολάς, τὴν πρώτην μετὰ τὴν γνωριμίαν του μετὰ τὸν Σωκράτη καὶ τὴν δευτέραν μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἀπὸ τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα. Ἡ μύησις του ἐκεῖ εἰς τὰ Ὀρφικὰ μυστήρια, ἡ πίστις τῶν Πυθαγορείων εἰς τὴν ὑπαρξιν ὑπερκοσμίου ζωῆς, ἡ διδασκαλία περὶ μετεμψυχώσεως, καὶ ἡ ἕνεκα τούτων ὑποχρέωσις τοῦ ἀνθρώπου διὰ βίον ἀπόλυτως ἀγνόν, ἔσχον σημαντικὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπίδρασιν. Ἡ διδασκαλία ἐξ ἄλλου τῶν Πυθαγορείων περὶ τῆς οὐσίας τῶν ἀριθμῶν, τὸ ἀπόλυτον τῶν μαθηματικῶν ἐννοιῶν, ἡ ἔξαρσις τῶν Ἐλεγκτῶν εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀφρημένου ὄντος, ἐστερέωσαν εἰς τὴν ψυχὴν του τὴν ἰδέαν τῆς ἐρεύνης δι' ἓνα ἀνώτερον κόσμον. Οὕτως ὁ Πλάτων ἐγκαταλείπει τὴν ἀρνησιν, τὴν ὁποίαν ἤσκει μέχρι τοῦδε ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ διδασκάλου, καὶ προχωρεῖ εἰς τὴν δημιουργίαν. Δὲν ἀπαρνεῖται βέβαια τὰς Σωκρατικὰς ἀρχὰς περὶ λογικῆς ἐρεύνης καὶ καθορισμοῦ τῶν ἐννοιῶν· ἀλλὰ ἡ πεῖρα καὶ ἡ μελέτη τὸν ὠδήγησαν εἰς νέον

δρόμον, ὁ ὁποῖος φέρει ἀπὸ τῆς κριτικῆς σκέψεως εἰς τὸ ἀπόλυτον, ἀπὸ τῆς διαρκoῦς ἐρεύνης εἰς τὴν σταθερὰν βεβαιότητά, ἡ ὁποία βασιζέται εἰς ἕνα ἀνώτερον πνευματικὸν κόσμον.

Ὁ νέος αὐτὸς κόσμος ἔχει ἤδη ὠριμάσει εἰς τὴν διάνοιάν του καὶ ἔχει ἐξετασθῆ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν μὲ τοὺς ὁπαδοὺς του ἀπὸ πάσης πλευρᾶς. Ὁ Φ α ἰ δ ω ν καὶ τὸ Σ υ μ π ὅ σ ι ο ν, τὰ ὠραιότερα καὶ ὑψηλότερα καλλιτεχνήματα τῆς δημιουργίας του, περιέχουν ἐκτενῶς καὶ σαφῶς τὸ νέον κήρυγμα, τὴν καθ' αὐτὸ φιλοσοφικὴν δημιουργίαν τοῦ ὠρίμου πλέον σωματικῶς καὶ πνευματικῶς Πλάτωνος μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἀπὸ τὸ ἀνά τὴν Μεσόγειον ταξιδιὸν του (387 π.Χ.).

Εἰς τὸ μελαγχολικὸν δεσμοτῆριον δέχεται ὁ Σωκράτης εἰς τὸν Φ α ἰ δ ω ν α τοὺς πιστοὺς κατὰ τὰς ἐπιθανατίους στιγμᾶς. Συγκεντρωμένοι οὗτοι γύρω ἀπὸ τὸν διδάσκαλον μόλις συγκρατοῦν τὸν πόνον των, διότι ἡ πηγὴ τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας ἐντὸς ὀλίγου τόσον ἀδίκως θὰ ἐκλείψῃ. Ἀλλ' ὁ Σωκράτης ἀντιπαρατάσσει εἰς τὴν λύπην καὶ τοὺς θρήνους αὐτῶν τὴν σοβαρότητα καὶ ἀξιοπρέπειαν εἰς τὴν δυσφορίαν διὰ τὴν ἀνθρωπίνην κακίαν δεικνύει, ὅτι ὁ φιλόσοφος γνωρίζει νὰ ἀποθνήσκῃ χωρὶς πικρίαν ὑπεράνω τῶν ἀνθρωπίνων ῥυπαροτήτων· καὶ εἰς τὸν φόβον διὰ τὴν μετὰ θάνατον ἀνυπαρξίαν ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ θάνατος δὲν εἶναι ἀναγκαῖον κακόν, ἀλλ' ἀπολύτρωσις τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου, διὰ νὰ ἀνέλθῃ κανεὶς εἰς τὰς πηγὰς τῆς θείας σοφίας. Ὑπάρχει ὅμως ὁ ὑπεραισθητὸς κόσμος τῆς θείας σοφίας καὶ ὑπάρχει ψυχὴ μετὰ θάνατον, καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ λάβωμεν γινῶσιν αὐτῶν ἢ γινῶσιν καθόλου; Καὶ ἐν ταιαύτῃ περιπτώσει ποῖος πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἀνθρώπινος βίος; Ἴδου τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἐπιχειρεῖ νὰ λύσῃ ὁ Πλάτων διὰ τῆς φιλοσοφίας του δημιουργήσας πρὸς λύσιν αὐτῶν τὸν μεγαλειώδη κόσμον τῶν ἰ δ ε ῶ ν του.

Ἡ Σωκρατικὴ διδασκαλία περὶ ἐννοιῶν ἐχρησίμευσεν εἰς αὐτὸν ὡς βᾶσις πρὸς διαμόρφωσιν τῆς θεωρίας του. Αἱ Σωκρατικαὶ ἐννοιαὶ ἔχουν μὲν ἰσχὴν μόνιμον καὶ διαρκῆ, ἀλλὰ στηρίζονται μόνον εἰς τὰς ἰδίας ἡμῶν ἀντιλήψεις καὶ σκέψεις καὶ ἀναποκρίνονται εἰς τὰ ἐν τῷ αἰσθητῷ κόσμῳ πράγματα. Ὁ Πλάτων λοιπὸν ἐπροχώρησεν ἀκόμη παραίτερω. Ἐδέχθη δηλαδή, ὅτι πέραν τοῦ ἀσταθοῦς καὶ μεταβλητοῦ κόσμου τῶν αἰσθήσεων ὑπάρχει εἰς τὸν ὑπεραισθητὸν κόσμον κάποια πραγματικότης ἀμετάβλητος, τὴν ὁποίαν ὁ νοῦς μόνον δύναται νὰ συλλάβῃ· ὑπάρχει εἰς κόσμος μεγάλων ἐννοιῶν, ὁ κόσμος τῶν ἰδεῶν, ἀντίστοιχος τῶν ἐννοιῶν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων.

Ἄλλὰ διὰ ποίας ὁδοῦ ἔφθασεν ὁ Πλάτων εἰς τὰς ἰδέας; Αἱ λέξεις εἰδος, ἰδέα ἐσήμαινον κοινῶς τὴν μορφήν, δηλαδή τί λογῆς φαίνεται ἐν πρᾶγμα. Κάθε πρᾶγμα αἰσθητὸν ἔχει κάποιαν μορφήν, δηλαδή σχῆμα, χρῶμα, μέγεθος κτλ. Ἡ μορφή ὅμως — τὸ εἶδος, ἡ ἰδέα, — δὲν εἶναι ὅλον τὸ πρᾶγμα, διότι τοῦτο ἔχει καὶ ὕλην. Ἐπομένως πᾶν αἰσθητὸν ἀποτελεῖται ἀπὸ ὕλην καὶ ἀπὸ μορφήν — εἶδος, ἰδέαν. Ἄλλ' ἡ μὲν ὕλη εἶναι τὸ αἰεὶ ῥέον, ἡ δὲ μορφή — τὸ εἶδος, ἡ ἰδέα εἶναι μόνιμον. Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν διὰ τῶν αἰσθήσεων λαμβάνει γινῶσιν τῶν αἰσθητῶν — τῆς ὕλης —, διὰ δὲ τοῦ νοῦ τῶν κοινῶν ιδιοτήτων αὐτῶν, δηλαδή τῆς μορφῆς — τοῦ εἶδους, τῆς ἰδέας —, καὶ οὕτως ἔχει τὰς ἐννοίας αὐτῶν. Τὰ αἰσθητὰ ὅμως — ἡ ὕλη —, ὅπως εἶπομεν, ῥέουν αἰωνίως καὶ κεῖνται μεταξὺ ὄντος καὶ μὴ ὄντος καὶ ἐπομένως μόνον ἀβεβαίαν γινῶσιν, δόξαν, ἔχομεν αὐτῶν, ἐνῶ αἱ ἐννοιαὶ — τὰ εἶδη, αἱ ἰδέαι — δὲν μεταβάλλονται καὶ ἐπομένως αὐτῶν μόνον δύναται νὰ ἔχη κανεὶς ἐπιστήμην. Ἄλλὰ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πῶς δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν τὸ εἶναι εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια εἶναι ὄντως μόνιμα καὶ ἐπιστητὰ; Ὑπάρχουν ἄρα πράγματι τὰ εἶδη — αἱ ἰδέαι — καὶ μόνον αὐτῶν ὡς ἀληθῶς ὄντων εἶναι νοητὴ ἡ ἐπιστήμη.

Ἡ ἐννοια λοιπὸν ἰδέα δὲν εἶναι πλέον ὑποκειμενικὴ ἐννοια κατὰ Πλάτωνα, ἀλλ' ὑφίσταται καθ' ἑαυτὴν καὶ ἔχει οὐσίαν. Αἱ ἰδέαι εἶναι τὰ ἀρχέτυπα καὶ ὑποδείγματα ὅλων τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων, τὰ « παραδείγματα », τὰ δὲ πράγματα εἶναι τὰ εἶδωλα ἢ αἱ ἀπομιμήσεις, αἱ « μιμήσεις » τούτων. Τὰ αἰσθητὰ μετέχουν τῶν ἰδεῶν (« μέθεξις ») καὶ ἔνεκα τούτου λαμβάνουν τὴν προσωνομίαν αὐτῶν· εἶναι καὶ λέγονται δηλαδή λευκά, μεγάλα, ἴσα κ.τ.λ., διότι μετέχουν τῆς ἰδέας τῆς λευκότητος, τοῦ μεγέθους, τῆς ἰσότητος κ.τ.λ. Ἡ Πυθαγόρειος θεωρία « μιμήσει τὰ ὄντα εἶναι τῶν ἀριθμῶν » μεταβάλλεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰς « μεθέξει » τῶν ἰδεῶν. Αἱ ἰδέαι εὐρίσκονται χωριστὰ ἀπὸ τὰ πράγματα, « ἐν ἐπουρανίῳ τόπῳ », καὶ εἶναι θεῖαι, ἄφθαρτοι, ἀναλλοίωτοι, μονοειδεῖς, ἀγέννητοι καὶ ἀνώλεθροι, νοῦσαι καὶ διὰ τοῦ νοῦ μόνον καταληπταί. Αἱ Πλατωνικαὶ ἰδέαι εἶναι τρόπον τινὰ ἐν μόνον τοῦ Ἐλεατικοῦ ὄντος μὲ τὰς γενικὰς αὐτοῦ ιδιότητας. Ὑπάρχουν δὲ τόσαι ἰδέαι, ὅσαι καὶ αἱ ἐννοιαὶ τῶν αἰσθητῶν.

Αἱ ἰδέαι εἶναι ἀγαθὰ καὶ συνδέονται μεταξὺ των, ὅπως καὶ αἱ ἐννοιαὶ τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων, εἴτε ὡς συνάλληλοι, εἴτε ὡς ὑπάλληλοι. Ὅλαι δὲ ὑποτάσσονται εἰς τὴν ὑψίστην αὐτῶν, τὴν ἰδέαν τοῦ ἀγαθοῦ,

αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, αὐταρκες καὶ παντοδύναμον, ἡ ὁποία ὡς τελικὴ αἰτία εἶναι καὶ ὁ τελευταῖος λόγος τοῦ εἶναι καὶ τοῦ γίγνεσθαι καὶ ὡς θεότης κατευθύνει τὰ πάντα. Κατ' ἀνάγκην ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἔχη ἀδάμαστον τὸν πόθον, τὸν ἔρωτα νὰ πλησιάσῃ τὸ ὑπέρτατον ὄν, τὸ τέλειον τὸ τελειῶς ὠραῖον, τὸ ἀγαθόν, αὐτὸν τὸν Θεόν, τὸ ὁποῖον μόνον μετὰ θάνατον δύναται νὰ ἐπιτύχῃ. Ἐν δὲ τῇ ζωῇ δύναται νὰ λάβῃ γνῶσιν τοῦτου ὡς καὶ τῶν ἄλλων ἰδεῶν μόνον διὰ τῆς ἐπιστήμης (τῆς ἀληθοῦς γνώσεως, δηλαδὴ διὰ τῆς φιλοσοφίας), καὶ πρὸς αὐτὸ πρέπει πάντοτε νὰ ἀποβλέπῃ. Καὶ ὅσον πληρεστέρα εἶναι ἡ διανοητικὴ ἡμῶν καθαρότης, τόσο καλῶτερον ἐπιτυγχάνομεν τὴν γνῶσιν τοῦναντίον ὅσον περισσότερο λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν αἱ αἰσθήσεις καὶ τὸ σῶμα, τόσο βεβαιότερον ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τὴν γνῶσιν.

Πῶς ὁ ἄνθρωπος ἔλαβε τὸ πρῶτον γνῶσιν τῶν ἰδεῶν ; Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀθάνατος, πρὶν συνδεθῆ μετὰ τὸ σῶμα, εἶχε γνωρίσει τὰς ἰδέας. Ἀμα λοιπὸν ἐνσωματωθῆ εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τῶν αἰσθήσεων, προσλαμβάνει τὰς ἐννοίας τῶν ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα εἶναι εἶδωλα τῶν ἰδεῶν ταῦτα, λόγῳ τῆς ὁμοιότητος αὐτῶν, ἀνακαλοῦν εἰς τὴν μνήμην τὰ ἀρχέτυπα, τὰς ἰδέας (τῶ ὁμοίῳ ἢ γνῶσις, Ἐλεᾶται — Δημόκριτος). Πᾶσα λοιπὸν ἐπιστημονικὴ γνῶσις εἶναι συνειδητὴ ἐπανάγεσις τῆς περὶ ὁ λόγος ἀναμνήσεως τῶν ἰδεῶν.

Οὕτως ὁ Πλάτων ἔλυσε διὰ τῶν ἰδεῶν του, ὡς ἐκτίθεται εἰς τὸν Φαῖδωνα, τὰ τεθέντα προβλήματα, τὸ θρησκευτικὸν τῶν Ὀρφικῶν κ.τ.λ. : ποία εἶναι ἡ μοῖρα τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, τὸ ἠθικὸν πρόβλημα τοῦ Σωκράτους : πῶς δύναμαι νὰ εὔρω ἀσφαλῆ ἐγγύησιν διὰ τὴν ὀρθότητα τῶν πράξεών μου, καὶ τὸ γνωσιολογικόν : πῶς δύναμαι νὰ ἐπιτύχω ἀσφαλῆ γνῶσιν, ἀπηλλαγμένην τῆς ἀπατηλότητος τῶν αἰσθήσεων, ἐνώσας στενῶς καὶ ἀδιαρρήκτως θρησκείαν, ἠθικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν γνῶσιν.

Μ Ε Ρ Ο Σ Α΄

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

Φ Α Ι Δ Ω Ν

(Ἡ ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ - ΗΘΙΚΟΣ)

ΕΧΕΚΡΑΤΗΣ, ΦΑΙΔΩΝ, ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΚΕΒΗΣ
ΣΙΜΜΙΑΣ, ΚΡΙΤΩΝ, Ο ΤΩΝ ΕΝΔΕΚΑ ΥΠΗΡΕΤΗΣ

1. ΕΧΕΚΡΑΤΗΣ. Αὐτός, ὦ Φαίδων, παραγένου Σω- 57
κράτει ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ, ἧ τὸ φάρμακον ἔπιεν ἐν τῷ δεσμω-
τηρίῳ, ἢ ἄλλου του ἤκουσας ;

ΦΑΙΔΩΝ. Αὐτός, ὦ Ἐχέκρατες.

ΕΧ. Τί οὖν δὴ ἐστὶν ἅττα εἶπεν ὁ ἀνὴρ πρὸ τοῦ θα-
νάτου ; Καὶ πῶς ἐτελεύτα ; Ἡδέως γὰρ ἂν ἐγὼ ἀκούσαιμι·
καὶ γὰρ οὔτε τῶν πολιτῶν Φλειασίων οὐδεὶς πάνυ τι ἐπιχω-
ριάζει τὰ νῦν Ἀθήναζε, οὔτε τις ξένος ἀφίικται χρόνου συ-
χνοῦ ἐκεῖθεν, ὅστις ἂν ἡμῖν σαφές τι ἀγγεῖλαι οἴός τ' ἦν β
περὶ τούτων, πλὴν γε δὴ ὅτι φάρμακον πιὼν ἀποθάνοι· τῶν
δὲ ἄλλων οὐδὲν εἶχε φράζειν.

ΦΑΙΔ. Οὐδὲ τὰ περὶ τῆς δίκης / ἄρα ἐπίθεσθε, ὃν τρό- 58
πον ἐγένετο ;

ΕΧ. Ναί, ταῦτα μὲν ἡμῖν ἠγγειλέ τις, καὶ ἐθαυμάζο-
μέν γε, ὅτι πάλαι γενομένης αὐτῆς, πολλῶ ὕστερον φαίνεται
ἀποθανόν. Τί οὖν ἦν τοῦτο, ὦ Φαίδων ;

ΦΑΙΔ. Τύχη τις αὐτῶ, ὦ Ἐχέκρατες, συνέβη· ἔτυχε γὰρ
τῇ προτεραίᾳ τῆς δίκης ἡ πρύμνα ἐστεμμένη τοῦ πλοίου, ὃ εἰς
Δῆλον Ἀθηναῖοι πέμπουσιν.

ΕΧ. Τοῦτο δὲ δὴ τί ἐστὶν ;

ΦΑΙΔ. Τοῦτό ἐστι τὸ πλοῖον, ὡς φασιν Ἀθηναῖοι, ἐν ᾧ
 β Θησεύς ποτε εἰς Κρήτην τοὺς ἑπτὰ ἐκείνους ᾤχετο / ἄγων
 καὶ ἔσωσέ τε καὶ αὐτὸς ἐσώθη. Τῷ οὖν Ἀπόλλωνι εὐξάντο, ὡς
 λέγεται, τότε, εἰ σωθεῖεν, ἐκάστου ἔτους θεωρίαν ἀπάξειν εἰς
 Δῆλλον ἢν δὴ αἰεὶ καὶ νῦν ἔτι ἐξ ἐκείνου κατ' ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ
 πέμπουσιν. Ἐπειδὴν οὖν ἄρξωνται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν
 αὐτοῖς ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καθαρεύειν τὴν πόλιν καὶ δημοσίᾳ
 γ μηδένα ἀποκτινύναι, πρὶν ἂν εἰς Δῆλλον τε ἀφίκηται τὸ
 πλοῖον καὶ πάλιν δεῦρο. Τοῦτο δ' ἐνίστοε ἐν πολλῷ χρόνῳ γί-
 γνεται, ὅταν τύχῃσιν ἄνεμοι ἀπολαβόντες αὐτοὺς. Ἀρχὴ / δ'
 ἐστὶ τῆς θεωρίας, ἐπειδὴν ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος στέψη τὴν
 πρύμναν τοῦ πλοίου· τοῦτο δ' ἔτυχεν, ὥσπερ λέγω, τῇ προτε-
 ραίᾳ τῆς δίκης γεγονός. Διὰ ταῦτα καὶ πολὺς χρόνος ἐγένετο
 τῷ Σωκράτει ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ὁ μεταξὺ τῆς δίκης τε καὶ τοῦ
 θανάτου.

2. EX. Τί δὲ δὴ τὰ περὶ αὐτὸν τὸν θάνατον, ὦ Φαίδων ;
 τί ἦν τὰ λεχθέντα καὶπραχθέντα, καὶ τίνες οἱ παραγενόμενοι
 τῶν ἐπιτηδείων τῷ ἀνδρὶ ; Ἡ οὐκ εἶων οἱ ἄρχοντες παρεῖναι,
 ἀλλ' ἔρημος ἐτελεύτα φίλων ;

δ ΦΑΙΔ. / Οὐδαμῶς, ἀλλὰ παρῆσάν τινες, καὶ πολλοὶ γε.
 EX. Ταῦτα δὴ πάντα προθυμήθητι ὡς σαφέστατα ἡμῖν
 ἀπαγγεῖλαι, εἰ μὴ τίς σοι ἀσχολία τυγχάνει οὔσα.

ΦΑΙΔ. Ἀλλὰ σχολάζω γε καὶ πειράσομαι ὑμῖν διηγήσα-
 σθαι· καὶ γὰρ τὸ μεμνηῆσθαι Σωκράτους καὶ αὐτὸν λέγοντα καὶ
 ἄλλου ἀκούοντα ἔμοιγε αἰεὶ πάντων ἡδιστον.

EX. Ἀλλὰ μὴν, ὦ Φαίδων, καὶ τοὺς ἀκουσομένους γε
 τοιοῦτους ἐτέρους ἔχεις· ἀλλὰ πειρῶ ὡς ἂν δύνῃ ἀκριβέστατα
 διεξελθεῖν πάντα.

ε ΦΑΙΔ. Καὶ μὴν ἔγωγε θαυμάσια / ἔπαθον παραγενόμε-
 νος. Οὔτε γὰρ ὡς θανάτῳ παρόντα με ἀνδρὸς ἐπιτηδείου ἔλεος

εἰσῆει· εὐδαίμων γὰρ μοι ἀνὴρ ἐφαίνετο, ὦ Ἐχέκρατες, καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων, ὡς ἀδεῶς καὶ γενναίως ἐτελεύτα, ὥστε μοι ἐκεῖνον παρίστασθαι μὴδ' εἰς Ἄιδου ἰόντα ἄνευ θείας μοίρας ἰέναι, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖσε ἀφικόμενον εὖ πράξειν, εἴπερ τις πώποτε καὶ / ἄλλος. Διὰ δὴ ταῦτα οὐδὲν πάνυ μοι 59 ἐλεεινὸν εἰσῆει, ὡς εἰκὸς ἂν δόξειεν εἶναι παρόντι πένθει· οὔτε αὖ ἡδονὴ ὡς ἐν φιλοσοφίᾳ ἡμῶν ὄντων, ὥσπερ εἰώθειμεν· καὶ γὰρ οἱ λόγοι τοιοῦτοί τινες ἦσαν. Ἄλλ' ἀτεχνῶς ἄτοπὸν τι μοι πάθος παρῆν καὶ τις ἀήθης κρᾶσις, ἀπὸ τε τῆς ἡδονῆς συγκεκραμένη ὁμοῦ καὶ ἀπὸ τῆς λύπης, ἐνθυμουμένῳ ὅτι αὐτίκα ἐκεῖνος ἔμελλε τελευτᾶν. Καὶ πάντες οἱ παρόντες σχεδὸν τι οὔτω διεκείμεθα, ὅτε μὲν γελῶντες, ἐνίοτε δὲ δακρῦντες, εἰς δὲ ἡμῶν καὶ διαφερόντως, Ἄπολλόδωρος· οἶσθα γὰρ πού τὸν 60 ἄνδρα / καὶ τὸν τρόπον αὐτοῦ.

ΕΧ. Πῶς γὰρ οὐ ;

ΦΑΙΔ. Ἐκεῖνός τε τοίνυν παντάπασιν οὕτως εἶχεν, καὶ αὐτὸς ἔγωγε ἐτεταράγμην καὶ οἱ ἄλλοι.

ΕΧ. Ἐτυχον δέ, ὦ Φαίδων, τίνες παραγενόμενοι ;

ΦΑΙΔ. Οὗτος τε δὴ ὁ Ἄπολλόδωρος τῶν ἐπιχωρίων παρῆν καὶ Κριτόβουλος καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἔτι Ἐρμογένης καὶ Ἐπιγένης καὶ Αἰσχίνης καὶ Ἀντισθένης· ἦν δὲ καὶ Κτήσιππος ὁ Παιανιεύς καὶ Μενέξενος καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐπιχωρίων Πλάτων δέ, οἶμαι, ἤσθenei.

ΕΧ. Ξένοι δέ τινες / παρῆσαν ;

ΦΑΙΔ. Ναί, Σιμμίας τέ γε ὁ Θηβαῖος καὶ Κέβης καὶ Φαιδώνδης, καὶ Μεγαρόθεν Εὐκλείδης τε καὶ Τερψίων.

ΕΧ. Τί δέ ; Ἀρίστιππος καὶ Κλεόμβροτος παρεγένοντο ;

ΦΑΙΔ. Οὐ δῆτα· ἐν Αἰγίνη γὰρ ἐλέγοντο εἶναι.

ΕΧ. Ἄλλος δέ τις παρῆν ;

ΦΑΙΔ. Σχεδὸν τοι οἶμαι τούτους παραγενέσθαι.

ΕΧ. Τί οὖν δὴ ; Τίνες, φῆς, ἦσαν οἱ λόγοι ;

3. ΦΑΙΔ. Ἐγὼ σοι ἐξ ἀρχῆς πάντα πειράσομαι διηγή-
 8 σασθαι. Ἄει γὰρ δὴ καὶ τὰς πρόσθεν / ἡμέρας εἰώθειμεν φοι-
 τᾶν καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι παρὰ τὸν Σωκράτη συλλεγόμενοι
 ἔωθεν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐν ᾧ καὶ ἡ δίκη ἐγένετο· πλησίον
 γὰρ ἦν τοῦ δεσμοτηρίου. Περιεμένομεν οὖν ἐκάστοτε, ἕως
 ἀνοιχθεῖν τὸ δεσμοτήριον, διατρίβοντες μετ' ἀλλήλων· ἀνεψύ-
 6 γετο γὰρ οὐ πρό· ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθεῖν, εἰσῆμεν παρὰ τὸν Σω-
 κράτη καὶ τὰ πολλὰ διημερεύομεν μετ' αὐτοῦ. Καὶ δὴ καὶ τότε
 προαίτερον συνελέγημεν· τῇ γὰρ προτεραίᾳ [ἡμέρᾳ], ἐπειδὴ
 ε ἐξήλθομεν ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου / ἑσπέρας, ἐπιθύμεθα, ὅτι τὸ
 πλοῖον ἐκ Δήλου ἀφικνήμενον εἶη. Παρηγγείλαμεν οὖν ἀλλήλοις
 ἦκειν ὡς προφαίτατα εἰς τὸ εἰωθός. Καὶ ἤκομεν, καὶ ἡμῖν ἐξελ-
 θῶν ὁ θυρωρός, ὅσπερ εἰώθει ὑπακούειν, εἶπε περιμένειν καὶ
 μὴ πρότερον παριέναι, ἕως ἂν αὐτὸς κελεύσῃ· λύουσι γάρ, ἔφη,
 οἱ ἔνδεκα Σωκράτη καὶ παραγγέλλουσι, ὅπως ἂν τῆδε τῇ
 ἡμέρᾳ τελευτήσῃ. Οὐ πολὺν δ' οὖν χρόνον ἐπισχῶν ἦκε καὶ
 ἐκέλευσεν ἡμᾶς εἰσιέναι.

60 Εἰσιόντες οὖν / κατελαμβάνομεν τὸν μὲν Σωκράτη ἄρτι
 λελυμένον, τὴν δὲ Ξανθίππην — γινώσκεις γάρ — ἔχουσαν τε
 τὸ παιδίον αὐτοῦ καὶ παρακαθημένην. Ὡς οὖν εἶδεν ἡμᾶς ἡ
 Ξανθίππη, ἀνευφήμησέ τε καὶ τοιαῦτ' ἄττα εἶπεν, οἷο δὴ
 εἰώθασιν αἱ γυναῖκες, ὅτι « ὦ Σώκρατες, ὕστατον δὴ σε προσ-
 εροῦσιν νῦν οἱ ἐπιτήδευοι καὶ σὺ τούτους ». Καὶ ὁ Σωκράτης
 βλέψας εἰς τὸν Κρίτωνα, « ὦ Κρίτων », ἔφη, « ἀπαγέτω τις
 αὐτὴν οἴκαδε ».

Καὶ ἐκείνην μὲν ἀπῆγόν τινες τῶν τοῦ Κρίτωνος βοῶ-
 6 β σάν τε καὶ / κοπτομένην. Ὁ δὲ Σωκράτης ἀνακαθιζόμενος εἰς
 τὴν κλίνην συνέκαμψέ τε τὸ σκέλος καὶ ἐξέτριψε τῇ χειρὶ, καὶ
 τρίβων ἅμα· ὡς ἄτοπον, ἔφη, ὦ ἄνδρες, εἰσὶ τίς εἶναι τοῦτο,

ὁ καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἡδύ· ὡς Θαυμασίως πέφυκε πρὸς τὸ δοκοῦν ἐναντίον εἶναι, τὸ λυπηρόν, τῷ ἅμα μὲν αὐτῷ μὴ ἐθέλειν παραγίγνεσθαι τῷ ἀνθρώπῳ, ἐὰν τις διώκῃ τὸ ἕτερον καὶ λαμβάνῃ, σχεδόν τι ἀναγκάζεσθαι λαμβάνειν καὶ τὸ ἕτερον, ὡσπερ ἐκ μιᾶς κορυφῆς συνημμένῳ δὴ ὄντε. Καί μοι δοκεῖ, / ἔφη, εἰ ἐνενόησεν αὐτὰ Αἴσωπος, μῦθον ἂν συνθεῖναι, γ
ὡς ὁ θεὸς βουλόμενος αὐτὰ διαλλάξαι πολεμοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἐδύνατο, συνῆψεν εἰς ταῦτόν αὐτοῖς τὰς κορυφάς· καὶ διὰ ταῦτα, ᾧ ἂν τὸ ἕτερον παραγένηται, ἐπακολουθεῖ ὕστερον καὶ τὸ ἕτερον. Ὡσπερ οὖν καὶ αὐτῷ μοι ἔοικεν· ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἦν ἐν τῷ σκέλει τὸ ἀλγεινόν, ἦκειν δὴ φαίνεται ἐπακολουθοῦν τὸ ἡδύ.

4. Ὁ οὖν Κέβης ὑπολαβὼν· νῆ τὸν Δία, ᾧ Σώκρατες, ἔφη, εὖ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με. Περὶ γάρ τοι τῶν / ποιη- δ
μάτων, ὧν πεποίηκας ἐντείνας τοὺς τοῦ Αἰσώπου λόγους καὶ τὸ εἰς τὸν Ἀπόλλω προσίμιον, καὶ ἄλλοι τινές με ἤδη ἤρυντο, ἀτὰρ καὶ Εὐήνος πρόφην, ὅ τι ποτὲ διανοηθεῖς, ἐπειδὴ δεῦρο ἦλθες, ἐποίησας αὐτά, πρότερον οὐδὲν πώποτε ποιήσας. Εἰ οὖν τί σοι μέλει τοῦ ἔχειν ἐμὲ Εὐήνω ἀποκρίνασθαι, ὅταν με αὐθις ἐρωτᾷ — εὖ οἶδα γάρ, ὅτι ἐρήσεται — εἰπέ, τί χρὴ λέγειν.

— Λέγε τοίνυν, ἔφη, αὐτῷ, ᾧ Κέβης, τάλχῃ, ὅτι οὐκ ἐκείνω βουλόμενος οὐδὲ τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ ἀντίτεχνος εἶ- ε
ναι ἐποίησα ταῦτα— ἔδειν γάρ, ὡς οὐ βῆδιον εἶη— ἀλλ' ἐνυπνίων τινῶν ἀποπειρώμενος, τί λέγει, καὶ ἀφοσιούμενος, εἰ ἄρα πολλάκις ταύτην τὴν μουσικὴν μοι ἐπιτάττει ποιεῖν. Ἦν γὰρ δὴ ἅττα τοιάδε· πολλάκις μοι φοιτῶν τὸ αὐτὸ ἐνυπνιον ἐν τῷ παρελθόντι βίῳ, ἄλλοτ' ἐν ἄλλῃ ὄψει φαινόμενον, τὰ αὐτὰ δὲ λέγον· « ᾧ Σώκρατες », ἔφη, « μουσικὴν ποίει καὶ ἐργάζου». Καὶ ἐγὼ ἐν γε τῷ πρόσθεν χρόνῳ, ὅπερ ἔπραττον, τοῦτο

61 ὑπελάμβανον αὐτό μοι παρακαλεῦεσθαι τε / καὶ ἐπικελεύειν, ὡσπερ οἱ τοῖς θεοῦσι διακελευόμενοι, καὶ ἐμοὶ οὕτω τὸ ἐνύπνιον, ὕπερ ἔπραττον, τοῦτο ἐπικελεύειν, μουσικὴν ποιεῖν, ὡς φιλοσοφίας μὲν οὕσης μεγίστης μουσικῆς, ἐμοῦ δὲ τοῦτο πράττοντος. Νῦν δ' ἐπειδὴ ἢ τε δίκη ἐγένετο καὶ ἢ τοῦ θεοῦ ἑορτὴ διεκώλυέ με ἀποθνήσκειν, ἔδοξε χρῆναι, εἰ ἄρα πολλάκις μοι προστάττοι τὸ ἐνύπνιον ταύτην τὴν δημώδη μουσικὴν ποιεῖν, μὴ ἀπειθῆσαι αὐτῷ, ἀλλὰ ποιεῖν ἀσφαλέ-
 β στερρον γὰρ εἶναι μὴ ἀπιέναι, πρὶν ἀφοσιώσασθαι ποιήσαντα ποιήματα [καὶ] πειθόμενον τῷ ἐνυπνίῳ. Οὕτω δὲ πρῶτον μὲν εἰς τὸν θεὸν ἐποίησα, οὗ ἦν ἡ παροῦσα θυσία· μετὰ δὲ τὸν θεὸν ἐνόησας, ὅτι τὸν ποιητὴν δέοι, εἴπερ μέλλοι ποιητῆς εἶναι, ποιεῖν μύθους, ἀλλ' οὐ λόγους, καὶ αὐτὸς οὐκ ἦ μυθολογικός, διὰ ταῦτα δὴ, οὓς προχείρους εἶχον καὶ ἠπιστάμην μύθους τοῦ Αἰσώπου, τούτους ἐποίησα, οἷς πρώτοις ἐνέτυχον.

5. Ταῦτα οὖν, ὦ Κέβης, Εὐήνω φράζε, καὶ ἐρῶσθαι καί, ἂν σωφρονῆ, ἐμὲ διώκειν ὡς τάχιστα. "Απειμι δέ, ὡς
 γ / ἔοικε, τήμερον· κελεύουσι γὰρ Ἀθηναῖοι.

Καὶ ὁ Σιμμίας· οἷον παρακελεύει, ἔφη, τοῦτο, ὦ Σώκρατες, Εὐήνω; Πολλὰ γὰρ ἤδη ἐντετύχηκα τῷ ἀνδρὶ· σχεδὸν οὖν, ἐξ ὧν ἐγὼ ἤσθημαι, οὐδ' ὀπωστιοῦν ἐκὼν εἶναι πείσεται.

—Τί δαί; ἢ δ' ὅς, οὐ φιλόσοφος Εὐήνος;

—Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη ὁ Σιμμίας.

—Ἐθελήσει τοίνυν καὶ Εὐήνος καὶ πᾶς, ὅτῳ ἀξίως τοῦτου τοῦ πράγματος μέτεστιν. Οὐ μέντοι γ' ἴσως βιάσεται αὐτόν· οὐ γὰρ φασὶ θεμιτὸν εἶναι. Καὶ ἅμα λέγων ταῦτα καθῆκε τὰ σκέλη [ἀπὸ τῆς κλίνης] ἐπὶ / τὴν γῆν, καὶ καθεζόμενος οὕτως ἤδη τὰ λοιπὰ διελέγετο.

Ἦρετο οὖν αὐτὸν ὁ Κέβης· πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ Σώ-

κρατες, τὸ μὴ θεμιτὸν εἶναι ἑαυτὸν βιάζεσθαι, ἐθέλειν δ' ἂν τῷ ἀποθνήσκοντι τὸν φιλόσοφον ἔπεσθαι ;

— Τί δέ, ὦ Κέβης ; Οὐκ ἀκηκόατε σύ τε καὶ Σιμμίας περὶ τῶν τοιούτων Φιλολάῳ συγγεγονότες ;

— Οὐδὲν γε σαφές, ὦ Σώκρατες.

— Ἀλλὰ μὴν καὶ ἐγὼ ἐξ ἀκοῆς περὶ αὐτῶν λέγω· ἃ μὲν οὖν τυγχάνω ἀκηκόως, φθόνος οὐδεὶς λέγειν. Καὶ γὰρ ἴσως καὶ μάλιστα πρέπει μέλλοντα / ἐκεῖσε ἀποδημεῖν διασκοπεῖν ε τε καὶ μυθολογεῖν περὶ τῆς ἀποδημίας τῆς ἐκεῖ, ποίαν τινὰ αὐτὴν οἴομεθα εἶναι. Τί γὰρ ἂν τις καὶ ποιεῖ ἄλλο ἐν τῷ μέγρι ἡλίου δυσμῶν χρόνῳ ;

6. Κατὰ τί δὴ οὖν ποτε οὐ φασι θεμιτὸν εἶναι αὐτὸν ἑαυτὸν ἀποκτιννῶναι, ὦ Σώκρατες ; "Ἦδη γὰρ ἔγωγε, ὅπερ νῦν δὴ σύ ἤρου, καὶ Φιλολάου ἤκουσα, ὅτε παρ' ἡμῖν διητᾶτο, ἤδη δὲ καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς οὐ δέοι τοῦτο ποιεῖν· σαφές δὲ περὶ αὐτῶν οὐδενὸς πώποτε οὐδὲν ἀκήκοα.

/— Ἀλλὰ προθυμεῖσθαι χρή, ἔφη. Τάχα γὰρ ἂν καὶ ἀκού- 62 σαις. Ἴσως μέντοι θαυμαστόν σοι φανέεται εἰ τοῦτο μόνον τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀπλοῦν ἐστί καὶ οὐδέποτε τυγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ, ὥσπερ καὶ τᾶλλα, ἔστιν ὅτε καὶ οἷς βέλτιον τεθνάναι ἢ ζῆν· οἷς δὲ βέλτιον τεθνάναι, θαυμαστόν ἴσως σοι φαίνεται, εἰ τούτοις τοῖς ἀνθρώποις μὴ ὅσιον αὐτοὺς ἑαυτοὺς εὖ ποιεῖν, ἀλλὰ ἄλλον δεῖ περιμένειν εὐεργέτην.

Καὶ ὁ Κέβης ἡρέμα ἐπιγελάσας ἔττω Ζεὺς, ἔφη, τῇ αὐτοῦ φωνῇ εἰπών.

— Καὶ γὰρ ἂν δόξειεν, ἔφη / ὁ Σωκράτης, οὕτω γ' εἶναι β ἄλογον· οὐ μέντοι ἀλλ' ἴσως γ' ἔχει τινὰ λόγον. Ὁ μὲν οὖν ἐν ἀπυρρήτοις λεγόμενος περὶ αὐτῶν λόγος, ὡς ἐν τινι φρουρᾷ ἔσμεν οἱ ἄνθρωποι καὶ οὐ δεῖ δὴ ἑαυτὸν ἐκ ταύτης λύειν οὐδ' ἀποδιδράσκειν, μέγας τέ τις μοι φαίνεται καὶ οὐ βᾶδιος διιδεῖν·

οὐ μέντοι ἀλλὰ τόδε γέ μοι δοκεῖ, ὦ Κέβης, εὖ λέγεσθαι, τὸ θεοὺς εἶναι ἡμῶν τοὺς ἐπιμελουμένους καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἐν τῶν κτημάτων τοῖς θεοῖς εἶναι. Ἡ σοὶ οὐ δοκεῖ οὕτως ;

—Ἐμοιγε, ἔφη ὁ Κέβης.

γ Οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, καὶ σὺ / ἄν, τῶν σαυτοῦ κτημάτων εἴ τι αὐτὸ ἑαυτὸ ἀποκτινύοι μὴ σημήναντός σου, ὅτι βούλει αὐτὸ τεθάναι, χαλεπαίνεις ἂν αὐτῷ καί, εἴ τινα ἔχοις τιμωρίαν, τιμωροῖο ἄν ;

—Πάνυ γ', ἔφη.

—Ἴσως τοίνυν ταύτη οὐκ ἄλογον μὴ πρότερον αὐτὸν ἀποκτινύοι δεῖν, πρὶν ἀνάγκην τινὰ θεὸς ἐπιπέμψῃ, ὥσπερ καὶ τὴν νῦν ἡμῖν παροῦσαν.

δ 7. Ἄλλ' εἰκός, ἔφη ὁ Κέβης, τοῦτό γε φαίνεται. Ὁ μέντοι νῦν δὴ ἔλεγες, τὸ τοὺς φιλοσόφους ῥαδίως ἂν ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, ἔοικε τοῦτο, ὦ Σώκρατες, / ἀτόπω, εἶπερ, ὁ νῦν δὴ ἐλέγομεν, εὐλόγως ἔχει, τὸ θεὸν τε εἶναι τὸν ἐπιμελούμενον ἡμῶν καὶ ἡμᾶς ἐκείνου κτήματα εἶναι. Τὸ γὰρ μὴ ἀγανακτεῖν τοὺς φρονιμωτάτους ἐκ ταύτης τῆς θεραπείας ἀπιόντας, ἐν ἧ ἐπιστατοῦσιν αὐτῶν οἵπερ ἄριστοὶ εἰσι τῶν ὄντων ἐπιστάται, θεοί, οὐκ ἔχει λόγον. Οὐ γάρ που αὐτός γε αὐτοῦ οἶεται ἄμεινον ἐπιμελήσασθαι ἐλεύθερος γενόμενος· ἀλλ' ἀνόητος μὲν ἄνθρωπος τάχ' ἂν οἴθῃ ταῦτα, φευκτέον εἶναι ε ἀπὸ τοῦ δεσπότη, καὶ οὐκ ἂν / λογίζοιτο, ὅτι οὐ δεῖ ἀπὸ γε τοῦ ἀγαθοῦ φεύγειν, ἀλλ' ὅ τι μάλιστα παραμένειν· διὸ ἀλογίστως ἂν φεύγοι. Ὁ δὲ νῦν ἔχων ἐπιθυμοῖ που ἂν αἰεὶ εἶναι παρὰ τῷ αὐτοῦ βελτίονι. Καίτοι οὕτως, ὦ Σώκρατες, τούναντίον εἶναι εἰκός ἢ ὁ νῦν δὴ ἐλέγετο· τοὺς μὲν γὰρ φρονίμους ἀγανακτεῖν ἀποθνήσκοντας πρέπει, τοὺς δὲ ἄφρονας χαίρειν.

Ἀκούσας οὖν ὁ Σωκράτης ἠσθῆναί τε μοι ἔδοξε τῆ τοῦ /
Κέβητος πραγματεία καὶ ἐπιβλέψας εἰς ἡμᾶς· αἶε τοι, ἔφη, 63
[ὁ Κέβης λόγους τινὰς ἀνερευνᾷ καὶ οὐ πάνυ εὐθέως ἐρέλει
πείθεσθαι ὅ τι ἂν τις εἴπῃ.

Καὶ ὁ Σιμμίας ἀλλὰ μήν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, νῦν γέ μοι
δοκεῖ τι καὶ αὐτῷ λέγειν Κέβης· τί γὰρ ἂν βουλόμενοι ἄνδρες
σοφοὶ ὡς ἀληθῶς δεσπότας ἀμείνους αὐτῶν φεύγοιεν καὶ ῥα-
δίως ἀπαλλάττοντο αὐτῶν ; Καί μοι δοκεῖ Κέβης εἰς σέ τεί-
νειν τὸν λόγον, ὅτι οὕτω ῥαδίως φέρεις καὶ ἡμᾶς ἀπολείπων
καὶ ἄρχοντας ἀγαθούς, ὡς αὐτὸς / ὁμολογεῖς, θεούς. β

— Δίκαια, ἔφη, λέγετε. Οἴμαι γὰρ ὑμᾶς λέγειν, ὅτι χρῆ
με πρὸς ταῦτα ἀπολογήσασθαι, ὥσπερ ἐν δικαστηρίῳ.

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Σιμμίας.

8. Φέρε δὴ, ἧ δ' ὅς, πειραθῶ πιθανώτερον πρὸς ὑμᾶς ἀπο-
λογήσασθαι ἢ πρὸς τοὺς δικαστάς. Ἐγὼ γάρ, ἔφη, ὦ Σιμμία
τε καὶ Κέβης, εἰ μὲν μὴ ᾤμην ἤξειν πρῶτον μὲν παρὰ θεοὺς
ἄλλους σοφοὺς τε καὶ ἀγαθούς, ἔπειτα καὶ παρ' ἀνθρώπους
τετελευτηκότας ἀμείνους τῶν ἐνθάδε, ἠδίκουν ἂν οὐκ ἀγα-
νακτῶν τῷ θανάτῳ. Νῦν δὲ εὐ ἴστε, ὅτι / παρ' ἄνδρας τε ἐλπί- γ
ζω ἀφίξεσθαι ἀγαθούς· καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἂν πάνυ δυσχυρισαί-
μην· ὅτι μέντοι παρὰ θεοὺς δεσπότας πάνυ ἀγαθούς ἤξειν,
εὐ ἴστε, ὅτι, εἴπερ τι ἄλλο τῶν τοιούτων, δυσχυρισαίμην ἂν
καὶ τοῦτο. Ὡστε διὰ ταῦτα οὐχ ὁμοίως ἀγανακτῶ, ἀλλ' εὐ-
ελπίς εἰμι εἶναί τι τοῖς τετελευτηκόσι· καί, ὥσπερ γε καὶ πάλαι
λέγεται, πολὺ ἄμεινον τοῖς ἀγαθοῖς ἢ τοῖς κακοῖς.

— Τί οὖν, ἔφη ὁ Σιμμίας, ὦ Σώκρατες ; Αὐτὸς ἔχων τὴν
διάνοιαν ταύτην ἐν νῷ ἔχεις ἀπιέναι, ἢ κὰν ἡμῖν / μεταδοίης ; δ
Κοινὸν γὰρ δὴ ἔμοιγε δοκεῖ καὶ ἡμῖν εἶναι ἀγαθὸν τοῦτο,
καὶ ἅμα σοι ἢ ἀπολογία ἔσται, ἐάν, ἅπερ λέγεις, ἡμᾶς
πέισῃς.

— Ἄλλὰ πειράσομαι, ἔφη. Πρῶτον δὲ Κρίτωνά τόνδε σκεψόμεθα; τί ἐστὶν ὃ βούλεσθαι μοι δοκεῖ πάλαι εἰπεῖν.

Τὶ δὲ ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Κρίτων, ἄλλο γε ἢ πάλαι μοι λέγει ὁ μέλλων σοι δώσειν τὸ φάρμακον, ὅτι χρή σοι φράζειν ὡς ἐλάχιστα διαλέγεσθαι; Φησὶ γὰρ θερμαίνεσθαι μᾶλλον διαλεγόμενους, δεῖν δὲ οὐδὲν τοιοῦτον προσφέρειν τῷ φαρμάκῳ· εἰ δὲ μή, / ἐνίστε ἀναγκάζεσθαι καὶ δις καὶ τρίς πί-
ε νειν τοὺς τι τοιοῦτον ποιοῦντας.

Καὶ ὁ Σωκράτης ἔα, ἔφη, χαίρειν αὐτόν· ἀλλὰ μόνον τὸ ἑαυτοῦ παρασκευαζέτω ὡς καὶ δις δώσων, ἐὰν δὲ δέη, καὶ τρίς.

— Ἄλλὰ σχεδὸν μὲν τι ἴδεις, ἔφη ὁ Κρίτων, ἀλλὰ μοι πάλαι πράγματα παρέχει.

— Ἐὰ αὐτόν, ἔφη. Ἄλλ' ὑμῖν δὴ τοῖς δικασταῖς βούλομαι ἴδῃ τὸν λόγον ἀποδοῦναι, ὡς μοι φαίνεται εἰκότως ἀνὴρ τῷ ὄντι ἐν φιλοσοφίᾳ διατρίψας τὸν βίον θαρρεῖν μέλλων / ἀποθανεῖσθαι καὶ εὐελπὶς εἶναι ἐκεῖ μέγιστα οἴσεσθαι ἀγα-
64 θά, ἐπειδὴν τελευτήσῃ. Πῶς ἂν οὖν δὴ τοῦθ' οὕτως ἔχοι, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ἐγὼ πειράσομαι φράσαι.

9. Κινδυνεύουσι γὰρ, ὅσοι τυγχάνουσιν ὀρθῶς ἀπτόμενοι φιλοσοφίας, λεληθῆναι τοὺς ἄλλους, ὅτι οὐδὲν ἄλλο αὐτοὶ ἐπιτηδεύουσιν ἢ ἀποθνήσκειν τε καὶ τεθνάναι. Εἰ οὖν τοῦτο ἀληθές, ἄτοπον δήπου ἂν εἶη προθυμεῖσθαι μὲν ἐν παντὶ τῷ βίῳ μηδὲν ἄλλο ἢ τοῦτο, ἥκοντος δὲ δὴ αὐτοῦ ἀγανακτεῖν, ὃ πάλαι προεθυμοῦντό τε καὶ ἐπετήδευον.

Καὶ ὁ Σιμμίας γελάσας· νῆ τὸν Δία, ἔφη, ὦ / Σώκρα-
β τες, οὐ πάνυ γέ με νῦν γελασεῖοντα ἐποίησας γελάσαι. Οἶμαι γὰρ ἂν δὴ τοὺς πολλοὺς αὐτὸ τοῦτο ἀκούσαντες δοκεῖν εὖ πάνυ εἰρῆσθαι εἰς τοὺς φιλοσοφοῦντας — καὶ ζυμφάναι ἂν τοὺς μὲν παρ' ἡμῖν ἀνθρώπους καὶ πάνυ — ὅτι τῷ ὄντι οἱ

φιλοσοφούντες θανατῶσι καὶ σφᾶς γε οὐ λελήθασιν, ὅτι ἄξιοί εἰσι τοῦτο πάσχειν.

— Καὶ ἀληθῆ γ' ἂν λέγοιεν, ὦ Σιμμία, πλὴν γε τοῦ σφᾶς μὴ λεληθέναι. Λέληθε γὰρ αὐτούς, ἧ τε θανατῶσι καὶ ἧ ἄξιοί εἰσι θανάτου καὶ οἴου θανάτου οἱ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφοι. Εἶπωμεν γάρ, / ἔφη, πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, χαίρειν εἰπόντες ἐκεί- γ
νοις. Ἠγοῦμεθα τι τὸν θάνατον εἶναι ;

— Πάνυ γε, ἔφη ὑπολαβὼν ὁ Σιμμίας.

— Ἄρα μὴ ἄλλο τι ἢ τὴν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγὴν ; Καὶ εἶναι τοῦτο τὸ τεθνάναι, χωρὶς μὲν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀπαλλαγὴν αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ σῶμα γεγονέναι, χωρὶς δὲ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγῆσαν αὐτὴν καθ' αὐ- τὴν εἶναι ; Ἄρα μὴ ἄλλο τι ἢ ὁ θάνατος ἢ τοῦτο ;

— Οὐκ, ἀλλὰ τοῦτο, ἔφη.

— Σκέψαι δὴ, ὦ ἀγαθέ, ἐάν ἄρα καὶ σοὶ ξυνδοκῆ ἄπερ ἐμοί· ἐκ γὰρ τούτων / μᾶλλον οἶμαι ἡμᾶς εἴσεσθαι, περὶ ὧν δ
σκοποῦμεν. Φαίνεται σοι φιλοσόφου ἀνδρὸς εἶναι ἐσπουδακέ- ναι περὶ τὰς ἡδονὰς καλουμένας τὰς τοιάσδε, οἷον σίτων καὶ ποτῶν ;

— Ἠκιστα, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Σιμμίας.

— Τί δέ ; Τὰς τῶν ἀφροδισίων ;

— Οὐδαμῶς.

— Τί δέ ; Τὰς ἄλλας τὰς περὶ τὸ σῶμα θεραπείας δοκεῖ σοι ἐντίμους ἡγεῖσθαι ὁ τοιοῦτος ; Οἷον ἱματίων διαφερόν- των κτήσεις καὶ ὑποδημάτων καὶ τοὺς ἄλλους καλλωπισμοὺς τοὺς περὶ τὸ σῶμα πότερον τιμᾶν δοκεῖ σοι ἢ ἀτιμάζειν, καθ' ὅσον μὴ / πολλὴ ἀνάγκη μετέχειν αὐτῶν ;

— Ἀτιμάζειν ἐμοίγε δοκεῖ, ἔφη, ὅ γε ὡς ἀληθῶς φιλόσο- φος. ε

— Οὐκοῦν ὅλως δοκεῖ σοι, ἔφη, ἢ τοῦ τοιοῦτου πραγμα-

τεία οὐ περὶ τὸ σῶμα εἶναι, ἀλλὰ καθ' ὅσον δύναται ἀφροσύ-
ναι αὐτοῦ, πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν τετράφθαι ;

— Ἐμοιγε.

65 — Ἄρ' οὖν πρῶτον μὲν ἐν τοῖς τοιοῦτοις δῆλός ἐστιν ὁ
φιλόσοφος ἀπολύων ὅ τι / μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῆς τοῦ
σώματος κοινωνίας διαφερόντως τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ;

— Φαίνεται.

— Καὶ δοκεῖ γέ που, ὦ Σιμμία, τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις,
ὧ μὴδὲν ἡδὺ τῶν τοιοῦτων, μὴδὲ μετέχει αὐτῶν οὐκ ἄξιον
εἶναι ζῆν, ἀλλ' ἐγγύς τι τείνειν τοῦ τεθνάναι ὁ μὴδὲν φρον-
τίζων τῶν ἡδονῶν, αἶ διὰ τοῦ σώματος εἰσιν ;

— Πάνυ μὲν οὖν ἀληθῆ λέγεις.

10. Τι δὲ δὴ περὶ αὐτὴν τὴν τῆς φρονήσεως κτῆσιν ; Πό-
τερον ἐμπόδιον τὸ σῶμα ἢ οὐ, ἐάν τις αὐτὸ ἐν τῇ ζητήσει
β κοινωνῶν συμπαραλαμβάνῃ ; Οἷον τὸ τοιόνδε / λέγω· ἄρα ἔχει
ἀλήθειάν τινα ὅψις τε καὶ ἀκοή τοῖς ἀνθρώποις, ἢ τά γε τοι-
αῦτα καὶ οἱ ποιηταὶ ἡμῖν ἀεὶ θρυλοῦσιν, ὅτι οὐτ' ἀκούομεν
ἀκριβές οὐδὲν οὔτε ὁρῶμεν ; Καίτοι εἰ αὐταὶ τῶν περὶ τὸ σῶ-
μα αἰσθήσεων μὴ ἀκριβεῖς εἰσὶ μὴδὲ σαφεῖς, σχολῆ αἶ γε
ἄλλαι· πᾶσαι γάρ που τούτων φαυλότεραί εἰσιν ἢ σοὶ οὐ δο-
κοῦσιν ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

— Πότε οὖν, ἢ δ' ὅς, ἡ ψυχὴ τῆς ἀληθείας ἄπτεται ;
Ὅταν μὲν γὰρ μετὰ τοῦ σώματος ἐπιχειρῇ τι σκοπεῖν, δῆλον,
ὅτι τότε ἐξαπατᾶται ὑπ' αὐτοῦ.

γ / — Ἀληθῆ λέγεις.

— Ἄρ' οὖν οὐκ ἐν τῷ λογίζεσθαι, εἴπερ που ἄλλοθι,
κατάδηλον αὐτῇ γίγνεται τι τῶν ὄντων ;

— Ναί.

— Λογίζεται δέ γε που τότε κάλλιστα, ὅταν αὐτὴν τού-

των μηδὲν παραλυτῆ, μήτε ἀκοὴ μήτε ὕψις μήτε ἀλγηδῶν
μηδὲ τις ἡδονή, ἀλλ' ὅ τι μάλιστα αὐτὴ καθ' αὐτὴν γίγνηται
ἔωσα χαίρειν τὸ σῶμα, καί, καθ' ὅσον δύναται, μὴ κοινωνοῦσα
αὐτῷ μηδ' ἀπτομένη, ὀρέγεται τοῦ ὄντος.

— Ἔστι ταῦτα.

— Οὐκοῦν καὶ ἐνταῦθα ἡ τοῦ φιλοσόφου ψυχὴ μάλιστα
ἀτιμᾶζει τὸ σῶμα καὶ φεύγει ἀπ' αὐτοῦ, ζητεῖ δὲ αὐτὴ καθ'
αὐτὴν γιγνεσθαι.

— Φαίνεται.

— Τί δὲ δὴ τὰ τοιαῦτα, ὦ Σιμμία ; Φαμέν τι εἶναι δίκαιον
αὐτὸ ἢ οὐδέν ;

— Φαμέν μέντοι, νῆ Δία.

— Καὶ καλὸν γέ τι καὶ ἀγαθόν ;

— Πῶς δ' οὐ ;

— Ἦδη οὖν πρόποτέ τι τῶν τοιούτων τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶ-
δες ;

— Οὐδαμῶς, ἦ δ' ὅς.

— Ἄλλ' ἄλλη τινὲ αἰσθήσει τῶν διὰ τοῦ σώματος ἐφήψω
αὐτῶν ; Λέγω δὲ περὶ πάντων, οἷον μεγέθους πέρι, ὑγείας,
ἰσχύος καὶ τῶν ἄλλων ἐνὶ λόγῳ ἀπάντων τῆς οὐσίας, ὃ / τυγ-
χάνει ἕκαστον ὄν· ἄρα διὰ τοῦ σώματος αὐτῶν τὸ ἀληθέστα-
τον θεωρεῖται, ἢ ὧδε ἔχει· ὅς ἂν μάλιστα ἡμῶν καὶ ἀκριβέ-
στατα παρασκευάσῃται αὐτὸ ἕκαστον διανοηθῆναι, περὶ οὗ
σκοπεῖ, οὗτος ἂν ἐγγύτατα ἴοι τοῦ γινῶναι ἕκαστον ;

— Πάνυ μὲν οὖν.

— Ἄρ' οὖν ἐκεῖνος ἂν τοῦτο ποιήσειε καθαρῶτατα, ὅστις
ὅ τι μάλιστα αὐτῇ τῇ διανοίᾳ ἴοι ἐφ' ἕκαστον, μήτε τὴν ὄ-
ψιν παρατιθέμενος ἐν τῷ διανοεῖσθαι μήτε τινὰ ἄλλην αἴσθη-
σιν ἐφέλκων μηδεμίαν / μετὰ τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' αὐτῇ καθ'
αὐτὴν εἰλικρινεῖ τῇ διανοίᾳ χρώμενος αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἰλικρι-
νὲς ἕκαστον ἐπιχειροῖ θηρεῦειν τῶν ὄντων, ἀπαλλαγείς ὅτι

δ

ε

66

μάλιστα ὀφθαλμῶν τε καὶ ὠτων καί, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ζύμπαντος τοῦ σώματος, ὡς ταράττοντος καὶ οὐκ ἐῶντος τὴν ψυχὴν κτήσασθαι ἀλήθειάν τε καὶ φρόνησιν, ὅταν κοινωνῇ ; Ἄρ' οὐχ οὗτός ἐστιν, ὦ Σιμμία, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, ὁ τευζόμενος τοῦ ὄντος ;

— Ὑπερφυῶς, ἔφη ὁ Σιμμίας, ὡς ἀληθῆ λέγεις, ὦ Σώκρατες.

- β 11. Οὐκοῦν ἀνάγκη, / ἔφη, ἐκ πάντων τούτων παρίστασθαι δόξαν τοιάνδε τινὰ τοῖς γνησίως φιλοσόφοις, ὥστε καὶ πρὸς ἀλλήλους τοιαῦτα ἅττα λέγειν, ὅτι «κινδυνεύει τοι ὥσπερ ἀτραπὸς τις ἐκφέρειν ἡμᾶς μετὰ τοῦ λόγου ἐν τῇ σκέψει, ὅτι, ἕως ἂν τὸ σῶμα ἔχωμεν καὶ συμπεφυρμένη ᾗ ἡμῶν ἡ ψυχὴ μετὰ τοῦ τοιούτου κακοῦ, οὐ μὴ ποτε κτησώμεθα ἱκανῶς οὐ ἐπιθυμοῦμεν· φαμέν δὲ τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθές. Μυρίας μὲν γὰρ ἡμῖν ἀσχολίας παρέχει τὸ σῶμα διὰ τὴν ἀναγκαίαν τροφήν· ἔτι δέ, ἂν /
- γ / τινες νόσοι προσπέσωσιν, ἐμποδίζουσιν ἡμῶν τὴν τοῦ ὄντος θήραν. Ἐρώτων δὲ καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ φόβων καὶ εἰδώλων παντοδαπῶν καὶ φλυαρίας ἐπιπέλησιν ἡμᾶς πολλῆς, ὥστε τὸ λεγόμενον ὡς ἀληθῶς, τῷ ὄντι ὑπ' αὐτοῦ οὐδὲ φρονῆσαι ἡμῖν ἐγγίγνεται οὐδέποτε οὐδέν. Καὶ γὰρ πολέμους καὶ στάσεις καὶ μάχας οὐδὲν ἄλλο παρέχει ἢ τὸ σῶμα καὶ αἱ τούτου ἐπιθυμίαι· διὰ γὰρ τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν πάντες οἱ πόλεμοι γίνονται, τὰ δὲ χρήματα ἀναγκαζόμεθα
- δ / κτᾶσθαι διὰ τὸ / σῶμα, δουλεύοντες τῇ τούτου θεραπείᾳ· καὶ ἐκ τούτου ἀσχολίαν ἄγομεν φιλοσοφίας πέρι διὰ πάντα ταῦτα. Τὸ δ' ἔσχατον πάντων, ὅτι, ἐάν τις ἡμῖν καὶ σχολὴ γένηται ἀπ' αὐτοῦ καὶ τραπώμεθα πρὸς τὸ σκοπεῖν τι, ἐν ταῖς ζητήσεσιν αὐτῶν πανταχοῦ παραπίπτων θόρυβον παρέχει καὶ ταραχὴν καὶ ἐκπλήττει, ὥστε μὴ δύνασθαι ὑπ' αὐτοῦ καθορᾶν τἀληθές. Ἀλλὰ τῷ ὄντι ἡμῖν δέδεικται, ὅτι, εἰ μέλλομέν ποτε κα-

θαρῶς τι εἴσεσθαι, ἀπαλλακτέον αὐτοῦ καὶ αὐτῇ τῇ ψυχῇ
 θεατέον αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ τότε, ὡς ἔοικεν, ἡμῖν ἔσται, ε
 οὐ ἐπιθυμοῦμέν τε καὶ φαμεν ἐρασταὶ εἶναι, φρονήσεως, ἐπει-
 δὴν τελευτήσωμεν, ὡς ὁ λόγος σημαίνει, ζῶσι δὲ οὐ. Εἰ γὰρ
 μὴ οἶόν τε μετὰ τοῦ σώματος μηδὲν καθαρῶς γινῶναι, δυσὶν
 θάτερον, ἢ οὐδαμοῦ ἔστι κτήσασθαι τὸ εἰδέναι ἢ τελευτήσα-
 σι· τότε γὰρ αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἢ ψυχὴ ἔσται / χωρὶς τοῦ σώ- 67
 ματος, πρότερον δ' οὐ. Καὶ ἐν ᾧ ἂν ζῶμεν, οὕτως, ὡς ἔοικεν,
 ἐγγυτάτω ἐσόμεθα τοῦ εἰδέναι, ἐὰν ὅτι μάλιστα μηδὲν ὀμι-
 λῶμεν τῷ σώματι μηδὲ κοινωνῶμεν, ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη,
 μηδὲ ἀναπιπλώμεθα τῆς τούτου φύσεως, ἀλλὰ καθαρεύω-
 μεν ἀπ' αὐτοῦ, ἕως ἂν ὁ θεὸς αὐτὸς ἀπολύσῃ ἡμᾶς· καὶ οὕτω
 μὲν καθαροὶ ἀπαλλακτόμενοι τῆς τοῦ σώματος ἀφροσύνης,
 ὡς τὸ εἰκός, μετὰ τοιούτων τε ἐσόμεθα καὶ γνωσόμεθα δι'
 ἡμῶν αὐτῶν πᾶν τὸ εἰλικρινές. Τοῦτο δ' ἔστιν ἴσως / τὸ ἀλη-
 θές· μὴ καθαρῶ γὰρ καθαρῶ ἐφάπτεσθαι μὴ οὐ θεμιτὸν ἤ. »
 Τοιαῦτα οἶμαι, ὦ Σιμμία, ἀναγκαῖον εἶναι πρὸς ἀλλήλους β
 λέγειν τε καὶ δοξάζειν πάντας τοὺς ὀρθῶς φιλομαθεῖς. " Ἡ
 οὐ δοκεῖ σοι οὕτως ;

— Παντός γε μᾶλλον, ὦ Σώκρατες.

12. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ ταῦτα ἀληθῆ, ὦ ἑταῖ-
 ρε, πολλὴ ἐλπίς ἀφικομένῳ, οἷ ἐγὼ πορεύομαι, ἐκεῖ ἱκανῶς,
 εἴπερ που ἄλλοθι, κτήσασθαι τοῦτο, οὐ ἔνεκα ἢ πολλὴ
 πραγματεία ἡμῖν ἐν τῷ παρελθόντι βίῳ γέγονεν, ὥστε ἢ γε
 ἀποδημία ἢ νῦν μοι / προστεταγμένη μετὰ ἀγαθῆς ἐλπίδος γ
 γίνεται καὶ ἄλλῳ ἀνδρὶ, ὃς ἡγεῖται οἱ παρεσκευάσθαι τὴν
 διάνοιαν ὥσπερ κεκαθαρμένην.

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Σιμμίας.

— Κάθαρσις δὲ εἶναι ἄρα οὐ τοῦτο ζυμβαίνει, ὕπερ πά-
 λαι ἐν τῷ λόγῳ λέγεται, τὸ χωρίζειν ὅτι μάλιστα ἀπὸ τοῦ

σώματος τὴν ψυχὴν καὶ ἐθίσαι αὐτὴν καθ' αὐτὴν πανταχόθεν ἐκ τοῦ σώματος συναγεῖρεσθαι τε καὶ ἀθροίζεσθαι καὶ οἰκεῖν κατὰ τὸ δυνατόν καὶ ἐν τῷ νῦν παρόντι καὶ ἐν τῷ ἔπειτα μόνῃ καθ' αὐτὴν ἐκλυομένην ὡσπερ ἐκ δεσμῶν ἐκ τοῦ σώματος;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

— Οὐκοῦν τοῦτό γε θάνατος ὀνομάζεται, λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος;

— Παντάπασι γε, ἦ δ' ὅς.

— Λύειν δέ γε αὐτὴν, ὡς φαμεν, προθυμοῦνται αἰεὶ μάλιστα καὶ μόνοι οἱ φιλοσοφοῦντες ὀρθῶς, καὶ τὸ μελέτημα αὐτὸ τοῦτό ἐστι τῶν φιλοσόφων, λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος; ἦ οὐ;

— Φαίνεται.

— Οὐκοῦν, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔλεγον, γελοῖον ἂν εἶη ἄνδρα παρασκευάζονθ' ἑαυτὸν ἐν τῷ βίῳ ὅ τι ἐγγυτάτω / ὄντα τοῦ τεθνάναι οὕτω ζῆν, κάπειθ' ἤκοντος αὐτῷ τούτου ἀγανακτεῖν;

— Οὐ γελοῖον; — Πῶς δ' οὐ;

— Τῷ ὄντι ἄρα, ἔφη, ὦ Σιμμία, οἱ ὀρθῶς φιλοσοφοῦντες ἀποθνήσκουσιν μελετῶσι, καὶ τὸ τεθνάναι ἤκιστα σὺτοῖς ἀνθρώπων φοβερὸν. Ἐκ τῶνδε δὲ σκόπει. Εἰ γὰρ διαβέβληνται μὲν πανταχῇ τῷ σώματι, αὐτὴν δὲ καθ' αὐτὴν ἐπιθυμοῦσι τὴν ψυχὴν ἔχειν, τούτου δὲ γιγνομένου εἰ φοβοῦντο καὶ ἀγανακτοῦσιν, οὐ πολλὴ ἂν ἀλογία εἶη, εἰ μὴ ἄσμενοι ἐκεῖσε ἴοιεν, οἱ ἀφικνομένοις ἐλπίς ἐστίν, οὗ / διὰ βίου ἤρων, τυχεῖν — ἤρων δὲ φρονήσεως — ὃ τε διεβέβληντο, τούτου ἀπηλλάχθαι συνόντος αὐτοῖς; ἦ, ἀνθρωπίνων μὲν παιδικῶν καὶ γυναικῶν καὶ υἱέων ἀποθανόντων, πολλοὶ δὲ ἐκόντες ἠθέλησαν εἰς "Αἰδοῦ μετελθεῖν, ὑπὸ ταύτης ἀγόμενοι τῆς ἐλπίδος, τῆς τοῦ ὄψεσθαι τε ἐκεῖ ὧν ἐπεθύμουν καὶ συνέσεσθαι φρονήσεως δὲ ἄρα τις τῷ ὄντι ἐρῶν καὶ λαβῶν σφόδρα τὴν αὐτὴν ταύτην ἐλπίδα, μηδαμοῦ ἄλλοθι ἐντεύξεσθαι αὐτῇ ἀξίως λόγου ἢ ἐν "Αἰδοῦ,

ἀγανακτήσει τε / ἀποθνήσκων καὶ οὐκ ἄσμενος εἶσιν αὐτόσε ; β
 Οἴεσθαί γε χρή, ἐὰν τῷ ὄντι γε ἦ, ὧ ἑταῖρε, φιλόσοφος·
 σφόδρα γὰρ αὐτῷ ταῦτα δόξει, μηδαμοῦ ἄλλοθι καθαρῶς ἐν-
 τεύξεσθαι φρονήσει ἀλλ' ἢ ἐκεῖ. Εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει,
 ὅπερ ἄρτι ἔλεγον, οὐ πολλή ἂν ἀλογία εἴη, εἰ φοβοῖτο τὸν
 θάνατον ὁ τοιοῦτος ;

— Πολλή μέντοι, νῆ Δία, ἦ δ' ὅς.

13. Οὐκοῦν ἱκανόν σοι τεκμήριον, ἔφη, τοῦτο ἀνδρός,
 ὃν ἂν ἴδῃς ἀγανακτοῦντα μέλλοντα ἀποθανεῖσθαι, ὅτι οὐκ γ
 ἄρ' ἦν φιλόσοφος, ἀλλὰ τις φιλοσώματος ; Ὁ αὐτὸς δέ / που
 οὗτος τυγχάνει ὢν καὶ φιλοχρήματος καὶ φιλότιμος, ἦτοι τὰ
 ἕτερα τούτων ἢ ἀμφοτέρω.

— Πάνυ, ἔφη, ἔχει οὕτως, ὡς λέγεις.

— Ἄρ' οὖν, ὧ Σιμμία, οὐ καὶ ἡ ὀνομαζομένη ἀνδρεία τοῖς
 οὕτω διακειμένοις μάλιστα προσήκει ;

— Πάντως δήπου, ἔφη.

— Οὐκοῦν καὶ ἡ σωφροσύνη, ἣν καὶ οἱ πολλοὶ ὀνομά-
 ζουσι σωφροσύνην, τὸ περὶ τὰς ἐπιθυμίας μὴ ἐπτοῖσθαι, ἀλλ'
 ὀλιγώρως ἔχειν καὶ κοσμίως, ἄρ' οὐ τούτοις μόνοις προσήκει,
 τοῖς μάλιστα τοῦ σώματος ὀλιγωροῦσί τε καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ
 ζῶσιν ;

— Ἀνάγκη, ἔφη.

— Εἰ γὰρ ἐθέλεις, ἦ δ' ὅς, ἐννοῆσαι τὴν γε τῶν ἄλλων ἀν-
 δρείαν τε καὶ σωφροσύνην, δόξει σοι εἶναι ἄτοπος.

— Πῶς δὴ, ὧ Σώκρατες ;

— Οἴσθα, ἦ δ' ὅς, ὅτι τὸν θάνατον ἠγγοῦνται πάντες οἱ ἄλλοι
 τῶν μεγάλων κακῶν εἶναι ;

— Καὶ μάλα ἔφη.

— Οὐκοῦν φόβῳ μειζόνων κακῶν ὑπομένουσιν αὐτῶν οἱ
 ἀνδρεῖοι τὸν θάνατον, ὅταν ὑπομένωσιν ;

—“Ἔστι ταῦτα.

— Τῷ δεδιέναι ἄρα καὶ δέει ἀνδρεῖοί εἰσι πάντες πλὴν οἱ φιλόσοφοι· καίτοι ἄλογόν γε δέει τινὰ καὶ δειλίῃ ἀνδρεῖον εἶναι.

ε — Πάνυ / μὲν οὖν.

— Τί δέ ; Οἱ κόσμιοι αὐτῶν οὐ ταῦτόν τοῦτο πεπόνθασιν, ἀκολασίᾳ τινὶ σώφρονές εἰσιν ; Καίτοι φαμέν γε ἀδύνατον εἶναι, ἀλλ’ ὅμως αὐτοῖς συμβαίνει τούτῳ ὅμοιον τὸ πάθος τὸ περὶ ταύτην τὴν εὐήθη σωφροσύνην φοβούμενοι γὰρ ἐτέρων ἡδονῶν στερηθῆναι καὶ ἐπιθυμοῦντες ἐκείνων, ἄλλων ἀπέχονται ὑπ’ ἄλλων κρατούμενοι. Καίτοι καλοῦσί γε ἀκολασίαν τὸ ὑπὸ τῶν / ἡδονῶν ἄρχεσθαι, ἀλλ’ ὅμως συμβαίνει αὐτοῖς κρατούμενοις ὑφ’ ἡδονῶν κρατεῖν ἄλλων ἡδονῶν. Τοῦτο δ’ ὅμοιον ἐστὶν ᾧ νῦν δὴ ἐλέγετο, τῷ τρόπον τινὰ δι’ ἀκολασίαν αὐτοὺς σεσωφρονίσθαι.

—“Ἔοικε γάρ.

—“ὦ μακάριε Σιμμία, μὴ γὰρ οὐχ αὕτη ἦ ἡ ὀρθὴ πρὸς ἀρετὴν ἀλλαγὴ, ἡδονὰς πρὸς ἡδονὰς καὶ λύπας πρὸς λύπας καὶ φόβον πρὸς φόβον καταλλάττεσθαι, καὶ μείζω πρὸς ἐλάττω, ὥσπερ νομίσματα, ἀλλ’ ἦ ἐκεῖνο μόνον τὸ νόμισμα ὀρθόν, ἀντὶ οὗ δεῖ ἅπαντα ταῦτα καταλλάττεσθαι, / φρόνησις· καὶ τούτου μὲν πάντα καὶ μετὰ τούτου ὠνούμενά τε καὶ πιπρασκόμενα τῷ ὄντι ἦ καὶ ἀνδρεία καὶ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη καὶ ξυλλήβδην ἀληθοῦς ἀρετὴ μετὰ φρονήσεως, καὶ προσγιγνομένων καὶ ἀπογιγνομένων καὶ ἡδονῶν καὶ φόβων καὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν τοιούτων· χωριζόμενα δὲ φρονήσεως καὶ ἀλλαττόμενα ἀντὶ ἀλλήλων μὴ σκιαγραφία τις ἦ ἡ τοιαύτη ἀρετὴ καὶ τῷ ὄντι ἀνδραποδώδης τε καὶ οὐδὲν ὑγιᾶς οὐδ’ ἀληθὲς ἔχει, τὸ δ’ ἀληθὲς τῷ ὄντι ἦ κάθαρσις τις τῶν τοιούτων πάντων, καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ/δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀνδρεία καὶ αὐτὴ ἡ φρόνησις μὴ καθαρμός τις ἦ. Καὶ κινδυνεύουσι

καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἡμῶν οὗτοι καταστήσαντες οὐ φαῦλοι εἶναι, ἀλλὰ τῷ ὄντι πάσαι αἰνίττεσθαι, ὅτι, ὅς ἂν ἀμύητος καὶ ἀτέλεστος εἰς Ἄιδου ἀφίκηται, ἐν βορβόρῳ κείσεται, ὁ δὲ κεκαθαρμένος τε καὶ τετελεσμένος ἐκεῖσε ἀφικόμενος μετὰ θεῶν οἰκήσει. Εἰσὶ γὰρ δὴ, ὡς φασιν οἱ περὶ τὰς τελετὰς, « νερθηκοφόροι μὲν πολλοί, βάρχοι δὲ τε παῦροι »· οὗτοι δ' εἰσὶ/κατὰ δ

τὴν ἐμὴν δόξαν οὐκ ἄλλοι ἢ οἱ πεφιλοσοφηκότες ὀρθῶς. Ὡν δὴ καὶ ἐγὼ κατὰ γε τὸ δυνατὸν οὐδὲν ἀπέλιπον ἐν τῷ βίῳ, ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ προουμῆθην γενέσθαι. Εἰ δ' ὀρθῶς προουμῆθην καὶ τι ἠνόσαμεν, ἐκεῖσε ἐλθόντες τὸ σαφὲς εἰσόμεθα, ἂν θεὸς ἐθέλῃ, ὀλίγον ὕστερον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ.

Ταῦτ' οὖν ἐγὼ, ἔφη, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβητος, ἀπολογοῦμαι, ὡς εἰκότως ὑμᾶς τε ἀπολείπων καὶ τοὺς ἐνθάδε δεσπότας οὐ χαλεπῶς φέρω οὐδ' ἀγανακτῶ, ἠγούμενος κάκει / οὐδὲν ε

ἦττον ἢ ἐνθάδε δεσπόταις τε ἀγαθοῖς ἐντεύξεσθαι καὶ ἐταίροις· τοῖς δὲ πολλοῖς ἀπιστίαν παρέχει. Εἴ τι οὖν ὑμῶν πιθανώτερός εἰμι ἐν τῇ ἀπολογίᾳ ἢ τοῖς Ἀθηναίων δικασταῖς, εὖ ἂν ἔχοι.

14. Εἰπόντος δὲ τοῦ Σωκράτους ταῦτα, ὑπολαβὼν ὁ Κέβητος ἔφη· ὦ Σώκρατες, τὰ μὲν ἄλλα ἔμοιγε δοκεῖ καλῶς λέγεσθαι, τὰ δὲ περὶ τῆς / ψυχῆς πολλὴν ἀπιστίαν παρέχει τοῖς 70

ἀνθρώποις, μὴ, ἐπειδὴν ἀπαλλαγῆ τοῦ σώματος, οὐδαμοῦ ἔτι ᾔ, ἀλλ' ἐκεῖνη τῇ ἡμέρᾳ διαφθείρηται τε καὶ ἀπολλύεται, ἢ ἂν ὁ ἄνθρωπος ἀποθνήσκῃ· εὐθὺς ἀπαλλαττομένη τοῦ σώματος καὶ ἐκβαίνουσα ὥσπερ πνεῦμα ἢ καπνὸς διασκεδασθεῖσα οἴχηται διαπτομένη καὶ οὐδὲν ἔτι οὐδαμοῦ ᾔ. Ἐπεὶ, εἶπερ εἴη που αὐτὴ καθ' αὐτὴν συνηθροισμένη καὶ ἀπηλλαγμένη τούτων τῶν κακῶν, ὧν σὺ νῦν δὴ δι᾿ ἤλθοες, πολλὴ ἂν ἐλπίς εἴη καὶ καλή, ὦ/Σώκρατες, ὡς ἀληθῆ ἔστιν ἃ σὺ λέγεις. Ἀλλὰ τοῦτο δὴ ἴσως οὐκ ὀλίγησ παραμυθίας δεῖται καὶ πίστεως, ὡς

ἔστι τε ἡ ψυχὴ ἀποθανόντος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τινα δύναιμι ἔχει καὶ φρόνησιν.

— Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις, ὦ Σωκράτης, ὦ Κέβης. Ἄλλὰ τί δὴ ποιῶμεν; Ἡ περὶ αὐτῶν τούτων βούλει διαμυθολογῶμεν εἴτε εἰκὸς οὕτως ἔχειν εἴτε μή;

— Ἐγὼ γοῦν, ἔφη ὁ Κέβης, ἡδέως ἂν ἀκούσαιμι, ἤντινα δόξαν ἔχεις περὶ αὐτῶν.

— Οὐκοῦν γ' ἂν οἶμαι, ἦ δ' ὅς ὁ Σωκράτης, εἰπεῖν τινα
 γ νῦν ἀκούσαντα, οὐδ' εἰ / κωμωδιοποιὸς εἶη, ὡς ἀδολεσχῶ καὶ οὐ περὶ προσηγόντων τοὺς λόγους ποιοῦμαι. Εἰ οὖν δοκεῖ, χρὴ διασκοπεῖσθαι.

15. Σκεψόμεθα δὲ αὐτὸ τῆδέ πη, εἴτ' ἄρα ἐν "Αἴδου εἰ-
 σὶν αἱ ψυχὰι τελευτησάντων τῶν ἀνθρώπων εἴτε καὶ οὔ. Πα-
 λαίως μὲν οὖν ἔστι τις λόγος, οὗ μεμνήμεθα, ὡς εἰσὶν ἐνθένδε
 ἀφικόμεναι ἐκεῖ καὶ πάλιν γε δεῦρο ἀφικνοῦνται καὶ γίγνον-
 ται ἐκ τῶν τεθνεώτων. Καὶ εἰ τοῦθ' οὕτως ἔχει, πάλιν γίγνε-
 σθαι ἐκ τῶν ἀποθανόντων τοὺς ζῶντας, ἄλλο τι ἢ εἶεν ἂν αἱ
 δ / ψυχὰι ἡμῶν ἐκεῖ; Οὐ γὰρ ἂν που πάλιν ἐγίγνοντο μὴ οὔ-
 σαι, καὶ τοῦτο ἱκανὸν τεκμήριον τοῦ ταῦτ' εἶναι, εἰ τῶ ὄντι
 φανερόν γίγνοιτο, ὅτι οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν γίγνονται οἱ ζῶν-
 τες ἢ ἐκ τῶν τεθνεώτων. Εἰ δὲ μὴ ἔστι τοῦτο, ἄλλου ἂν του
 δέοι λόγου.

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Κέβης.

— Μὴ τοίνυν κατ' ἀνθρώπων, ἦ δ' ὅς, σκόπει μόνον τοῦ-
 το, εἰ βούλει ἔξῃον μαθεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ ζῴων πάντων καὶ
 ε φυτῶν, καὶ ξυλλήβδην ὅσαπερ ἔχει γένεσιν, περὶ πάντων
 εἶδωμεν, ἄρ' οὕτως γίγνεται πάντα, οὐκ / ἄλλοθεν ἢ ἐκ τῶν
 ἐναντίων τὰ ἐναντία, ὅσοις τυγχάνει ὄν τοιοῦτόν τι, οἷον τὸ
 καλὸν τῶ αἰσχυρῶ ἐναντίον που καὶ δίκαιον ἀδίκῳ, καὶ ἄλλα
 δὴ μυρία οὕτως ἔχει. Τοῦτο οὖν σκεψόμεθα: ἄρα ἀναγκαῖον

ἴσοις ἔστι τι ἐναντίον, μηδαμόθεν ἄλλοθεν αὐτὸ γίγνεσθαι ἢ ἐκ τοῦ αὐτῶ ἐναντίου ; οἷον ὅταν μεῖζόν τι γίγνηται, ἀνάγκη που ἐξ ἐλάττονος ὄντος πρότερον ἔπειτα μεῖζον γίγνεσθαι ;

— Ναί.

— Οὐκοῦν κἄν ἐλάττον γίγνηται, ἐκ μείζονος ὄντος πρότερον / ὕστερον ἐλάττον γενήσεται ;

71

— Ἔστιν οὕτω, ἔφη.

— Καὶ μὴν ἐξ ἰσχυροτέρου γε τὸ ἀσθενέστερον καὶ ἐκ βραδυτέρου τὸ θᾶπτον ;

— Πάνυ γε.

— Τί δέ ; Ἄν τι χειρόν γίγνηται, οὐκ ἐξ ἀμείνονος, καὶ ἂν δικαιότερον, ἐξ ἀδικωτέρου ;

— Πῶς γὰρ οὐ ;

— Ἰκανῶς οὖν, ἔφη, ἔχομέν τοῦτο, ὅτι πάντα οὕτω γίγνεται, ἐξ ἐναντίων τὰ ἐναντία πράγματα ;

— Πάνυ γε.

— Τί δ' αὖ ; Ἔστι τι καὶ τοιόνδε ἐν αὐτοῖς, οἷον μεταξύ ἀμφοτέρων πάντων τῶν ἐναντίων δυοῖν ὄντων δύο γενέσεις, ἀπὸ μὲν τοῦ ἑτέρου / ἐπὶ τὸ ἕτερον, ἀπὸ δ' αὖ τοῦ ἑτέρου πάλιν ἐπὶ τὸ ἕτερον. Μείζονος γὰρ πράγματος καὶ ἐλάττονος μεταξύ αὐξήσις καὶ φθίσις, καὶ καλοῦμεν οὕτω τὸ μὲν αὐξάνεσθαι, τὸ δὲ φθίνειν ;

β

— Ναί, ἔφη.

— Οὐκοῦν καὶ διακρίνεσθαι καὶ συγκρίνεσθαι, καὶ ψύχεσθαι καὶ θερμαίνεσθαι, καὶ πάντα οὕτω, κἄν εἰ μὴ χρώμεθα τοῖς ὀνόμασιν ἐνιαχοῦ, ἀλλ' ἔργῳ γοῦν πανταχοῦ οὕτως ἔχειν ἀναγκαῖον, γίγνεσθαι τε αὐτὰ ἐξ ἀλλήλων γενεσίν τε εἶναι ἐξ ἑκατέρου εἰς ἄλληλα ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἦ δ' ὅς.

γ 16. Τί οὖν ; ἔφη.

— Τῷ / ζῆν ἐστὶ τι ἐναντίον, ὥσπερ τῷ ἐγρηγορέναι τὸ καθεύδειν ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

— Τί ;

— Τὸ τεθνάναι, ἔφη.

— Οὐκοῦν ἐξ ἀλλήλων τε γίγνεται ταῦτα, εἴπερ ἐναντία ἐστίν, καὶ αἱ γενέσεις εἰσὶν αὐτοῖν μεταξὺ δύο δυοῖν ὄντων ;

— Πῶς γὰρ οὐ ;

— Τὴν μὲν τοίνυν ἐτέραν συζυγίαν, ὧν νῦν δὴ ἔλεγον, ἐγὼ σοι, ἔφη, ἐρῶ, ὁ Σωκράτης, καὶ αὐτὴν καὶ τὰς γενέσεις, σὺ δέ μοι τὴν ἐτέραν. Λέγω δὲ τὸ μὲν καθεύδειν, τὸ δὲ ἐγρηγορέναι, καὶ ἐκ τοῦ καθεύδειν τὸ ἐγρηγορέναι γίγνεσθαι καὶ

δ ἐκ τοῦ ἐγρηγορέναι / τὸ καθεύδειν, καὶ τὰς γενέσεις αὐτοῖν τὴν μὲν καταδαρθάνειν εἶναι, τὴν δ' ἀνεγείρεσθαι. Ἰκανῶς σοι, ἔφη, ἦ οὐ ;

— Πάνυ μὲν οὖν.

— Λέγε δὴ μοι καὶ σὺ, ἔφη, οὕτω περὶ ζωῆς καὶ θανάτου.

Οὐκ ἐναντίον μὲν φῆς τῷ ζῆν τὸ τεθνάναι εἶναι ;

— Ἐγωγε.

— Γίγνεσθαι δὲ ἐξ ἀλλήλων ;

— Ναί.

— Ἐξ οὖν τοῦ ζῶντος τί τὸ γιγνόμενον ;

— Τὸ τεθνηκός, ἔφη.

— Τί δέ, ἦ δ' ὅς, ἐκ τοῦ τεθνεῶτος ;

— Ἀναγκαῖον, ἔφη, ὁμολογεῖν, ὅτι τὸ ζῶν.

— Ἐκ τῶν τεθνεῶτων ἄρα, ὦ Κέβης, τὰ ζῶντά τε καὶ οἱ ζῶντες γίγνονται ;

— Φαίνεται, ἔφη.

— Εἰσὶν ἄρα, ἔφη, αἱ ψυχαὶ ἡμῶν ἐν Ἄιδου.

— Ἐοικεν.

— Οὐκοῦν καὶ τοῖν γενεσέοιν τοῖν περὶ ταῦτα ἢ γ' ἑτέρα σαφῆς οὔσα τυγχάνει; Τὸ γὰρ ἀποθνήσκειν σαφές δῆπου ἢ οὐ;

— Πάνυ μὲν οὖν; ἔφη.

— Πῶς ἢ δ' ὅς, ποιήσομεν; Οὐκ ἀνταποδώσομεν τὴν ἐναντίαν γένεσιν, ἀλλὰ ταύτῃ χωλὴ ἔσται ἢ φύσις; Ἡ ἀνάγκη ἀποδοῦναι τῷ ἀποθνήσκειν ἐναντίαν τινὰ γένεσιν;

— Πάντως που, ἔφη.

— Τίνα ταύτην;

— Τὸ ἀναβιώσκεισθαι.

— Οὐκοῦν, ἢ δ' ὅς, εἴπερ ἔστι τὸ ἀναβιώσκεισθαι, ἐκ τῶν τεθνεώτων ἂν εἶη γένεσις εἰς τοὺς / ζῶντας αὐτῇ, τὸ ἀναβιώ- 72
σκεσθαι;

— Πάνυ γε.

— Ὁμολογεῖται ἄρα ἡμῖν καὶ ταύτῃ τοὺς ζῶντας ἐκ τῶν τεθνεώτων γεγονέναι οὐδὲν ἤττον ἢ τοὺς τεθνεώτας ἐκ τῶν ζώντων. Τούτου δὲ ὄντος ἱκανόν που ἐδόκει τεκμήριον εἶναι, ὅτι ἀναγκαῖον τὰς τῶν τεθνεώτων ψυχὰς εἶναι που, ὅθεν δὴ πάλιν γίγνεσθαι.

— Δοκεῖ μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐκ τῶν ὁμολογημένων ἀναγκαῖον οὕτως ἔχειν.

17. Ἴδὲ τοίνυν οὕτως, ἔφη, ὦ Κέβης, ὅτι οὐδ' ἀδίκως ὁμολογήκαμεν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. Εἰ γὰρ μὴ αἰεὶ ἀνταποδιδόη τὰ ἕτερα τοῖς / ἑτέροις γιγνόμενα, ὡσπερὶ κύκλω περιμόντα, ἀλλ' ̢
εὐθεῖά τις εἶη ἢ γένεσις ἐκ τοῦ ἑτέρου μόνον εἰς τὸ καταντικρὺ καὶ μὴ ἀνακάμπτοι πάλιν ἐπὶ τὸ ἕτερον μηδὲ καμπὴν ποιοῖτο, οἷσθ' ὅτι πάντα τελευτῶντα τὸ αὐτὸ σχῆμα ἂν σχοίη καὶ τὸ αὐτὸ πάθος ἂν πάθοι καὶ παύσαιτο γιγνόμενα.

— Πῶς λέγεις; ἔφη.

— Οὐδὲν χαλεπόν, ἢ δ' ὅς, ἐννοῆσαι ὃ λέγω· ἀλλ' οἷον εἰ τὸ καταδαρθάνειν μὲν εἶη, τὸ δ' ἀνεγείρεσθαι μὴ ἀνταπο-

γ διδοίη γιγνόμενον ἐκ τοῦ καθεύδοντος, οἷσθ' ὅτι τελευτῶντα
 πάντ' ἂν λήρον / τὸν Ἐνδυμίωνα ἀποδειξείε και οὐδαμοῦ ἂν
 φαίνοιτο διὰ τὸ και τᾶλλα πάντα ταῦτὸν ἐκείνω πεπονθέναι,
 καθεύδειν. Κἂν εἰ συγκρίνοιτο μὲν πάντα, διακρίνοιτο δὲ μή,
 ταχὺ ἂν τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου γεγονὸς εἶη, « ὁμοῦ πάντα χρή-
 ματᾶ » . Ὡσαύτως δέ, ὦ φίλε Κέβης, εἰ ἀποθνήσκοι μὲν πάντα,
 ὅσα τοῦ ζῆν μεταλάβοι, ἐπειδὴ δὲ ἀποθάνοι, μένοι ἐν τούτῳ
 τῷ σχήματι τὰ τεθνεῶτα και μὴ πάλιν ἀναβιώσκειτο, ἄρ'
 οὐ πολλὴ ἀνάγκη τελευτῶντα πάντα τεθνάναι και μηδὲν
 δ ζῆν ; Εἰ γὰρ ἐκ μὲν / τῶν ἄλλων τὰ ζῶντα γίγνοιτο, τὰ δὲ
 ζῶντα θνήσκοι, τίς μηχανὴ μὴ οὐχὶ πάντα καταναλωθῆναι εἰς
 τὸ τεθνάναι ;

— Οὐδὲ μία μοι δοκεῖ, ἔφη ὁ Κέβης, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ
 μοι δοκεῖς παντάπασιν ἀληθῆ λέγειν.

— Ἔστι γάρ, ἔφη, ὦ Κέβης, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, παντὸς μᾶλ-
 λον οὕτω, και ἡμεῖς αὐτὰ ταῦτα οὐκ ἐξαπατώμενοι ὁμολο-
 γοῦμεν. Ἄλλ' ἔστι τῷ ὄντι και τὸ ἀναβιώσκεισθαι και ἐκ τῶν
 τεθνεῶτων τοὺς ζῶντας γίγνεσθαι και τὰς τῶν τεθνεῶτων ψυ-
 ε χὰς εἶναι [και ταῖς μὲν γε ἀγαθαῖς ἄμεινον εἶναι, ταῖς δὲ κα-
 καῖς κάκιον].

18. Και μὴν, ἔφη ὁ Κέβης ὑπολαβὼν, και κατ' ἐκεῖνόν
 γε τὸν λόγον, ὦ Σώκρατες, εἰ ἀληθὴς ἐστίν, ὃν σὺ εἴωθας
 θαμὰ λέγειν, ὅτι ἡμῖν ἢ μάθησις οὐκ ἄλλο τι ἢ ἀνάμνησις
 τυγχάνει οὐσα, και κατὰ τοῦτον ἀνάγκη που ἡμᾶς ἐν προτέρῳ
 τινὶ χρόνῳ μεμεθηκέναι, ἃ νῦν ἀναμιμνησκόμεθα. Τοῦτο δὲ
 73 ἀδύνατον, εἰ μὴ ἦν που ἡμῖν ἢ ψυχὴ, πρὶν ἐν τῷδε / τῷ ἀν-
 θρωπίνῳ εἶδει γενέσθαι· ὥστε και ταύτη ἀθάνατόν τι ἢ ψυχὴ
 εἴοικεν εἶναι.

— Ἀλλά, ὦ Κέβης, ἔφη ὁ Σιμμίας ὑπολαβὼν, ποῖαι τού-

των αἱ ἀποδείξεις ; Ὑπόμνησόν με οὐ γὰρ σφόδρα ἐν τῷ παρόντι μέμνημαι.

— Ἐνὶ μὲν λόγῳ, ἔφη ὁ Κέβης, καλλίστῳ, ὅτι ἐρωτώμενοι οἱ ἄνθρωποι, ἐάν τις καλῶς ἐρωτᾷ, αὐτοὶ λέγουσι πάντα ἢ ἔχει· καίτοι, εἰ μὴ ἐτύγχανεν αὐτοῖς ἐπιστήμη ἐνοῦσα καὶ ὀρθὸς λόγος, οὐκ ἂν οἴοι τ' ἦσαν τοῦτο ποιήσῃν. Ἐπειτα, ἐάν τις ἐπὶ τὰ διαγράμματα / ἄγῃ ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἐνταῦθα β σαφέστατα κατηγορεῖ, ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει.

— Εἰ δὲ μὴ ταύτη γε, ἔφη, πείθη, ὦ Σιμμία, ὁ Σωκράτης, σκέψαι, ἂν τῆδέ πῃ σοι σκοπούμενῳ συνδόξῃ. Ἄπιστεῖς γὰρ δὴ πῶς ἡ καλουμένη μάθησις ἀνάμνησις ἐστίν ;

— Ἄπιστῶ μὲν ἔγωγε, ἦ δ' ὅς ὁ Σιμμίας, οὐ, αὐτὸ δὲ τοῦτο, ἔφη, δέομαι μαθεῖν, περὶ οὗ ὁ λόγος, ἀναμνησθῆναι. Καὶ σχεδὸν γε, ἐξ ὧν Κέβης ἐπεχείρησε λέγειν, ἤδη μέμνημαι καὶ πείθομαι· οὐδὲν μεντὰν ἤττον ἀκούοιμι νῦν, πῆ σὺ ἐπεχείρησας λέγειν.

/ — Τῆδ' ἔγωγε, ἦ δ' ὅς. Ὅμολογοῦμεν γὰρ δήπου, εἴ τις γ τι ἀναμνησθήσεται, δεῖν αὐτὸν τοῦτον πρότερόν ποτε ἐπίστασθαι ;

— Πάνυ γ', ἔφη.

— Ἄρ' οὖν καὶ τότε ὁμολογοῦμεν, ὅταν ἐπιστήμη παραγίγνηται τρόπῳ τοιούτῳ, ἀνάμνησιν εἶναι ; Λέγω δέ τινα τρόπον τόνδε· ἐάν τις ἕτερον ἢ ἰδὼν ἢ ἀκούσας ἢ τινα ἄλλην αἴσθησιν λαβὼν μὴ μόνον ἐκεῖνο γινῶ, ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἐννοήσῃ, οὐ μὴ ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη, ἀλλ' ἄλλη, ἄρα οὐχὶ τοῦτο δικαίως λέγομεν, ὅτι ἀνεμνήσθη, οὐ τὴν ἐννοιαν / ἔλαβεν ; δ

— Πῶς λέγεις ;

— Οἷον τὰ τοιάδε· ἄλλη που ἐπιστήμη ἀνθρώπου καὶ λύρας.

— Πῶς γὰρ οὐ ;

— Οὐκοῦν οἶσθα, ὅτι οἱ ἐρασταί, ὅταν ἴδωσι λύραν ἢ

ιμάτιον ἢ ἄλλο τι, οἷς τὰ παιδικὰ αὐτῶν εἶωθε χρῆσθαι, πάσχοις τοῦτο· ἔγνωσάν τε τὴν λύραν καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ ἔλαβον τὸ εἶδος τοῦ παιδός, οὗ ἦν ἡ λύρα ; Τοῦτο δὲ ἐστὶν ἀνάμνησις ὡς περ γε καὶ Σιμμίαν τις ἰδὼν πολλάκις Κέβητος ἀνεμνήσθη καὶ ἄλλα που μυρία τοιαῦτα' ἂν εἴη.

— Μυρία μέντοι, νῆ Δία, ἔφη ὁ Σιμμίας.

ε — Οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, τὸ τοιοῦτον / ἀνάμνησις τίς ἐστι ; Μάλιστα μέντοι, ὅταν τις τοῦτο πάθῃ περὶ ἐκεῖνα, ἃ ὑπὸ χρόνου καὶ τοῦ μὴ ἐπισκοπεῖν ἤδη ἐπελέληστο ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

— Τί δέ ; ἦ δ' ὅς· ἐστὶν ἵππον γεγραμμένον ἰδόντα καὶ λύραν γεγραμμένην ἀνθρώπου ἀναμνησθῆναι, καὶ Σιμμίαν ἰδόντα γεγραμμένον Κέβητος ἀναμνησθῆναι ;

— Πάνυ γε.

— Οὐκοῦν καὶ Σιμμίαν ἰδόντα γεγραμμένον αὐτοῦ Σιμμίου ἀναμνησθῆναι ;

74 — Ἔστι / μέντοι, ἔφη.

19. Ἄρ' οὖν οὐ κατὰ πάντα ταῦτα συμβαίνει τὴν ἀνάμνησιν εἶναι μὲν ἀφ' ὁμοίων, εἶναι δὲ καὶ ἀπὸ ἀνομοίων ;

— Συμβαίνει.

— Ἄλλ' ὅταν γε ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἀναμνησθησῆται τίς τι, ἄρ' οὐκ ἀναγκαῖον τότε προσπάσχειν, ἐννοεῖν εἴτε τι ἐλλείπει τοῦτο κατὰ τὴν ὁμοιότητα εἴτε μὴ ἐκείνου, οὗ ἀνεμνήσθη ;

— Ἀνάγκη, ἔφη.

— Σκόπει δὴ, ἦ δ' ὅς, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει. Φαμέν πού τι εἶναι ἴσον, οὐ ξύλον λέγω ξύλῳ οὐδὲν λίθον λίθῳ, οὐδ' ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδὲν, ἀλλὰ παρὰ ταῦτα πάντα ἕτερόν τι, αὐτὸ β τὸ ἴσον· φῶμέν / τι εἶναι ἢ μηδέν ;

— Φῶμεν μέντοι, νῆ Δί', ἔφη ὁ Σιμμίας, θαυμαστῶς γε.

— Ἦ καὶ ἐπιστάμεθα αὐτὸ ὃ ἐστὶν ἴσον ;

— Πάνυ γε, ἦ δ' ὅς.

— Πόθεν λαβόντες αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην; Ἄρ' οὐκ ἐξ ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἢ ξύλα ἢ λίθους ἢ ἄλλα ἅττα ἰδόντες ἴσα, ἐκ τούτων ἐκεῖνο ἐνενοήσαμεν, ἕτερον ὄν τούτων; Ἡ οὐχ ἕτερον σοι φαίνεται; Σκόπει δὲ καὶ τῆδε· ἄρ' οὐ λίθοι μὲν ἴσοι καὶ ξύλα ἐνίοτε ταυτὰ ὄντα τῶ μὲν ἴσα φαίνεται, τῶ δ' οὐ;

— Πάνυ μὲν οὖν.

— Τί δέ; Αὐτὰ τὰ ἴσα ἔστιν ὅτε ἀνισά σοι ἐφάνη, ἢ ἡ ἰσότης ἀνισότης; Υ

— Οὐδεπώποτε γε, ὦ Σώκρατες.

— Οὐ ταυτὸν ἄρα ἔστιν, ἦ δ' ὅς, ταυτὰ τε τὰ ἴσα καὶ αὐτὸ τὸ ἴσον.

— Οὐδαμῶς μοι φαίνεται, ὦ Σώκρατες.

— Ἀλλὰ μὴν ἐκ τούτων γ', ἔφη, τῶν ἴσων, ἐτέρων ὄντων ἐκείνου τοῦ ἴσου, ὅμως αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην ἐννεόηκας καὶ εἴληφας;

— Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις.

— Οὐκοῦν ἢ ὁμοίου ὄντος τούτοις ἢ ἀνομοίου;

— Πάνυ γε.

— Διαφέρει δέ γε, ἦ δ' ὅς, οὐδέν· ἕως ἂν ἄλλο ἰδὼν ἀπὸ ταύτης τῆς ὕψεως ἄλλο ἐννοήσης, εἴτε ὁμοιον εἴτε / ἀνόμοιον, δ
ἀναγκασθῶν, ἔφη, αὐτὸ ἀνάμνητιν γεγονέναι.

— Πάνυ μὲν οὖν.

Τί δέ; ἦ δ' ὅς· ἦ πάσχομέν τι τοιοῦτον περὶ τὰ ἐν τοῖς ξύλοις τε καὶ οἷς νῦν δὴ ἐλέγομεν τοῖς ἴσοις; Ἄρα φαίνεται ἡμῖν οὕτως ἴσα εἶναι ὡσπερ αὐτὸ ὃ ἔστιν ἴσον, ἢ ἐνδεῖ τι ἐκείνου τῶ τοιοῦτον εἶναι οἷον τὸ ἴσον, ἢ οὐδέν;

— Καὶ πολὺ γε, ἔφη, ἐνδεῖ.

— Οὐκοῦν ὁμολογοῦμεν, ὅταν τις τι ἰδὼν ἐννοήσῃ, ὅτι βούλεται μὲν τοῦτο, ὃ νῦν ἐγὼ ὀρῶ, εἶναι οἷον ἄλλο τι τῶν ὄντων, ἐνδεῖ δὲ καὶ οὐ δύναται τοιοῦτον / εἶναι οἷον ἐκεῖνο ε

ἀλλ' ἐστὶ φαυλότερον, ἀναγκαῖόν που τὸν τοῦτο ἐννοοῦντα
 τυχεῖν προειδόμενα ἐκεῖνο, ᾧ φησιν αὐτὸ προσεικέναι μὲν, ἐν-
 δεστέρωσ δὲ ἔχειν ;

— Ἀνάγκη.

— Τί οὖν ; Τοιοῦτον πεπόνθαμεν καὶ ἡμεῖς, ἢ οὐ, περὶ
 τε τὰ ἴσα καὶ αὐτὸ τὸ ἴσον ;

— Παντάπασι γε.

75 — Ἀναγκαῖον ἄρα ἡμᾶς προειδόμενα τὸ ἴσον πρὸ ἐκείνου
 τοῦ χρόνου, ὅτε / τὸ πρῶτον ἰδόντες τὰ ἴσα ἐνενοήσαμεν, ὅτι
 ὀρέγεται μὲν πάντα ταῦτα εἶναι οἷον τὸ ἴσον, ἔχει δὲ ἐνδε-
 στέρωσ.

— Ἔστι ταῦτα.

— Ἀλλὰ μὴν καὶ τότε ὁμολογοῦμεν, μὴ ἄλλοθεν αὐτὸ
 ἐνενοηκέναι μηδὲ δυνατόν εἶναι ἐννοῆσαι, ἀλλ' ἢ ἐκ τοῦ
 ἰδεῖν ἢ ἄψασθαι ἢ ἐκ τινος ἄλλης τῶν αἰσθήσεων· ταῦτόν δὲ
 β πάντα ταῦτα λέγω.

— Ταῦτόν γάρ ἐστιν, ὧ Σώκρατες, πρὸς γε ὃ βούλεται
 δηλωῶσαι ὁ λόγος.

— Ἀλλὰ μὲν δὴ ἔκ γε τῶν αἰσθήσεων δεῖ ἐννοῆσαι, ὅτι
 πάντα τὰ ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν ἐκείνου τε / ὀρέγεται τοῦ ὃ ἐστιν
 ἴσον, καὶ αὐτοῦ ἐνδεστέρα ἐστίν· ἢ πῶς λέγομεν ;

— Οὕτως.

— Πρὸ τοῦ ἄρα ἄρξασθαι ἡμᾶς ὄρᾱν καὶ ἀκούειν καὶ τᾶλλα
 αἰσθάνεσθαι, τυχεῖν ἔδει που εἰληφόμενος ἐπιστήμην αὐτοῦ τοῦ
 ἴσου, ὅ τι ἐστίν, εἰ ἐμέλλομεν τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων ἴσα
 ἐκεῖσε ἀνοίσειν, ὅτι προθυμεῖται μὲν πάντα τοιαῦτ' εἶναι ἴον
 ἐκεῖνο, ἐστὶ δὲ αὐτοῦ φαυλότερα.

— Ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, ὧ Σώκρατες.

— Οὐκοῦν γενόμενοι εὐθὺς ἐωρῶμεν τε καὶ ἠκούομεν καὶ
 τὰς ἄλλας αἰσθήσεις εἶχομεν ;

— Πάνυ γε.

— "Εδει δέ γε, φαμέν, πρὸ τούτων τὴν τοῦ Ἰσου ἐπιστήμην εἰληφέναι ;

— Ναί.

— Πρὶν γενέσθαι ἄρα, ὡς ἔοικεν, ἀνάγκη ἡμῖν αὐτὴν εἰληφέναι ;

— "Εοικεν.

20. Οὐκοῦν εἰ μὲν, λαβόντες αὐτὴν πρὸ τοῦ γενέσθαι ἔχοντες ἐγενόμεθα, ἠπιστάμεθα καὶ πρὶν γενέσθαι καὶ εὐθὺς γενόμενοι, οὐ μόνον τὸ ἴσον καὶ τὸ μεῖζον καὶ τὸ ἔλαττον ἀλλὰ καὶ ξύμπαντα τὰ τοιαῦτα ; Οὐ γὰρ περὶ τοῦ Ἰσου νῦν ὁ λόγος ἡμῖν μᾶλλον τι ἢ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ καλοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ δικαίου καὶ ὁσίου καί, ὕπερ λέγω, περὶ / ἀ- δ
πάντων, οἷς ἐπισφραγιζόμεθα τοῦτο ὁ ἔστι, καὶ ἐν ταῖς ἐρωτήσεσιν ἐρωτῶντες καὶ ἐν ταῖς ἀποκρίσεσιν ἀποκρινόμενοι. "Ὡστε ἀναγκαῖον ἡμῖν τούτων πάντων τὰς ἐπιστήμας πρὸ τοῦ γενέσθαι εἰληφέναι.

— "Ἔστι ταῦτα.

— Καί, εἰ μὲν γε λαβόντες ἐκάστοτε μὴ ἐπιλελήσμεθα, εἰδότας ἀεὶ γίνεσθαι καὶ ἀεὶ διὰ βίον υεῖδέναι· τὸ γὰρ εἰδέναι τοῦτ' ἔστι, λαβόντα τοῦ ἐπιστήμην ἔχειν καὶ μὴ ἀπολωλέκέναι· ἢ οὐ τοῦτο λήθην λέγομεν, ὡς Συμμία, ἐπιστήμης ἀποβολήν ;

— Πάντως δήπου, ἔφη, / ὦ Σώκρατες.

— Εἰ δέ γε, οἶμαι, λαβόντες πρὶν γενέσθαι, γιγνόμενοι ἀπωλέσαμεν, ὕστερον δὲ ταῖς αἰσθήσεσι χρώμενοι περὶ αὐτὰ ἐκείνας ἀναλαμβάνομεν τὰς ἐπιστήμας, ἅς ποτε καὶ πρὶν εἶχομεν, ἄρ' οὐχ ὁ καλοῦμεν μανθάνειν οἰκείαν ἂν ἐπιστήμην ἀναλαμβάνειν εἶη ; Τοῦτο δὲ που ἀναιμμηθήσεσθαι λέγοντες ὀρθῶς ἂν λέγοιμεν ;

— Πάνυ γε.

76 — Δυνατὸν γὰρ δὴ τοῦτό γε ἐφάνη, / αἰσθόμενοντι ἢ ἰδόντα ἢ ἀκούσαντα ἢ τινα ἄλλην αἴσθησιν λαβόντα, ἕτερόν ἀπὸ τούτου ἐννοῆσαι, ὃ ἐπελέληστο, ᾧ τοῦτο ἐπλησίαζεν ἀνόμοιον ἢ ᾧ ὅμοιον. "Ὡστε, ὕπερ λέγω, δυοῖν θάτερον, ἦτοι ἐπιστάμενοί γε αὐτὰ γεγόναμεν καὶ ἐπιστάμεθα διὰ βίου πάντες, ἢ ὕστερον, οὓς φαμεν μανθάνειν, οὐδὲν ἄλλ' ἢ ἀναμιμνήσκονται οὗτοι, καὶ ἡ μάθησις ἀνάμνησις ἂν εἴη.

— Καὶ μάλα δὴ οὕτως ἔχει, ὦ Σώκρατες.

β 21. Πότερον οὖν αἰρεῖ, ὦ Σιμμία; Ἐπισταμένους ἡμᾶς γεγονέναι ἢ ἀναμιμνήσκεσθαι / ὕστερον, ὧν πρότερον ἐπιστήμην εἰληφότες ἦμεν;

— Οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες, ἐν τῷ παρόντι ἐλέσθαι.

— Τί δέ; τόδε ἔχεις ἐλέσθαι, καὶ πῆ σοι δοκεῖ περὶ αὐτοῦ; ἀνὴρ ἐπιστάμενος περὶ ὧν ἐπίσταται ἔχει ἂν δοῦναι λόγον ἢ οὐ;

— Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, ὦ Σώκρατες.

— Ἡ καὶ δοκοῦσί σοι πάντες ἔχειν διδόναι λόγον περὶ τούτων, ὧν δὴ ἐλέγομεν;

— Βουλοίμην μεντᾶν, ἔφη ὁ Σιμμίας· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον φοβοῦμαι, μὴ αὔριον τηρικᾶδε οὐκέτι ἢ ἀνθρώπων οὐδεὶς ἀξίως οἶός τε τοῦτο ποιῆσαι.

γ — Οὐκ / ἄρα δοκοῦσί σοι ἐπίστασθαι γε, ἔφη, ὦ Σιμμία, πάντες αὐτά;

— Οὐδαμῶς.

— Ἀναμιμνήσκονται ἄρα, ἃ ποτε ἔμαθον;

— Ἀνάγκη.

— Πότε λαβοῦσαι αἱ ψυχαὶ ἡμῶν τὴν ἐπιστήμην αὐτῶν; Οὐ γὰρ δὴ ἀφ' οὗ γε ἀνθρώποι γεγόναμεν.

Οὐ δῆτα.

— Πρότερον ἄρα.

— Ναί.

— Ἦσαν ἄρα, ὦ Σιμμία, αἱ ψυχαὶ καὶ πρότερον, πρὶν εἶναι ἐν ἀνθρώπῳ εἶδει, χωρὶς σωμάτων καὶ φρόνησιν εἶχον.

— Εἰ μὴ ἄρα ἅμα γιγνόμενοι λαμβάνομεν, ὦ Σώκρατες, ταύτας τὰς ἐπιστήμας· οὗτος γὰρ λείπεται ἔτι ὁ χρόνος.

— Εἶεν, ὦ ἑταῖρε· ἀπόλλυμεν δὲ αὐτὰς ἐν ποίῳ ἄλλῳ δ
χρόνῳ ; οὐ γὰρ δὴ ἔχοντές γε αὐτὰς γιγνόμεθα, ὡς ἄρτι ὠμολογήσαμεν. Ἦ ἐν τούτῳ ἀπόλλυμεν ἐν ᾧπερ καὶ λαμβάνομεν ; Ἦ ἔχεις ἄλλον τινὰ εἰπεῖν χρόνον ;

— Οὐδαμῶς, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ ἔλαθον ἑμαυτὸν οὐδὲν εἰπών.

22. Ἄρ' οὖν οὕτως ἔχει, ἔφη, ἡμῖν, ὦ Σιμμία· εἰ μὲν ἔστιν, ἃ θρυλοῦμεν αἰεὶ, καλὸν τέ τι καὶ ἀγαθὸν καὶ πᾶσα ἢ τοιαύτη οὐσία, καὶ ἐπὶ ταύτην τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων πάντα ἀναφέρομεν, ὑπάρχουσαν / πρότερον ἀνευρίσκοντες ἡμετέραν ε
οὔσαν, καὶ ταῦτα ἐκείνη ἀπεικάζομεν, ἀναγκαῖον, οὕτως ὥσπερ καὶ ταῦτα ἔστιν, οὕτως καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν εἶναι καὶ πρὶν γεγονέναι ἡμᾶς· εἰ δὲ μὴ ἔστι ταῦτα, ἄλλως ἂν ὁ λόγος οὗτος εἰρημένος εἴη ; Ἄρ' οὕτως ἔχει, καὶ ἴση ἀνάγκη ταῦτά τε εἶναι καὶ τὰς ἡμετέρας ψυχὰς πρὶν καὶ ἡμᾶς γεγονέναι, καὶ εἰ μὴ ταῦτα, οὐδὲ τάδε ;

— Ὑπερφυῶς, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Σιμμίας, δοκεῖ μοι ἢ αὐτὴ ἀνάγκη εἶναι, καὶ εἰς καλὸν γε καταφεύγει ὁ λόγος, εἰς τὸ ὁμοίως εἶναι τὴν τε / ψυχὴν ἡμῶν, πρὶν γενέσθαι ἡμᾶς, καὶ 77
τὴν οὐσίαν, ἣν σὺ νῦν λέγεις. Οὐ γὰρ ἔχω ἔγωγε οὐδὲν οὕτω μοι ἐναργές ὄν ὡς τοῦτο, τὸ πάντα τὰ τοιαῦτ' εἶναι ὡς οἶόν τε μάλιστα, καλὸν τε καὶ ἀγαθὸν καὶ τᾶλλα πάντα, ἃ σὺ νῦν δὴ ἔλεγες· καὶ ἔμοιγε δοκεῖ ἰκανῶς ἀποδέδεικται.

— Τὶ δὲ δὴ Κέβητι ; ἔφη ὁ Σωκράτης, δεῖ γὰρ καὶ Κέβητα πείθειν.

— Ἰκανῶς, ἔφη ὁ Σιμμίας, ὡς ἔγωγε οἶμαι· καίτοι καρτερώτατος ἀνθρώπων ἐστὶ πρὸς τὸ ἀπιστεῖν τοῖς λόγοις. Ἄλλ' οἶμαι οὐκ ἐνδεῶς τοῦτο πεπειῆσθαι αὐτὸν, ὅτι, πρὶν / γενέσθαι ἡμᾶς, ἦν ἡμῶν ἡ ψυχὴ.

23. Εἰ μέντοι, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνωμεν, ἔτι ἔσται, οὐδὲ αὐτῷ μοι δοκεῖ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀποδεδεῖχθαι, ἀλλ' ἔτι ἐνέστημεν, ὁ νῦν δὴ Κέβης ἔλεγε, τὸ τῶν πολλῶν, ὅπως μὴ ἅμα ἀποθνήσκοντος τοῦ ἀνθρώπου διασκεδάννυται ἡ ψυχὴ καὶ αὐτῇ τοῦ εἶναι τοῦτο τέλος ἦ. Τί γὰρ κωλύει γίγνεσθαι μὲν αὐτὴν καὶ ξυνίστασθαι ἄλλοθεν ποθεν καὶ εἶναι, πρὶν καὶ εἰς ἀνθρώπειον σῶμα ἀφικέσθαι, ἐπειδὴν δὲ ἀφίκεται καὶ ἀπαλλάττεται τούτου, τότε καὶ αὐτὴν τελευτᾶν καὶ διαφθεῖρεσθαι;

— Εὖ λέγεις, / ἔφη, ὦ Σιμμία, ὁ Κέβης. Φαίνεται γὰρ ὡσπερ ἡμῖς ἀποδεδεῖχθαι οὐ δεῖ, ὅτι, πρὶν γενέσθαι ἡμᾶς, ἦν ἡμῶν ἡ ψυχὴ· δεῖ δὲ προσαποδεῖξαι, ὅτι, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνωμεν, οὐδὲν ἤττον ἔσται ἢ πρὶν γενέσθαι, εἰ μέλει τέλος ἡ ἀπόδειξις ἔχειν.

— Ἀποδέδεικται μὲν, ἔφη, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ὁ Σωκράτης, καὶ νῦν, εἰ θέλετε συνθεῖναι τοῦτόν τε τὸν λόγον εἰς ταῦτόν καὶ ὃν πρὸ τούτου ὡμολογήσαμεν, τὸ γίγνεσθαι πᾶν τὸ ζῶν ἐκ τοῦ τεθνεῶτος. Εἰ γὰρ ἔστι μὲν ἡ ψυχὴ καὶ πρότερον, ἀνάγκη / δὲ αὐτῇ εἰς τὸ ζῆν ἰούσῃ τε καὶ γιγνομένη μηδαμόθεν ἄλλοθεν ἢ ἐκ θανάτου καὶ τοῦ τεθνάναι γίγνεσθαι, πῶς οὐκ ἀνάγκη αὐτὴν, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνῃ, εἶναι, ἐπειδὴ γε δεῖ αὐθις αὐτὴν γίγνεσθαι; Ἀποδέδεικται μὲν οὖν, ὅπερ λέγεται, καὶ νῦν.

24. Ὅμως δὲ μοι δοκεῖς σύ τε καὶ Σιμμίας ἡδέως ἂν καὶ τοῦτον διαπραγματεύεσθαι τὸν λόγον ἔτι μᾶλλον καὶ δεδιέναι τὸ τῶν παιδῶν, μὴ ὡς ἀληθῶς ὁ ἄνεμος αὐτὴν ἐκ-

βαίνουσαν ἐκ τοῦ σώματος διαφυσᾶ καὶ διασκεδάννυσιν, ἀλλως τε / καὶ ὅταν τύχη τις μὴ ἐν νηνεμία, ἀλλ' ἐν μεγάλῳ τινὶ πνεύματι ἀποθνήσκων.

Καὶ ὁ Κέβης ἐπιγελάσας· ὡς δεδιότων, ἔφη, ὦ Σώκρατες, πειρῶ ἀναπειθῆναι· μᾶλλον δὲ μὴ ὡς ἡμῶν δεδιότων, ἀλλ' ἴσως ἔνι τις καὶ ἐν ἡμῖν παῖς, ὅστις τὰ τοιαῦτα φοβεῖται. τοῦτον οὖν πειρῶ μεταπειθῆναι μὴ δεδιέναι τὸν θάνατον ὥσπερ τὰ μορμολύχεια.

— Ἀλλὰ χρῆ, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐπάδειν αὐτῷ ἐκάστης ἡμέρας, ἕως ἂν ἐξεπάσχηται.

— Πόθεν οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες / τῶν τοιούτων ἀγαθὸν 78 ἐπωδὸν ληψόμεθα, ἐπειδὴ σύ, ἔφη, ἡμᾶς ἀπολείπεις ;

— Πολλὴ μὲν ἡ Ἑλλάς, ἔφη, ὦ Κέβης, ἐν ἣ ἔνεσί· που ἀγαθοὶ ἄνδρες, πολλὰ δὲ καὶ τὰ τῶν βαρβάρων γένη, οὓς πάντας χρῆ διερευνεῖσθαι ζητοῦντας τοιοῦτον ἐπωδόν, μήτε χρημάτων φειδομένους μήτε πόνων, ὡς οὐκ ἔστιν εἰς ὅ τι ἂν ἀναγκαιότερον ἀναλίσκοιτε χρήματα. Ζητεῖν δὲ χρῆ καὶ αὐτοὺς μετ' ἀλλήλων· ἴσως γὰρ ἂν οὐδὲ ῥαδίως εὔροιτε μᾶλλον ὑμῶν δυναμένους τοῦτο ποιεῖν.

— Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ, ἔφη, ὑπάρξει, ὁ Κέβης· ὅθεν δὲ ἀπελίπομεν, / ἐπανέλθωμεν, εἴ σοι ἡδομένῳ ἐστίν. β

— Ἀλλὰ μὴν ἡδομένῳ γε· πῶς γὰρ οὐ μέλλει ;

— Καλῶς, ἔφη, λέγεις.

25. Οὐκοῦν τοιόνδε τι, ἦ δ' ὅς ὁ Σωκράτης, δεῖ ἡμᾶς ἐρέσθαι ἑαυτούς, τῷ ποίῳ τινὶ ἄρα προσήκει τοῦτο τὸ πάθος πάσχειν, τὸ διασκεδάννυσθαι, καὶ ὑπὲρ τοῦ ποίου τινὸς δεδιέναι, μὴ πάθῃ αὐτὸ καὶ τῷ ποίῳ τινὶ οὐ· καὶ μετὰ τοῦτο αὐ ἐπισκέψασθαι, πότερον ἢ ψυχὴ ἐστίν, καὶ ἐκ τούτων θαρρεῖν ἢ δεδιέναι ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ;

— Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις.

γ — Ἄρ' οὖν τῷ μὲν συντεθέντι τε καὶ / συνθέτῳ ὄντι φύσει προσήκει τοῦτο πάσχειν, διαιρεθῆναι ταύτῃ, ἥπερ συνετέθη· εἰ δέ τι τυγχάνει ὄν ἀζύνθετον, τούτῳ μόνῳ προσήκει μὴ πάσχειν ταῦτα, εἴπερ τῷ ἄλλῳ ;

— Δοκεῖ μοι, ἔφη, οὕτως ἔχειν, ὁ Κέβης.

— Οὐκοῦν ἄπερ αἰεὶ κατὰ ταῦτα καὶ ὡσαύτως ἔχει, ταῦτα μάλιστα εἰκὸς εἶναι τὰ ἀζύνθετα, τὰ δὲ ἄλλοτ' ἄλλως καὶ μηδέποτε κατὰ ταῦτά, ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ζύνθετα ;

— Ἐμοίγε δοκεῖ οὕτως.

δ — Ἴωμεν δὴ, ἔφη, ἐπὶ ταῦτα, ἐφ' ἃπερ ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ. Αὐτὴ ἡ οὐσία, ἥς λόγον / δίδομεν τοῦ εἶναι καὶ ἐρωτῶντες καὶ ἀποκρινόμενοι, πότερον ὡσαύτως αἰεὶ ἔχει κατὰ ταῦτά ἢ ἄλλοτ' ἄλλως ; Αὐτὸ τὸ ἴσον, αὐτὸ τὸ καλόν, αὐτὸ ἕκαστον, ὃ ἔστιν, τὸ ὄν, μήποτε μεταβολὴν καὶ ἡντινοῦν ἐνδέχεται ; Ἡ αἰεὶ αὐτῶν ἕκαστον, ὃ ἔστιν, μονοειδὲς ὄν αὐτὸ καθ' αὐτό, ὡσαύτως κατὰ ταῦτά ἔχει καὶ οὐδέποτε οὐδαμῆ οὐδαμῶς ἀλλοίωσιν οὐδεμίαν ἐνδέχεται ;

— Ὡσαύτως, ἔφη, ἀνάγκη, ὁ Κέβης, κατὰ ταῦτά ἔχειν, ὦ Σώκρατες.

ε — Τί δὲ τῶν πολλῶν, οἷον ἀνθρώπων ἢ ἵππων ἢ / ἰματίων ἢ ἄλλων ὠντινωοῦν τοιούτων ἢ ἴσων ἢ καλῶν ἢ πάντων τῶν ἐκείνοις ὁμοιούμων ; Ἄρα κατὰ ταῦτά ἔχει, ἢ πᾶν τοῦναντίον ἐκείνοις οὔτε αὐτὰ αὐτοῖς οὔτε ἀλλήλοις οὐδέποτε, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδαμῶς κατὰ ταῦτά ;

— Οὕτως αὖ, ἔφη ὁ Κέβης· οὐδέποτε ὡσαύτως ἔχει.

79 — Οὐκοῦν / τούτων μὲν καὶ ἄψαιο, καὶ ἰδοῖς, καὶ ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσιν αἰσθοιο, τῶν δὲ κατὰ ταῦτά ἐχόντων οὐκ ἔστιν ὅτῳ ποτ' ἂν ἄλλῳ ἐπιλάβοιο ἢ τῷ τῆς διανοίας λογισμῷ, ἀλλ' ἔστιν αἰεὶδῆ τὰ τοιαῦτα καὶ οὐχ ὄρατά ;

— Παντάπασι, ἔφη, ἀληθῆ λέγεις.

26. Θῶμεν οὖν βούλει, ἔφη, δύο εἶδη τῶν ὄντων, τὸ μὲν ὄρατόν, τὸ δὲ ἀειδές ;

— Θῶμεν, ἔφη.

— Καὶ τὸ μὲν ἀειδές ἀεὶ κατὰ ταῦτά ἔχον, τὸ δὲ ὄρατόν μηδέποτε κατὰ ταῦτά ;

— Καὶ τοῦτο, ἔφη, θῶμεν.

— Φέρε δὴ, ἦ δ' ὅς, ἄλλο τι ἡμῶν αὐτῶν / τὸ μὲν σῶμά β
ἐστι, τὸ δὲ ψυχὴ ;

— Οὐδὲν ἄλλο, ἔφη.

— Ποτέρῳ οὖν ὁμοιότερον τῷ εἶδει φαῖμεν ἂν εἶναι καὶ
ξυγγενέστερον τὸ σῶμα ;

— Παντί, ἔφη, τοῦτό γε δῆλον, ὅτι τῷ ὄρατῳ.

— Τί δὲ ἡ ψυχὴ ; Ὅρατόν ἢ ἀειδές ;

— Οὐχ ὑπ' ἀνθρώπων γε, ὦ Σώκρατες, ἔφη.

— Ἀλλὰ μὴν ἡμεῖς γε τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ μὴ τῇ τῶν ἀνθρώπων φύσει λέγομεν ἢ ἄλλη τινὶ οἶει ;

— Τῇ τῶν ἀνθρώπων.

— Τί οὖν περὶ ψυχῆς λέγομεν ; Ὅρατόν ἢ ἀόρατον εἶναι ;

— Οὐχ ὄρατόν.

— Ἀειδές ἄρα ;

— Ναί.

— Ὅμοιότερον ἄρα ψυχὴ σώματός ἐστι τῷ ἀειδεῖ, τὸ δὲ τῷ ὄρατῳ.

— Πᾶσα ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες.

Υ

27. Οὐκοῦν καὶ τότε πάλαι ἐλέγομεν, ὅτι ἡ ψυχὴ, ὅταν μὲν τῷ σώματι προσχρῆται εἰς τὸ σκοπεῖν τι ἢ διὰ τοῦ ὄραν ἢ διὰ τοῦ ἀκούειν ἢ δι' ἄλλης τινὸς αἰσθήσεως — τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ διὰ τοῦ σώματος, τὸ δι' αἰσθήσεως σκοπεῖν τι —, τότε μὲν ἔλκεται ὑπὸ τοῦ σώματος εἰς τὰ οὐδέποτε κατὰ

ταυτά ἔχοντα, καὶ αὐτὴ πλανᾶται καὶ ταράττεται καὶ ἱλιγ-
καῖ ὡσπερ μεθύουσα, ἅτε τοιούτων ἐφαπτομένη.

— Πάνυ γε.

- 8 —“Ὅταν δέ γε αὐτὴ καθ’ αὐτὴν σκοπῆ, ἐκεῖσε οὔχεται εἰς τὸ
καθαρόν τε καὶ αἰεὶ ὄν καὶ ἀθάνατον καὶ ὡσαύτως ἔχον καὶ ὡς
συγγενῆς οὔσα αὐτοῦ αἰεὶ μετ’ ἐκείνου γίγνεται, ὅταν περ αὐτὴ
καθ’ αὐτὴν γένηται καὶ ἐξῆ αὐτῆ, καὶ πέπαυταί τε τοῦ πλάνου
καὶ περὶ ἐκεῖνα αἰεὶ κατὰ ταυτά ὡσαύτως ἔχει, ἅτε τοιούτων
ἐφαπτομένη καὶ τοῦτο αὐτῆς τὸ πάθημα φρόνησις κέκληται ;

— Παντάπασιν, ἔφη, καλῶς καὶ ἀληθῆ λέγεις, ὦ Σώ-
κρατες.

- ε — Ποτέρω οὖν αὖ σοι δοκεῖ τῶ εἶδει καὶ ἐκ τῶν ἔμπρο-
σθεν καὶ ἐκ τῶν νῦν / λεγομένων ψυχῆ ὁμοιότερον εἶναι καὶ
ξυγγενέστερον ;

— Πᾶς ἂν μοι δοκεῖ, ἦ δ’ ὅς, ξυγχωρῆσαι, ὦ Σώκρατες,
ἐκ ταύτης τῆς μεθόδου, καὶ ὁ δυσμαθέστατος, ὅτι ὅλω καὶ
παντὶ ὁμοιότερόν ἐστι ψυχῆ τῶ αἰεὶ ὡσαύτως ἔχοντι μᾶλλον
ἢ τῶ μή.

— Τί δὲ τὸ σῶμα ;

— Τῶ ἐτέρω.

- 80 28. “Ὅρα δὴ καὶ τῆδε, ὅτι, ἐπειδὴν ἐν τῶ αὐτῶ ὄσι ψυχῆ
καὶ σῶμα, τῶ / μὲν δουλεύειν καὶ ἄρχεσθαι ἢ φύσις προσ-
τάττει, τῆ δὲ ἄρχειν καὶ δεσπόζειν· καὶ κατὰ ταῦτα αὖ πό-
τερόν σοι δοκεῖ ὅμοιον τῶ θείῳ εἶναι καὶ πότερον τῶ θνητῶ ;
”Ἡ οὐ δοκεῖ σοι τὸ μὲν θεῖον ἄρχειν τε καὶ ἡγεμονεύειν πε-
φυκέαι, τὸ δὲ θνητὸν ἄρχεσθαι τε καὶ δουλεύειν ;

— Ἐμοιγε.

— Ποτέρω οὖν ἡ ψυχῆ ἔοικεν ;

— Δῆλα δὴ, ὦ Σώκρατες, ὅτι ἡ μὲν ψυχῆ τῶ θείῳ, τὸ δὲ
σῶμα τῶ θνητῶ.

— Σκόπει δὴ, ἔφη, ὦ Κέβης, εἰ ἐκ πάντων τῶν εἰρημένων τάδε ἡμῖν ξυμβαίνει, τῷ μὲν θείῳ καὶ / ἀθανάτῳ καὶ νοητῷ καὶ μονοειδεῖ καὶ ἀδιαλύτῳ καὶ αἰεὶ ὡσαύτως κατὰ ταῦτα ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότατον εἶναι ψυχὴν, τῷ δὲ ἀνθρωπίνῳ καὶ θνητῷ καὶ πολυειδεῖ καὶ ἀνοήτῳ καὶ διαλυτῷ καὶ μηδέποτε κατὰ ταῦτα ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότατον αὖ εἶναι σῶμα. Ἔχομεν

β

— Οὐκ ἔχομεν.

29. Τί οὖν ; Τούτων οὕτως ἐχόντων ἄρ' οὐχὶ σῶματι μὲν ταχὺ διαλύεσθαι προσήκει, ψυχῇ δὲ αὖ τὸ παράπαν ἀδιαλύτῳ εἶναι ἢ ἐγγύς τι τούτου ;

— Πῶς / γὰρ οὐ ;

γ

— Ἐννοεῖς οὖν, ἔφη, ὅτι, ἐπειδὴν ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος, τὸ μὲν ὄρατὸν αὐτοῦ, τὸ σῶμα, καὶ ἐν ὄρατῷ κείμενον, ὃ δὴ νεκρὸν καλοῦμεν, ὃ προσήκει διαλύεσθαι καὶ διαπίπτειν καὶ διαπνεῖσθαι, οὐκ εὐθὺς τούτων οὐδὲν πέπονθεν, ἀλλ' ἐπιεικῶς συχρὸν ἐπιμένει χρόνον· ἐὰν μὲν τις καὶ χαριέντως ἔχων τὸ σῶμα τελευτήσῃ καὶ ἐν τοιαύτῃ ὥρῃ καὶ πάνυ μάλα· συμπεσὼν γὰρ τὸ σῶμα καὶ ταριχευθέν, ὥσπερ οἱ ἐν Αἰγύπτῳ ταριχευθέντες, ὀλίγου ὄλον μὲναι ἀμήχανον ὅσον χρόνον· ἔνια δὲ / μέρη τοῦ σώματος, καὶ ἂν σαπῇ, ὅστ' αὖ τε καὶ νεῦρα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ὅμως, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀθάνατά ἐστιν· ἢ οὐ ;

δ

— Ναί.

— Ἡ δὲ ψυχὴ ἄρα, τὸ ἀειδές, τὸ εἰς τοιοῦτον τόπον ἕτερον οἰχόμενον γενναῖον καὶ καθαρὸν καὶ ἀειδῆ, εἰς Ἄιδου ὡς ἀληθῶς, παρὰ τὸν ἀγαθὸν καὶ φρόνιμον θεόν, οἷ, ἂν θεὸς ἐθέλῃ, αὐτίκα καὶ τῇ ἐμῇ ψυχῇ ἰτέον, αὕτη δὲ δὴ ἡμῖν ἢ τοιαύτη καὶ οὕτω πεφυκυῖα ἀπαλλαττομένη τοῦ σώματος εὐθὺς διαπεφύσῃται καὶ ἀπόλωλεν, ὡς φασιν οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι ; Πολλοῦ γε δεῖ, / ὦ φίλε Κέβης τε καὶ Σιμμία, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ὧδε ἔχει· ἐὰν μὲν καθαρὰ ἀπαλλάττηται, μηδὲν τοῦ

ε

81 σώματος ξυμφέλκουσα, ἄτε οὐδὲν κοινωνοῦσα αὐτῷ ἐν τῷ βίῳ ἔκοῦσα εἶναι, ἀλλὰ φεύγουσα αὐτὸ καὶ συνηθροισμένη αὐτῇ εἰς αὐτήν, ἄτε μελετῶσα αἰεὶ τοῦτο, τὸ δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ὀρθῶς φιλοσοφοῦσα καὶ τῷ ὄντι τεθνάναι / μελετῶσα ῥαδίως ἢ οὐ τοῦτ' ἂν εἶη μελέτη θανάτου ;

— Παντάπασι γε.

— Οὐκοῦν οὕτω μὲν ἔχουσα εἰς τὸ ὅμοιον αὐτῇ τὸ αἰετὸς ἀπέρχεται, τὸ θεῖόν τε καὶ ἀθάνατον καὶ φρόνιμον, οἱ ἀφικομένη ὑπάρχει αὐτῇ εὐδαίμονι εἶναι, πλάνης καὶ ἀνοίας καὶ φόβων καὶ ἀγρίων ἐρώτων καὶ τῶν ἄλλων κακῶν τῶν ἀνθρωπείων ἀπηλλαγμένη, ὥσπερ δὲ λέγεται κατὰ τῶν μεμνημένων, ὡς ἀληθῶς τὸν λοιπὸν χρόνον μετὰ τῶν θεῶν διάγουσα· οὕτω φῶμεν, ὦ Κέβης, ἢ ἄλλως ;

— Οὕτω, νῆ Δία, ἔφη ὁ Κέβης.

β 30. Ἐὰν δέ γε, / οἶμαι, μεμιασμένη καὶ ἀκάθαρτος τοῦ σώματος ἀπαλλάττηται, ἄτε τῷ σώματι αἰεὶ ξυνοῦσα καὶ τοῦτο θεραπεύουσα καὶ ἐρῶσα καὶ γεγοητευμένη ὑπ' αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν, ὥστε μηδὲν ἄλλο δοκεῖν εἶναι ἀληθές ἀλλ' ἢ τὸ σωματοειδές, οὗ τις ἂν ἄψαιτο καὶ ἴδοι καὶ πίῃ καὶ φάγοι καὶ πρὸς τὰ ἀφροδίσια χρήσαιτο, τὸ δὲ τοῖς ὄμμασι σκοτῶδες καὶ αἰετὸς, νοητὸν δὲ καὶ φιλοσοφία αἰρετόν, τοῦτο δὲ εἰθισμένη μισεῖν τε καὶ τρέμειν καὶ φεύγειν, γ οὕτω δὴ ἔχουσαν οἶει ψυχὴν / αὐτὴν καθ' αὐτὴν εἰλικρινῆ ἀπαλλάξεσθαι ;

— Οὐδ' ὅπωςιοῦν, ἔφη.

— Ἀλλὰ διειλημμένην γε, οἶμαι, ὑπὸ τοῦ σωματοειδοῦς, ὃ αὐτῇ ἢ ὁμιλία τε καὶ συνουσία τοῦ σώματος διὰ τὸ αἰεὶ ξυνεῖναι καὶ διὰ τὴν πολλὴν μελέτην ἐνεποίησε ζύμφυτον ;

— Πάνυ γε.

— Ἐμβριθὲς δέ γε, ὦ φίλε, τοῦτο οἶεσθαι χρὴ εἶναι καὶ

βαρὺ καὶ γεῶδες καὶ ὀρατόν· ὃ δὴ καὶ ἔχουσα ἢ τοιαύτη ψυχή βαρύνεται τε καὶ ἔλκεται πάλιν εἰς τὸν ὀρατὸν τόπον φόβῳ τοῦ ἀειδοῦς τε καὶ "Αἰδου, ὡσπερ λέγεται, περὶ τὰ / μνήματα τε καὶ τοὺς τάφους κυλινδουμένη, περὶ ἃ δὴ καὶ ὠφθη ἄττα ψυχῶν σκιοειδῆ φαντάσματα, ὅσα παρέχονται αἰ τοιαῦται ψυχὰι εἰδῶλα, αἱ μὴ καθαρῶς ἀπολυθεῖσαι, ἀλλὰ τοῦ ὀρατοῦ μετέχουσαι, διὸ καὶ ὀρῶνται. δ

— Εἰκός γε, ὦ Σώκρατες;

— Εἰκὸς μέντοι, ὦ Κέβης. Καὶ οὐ τί γε τὰς τῶν ἀγαθῶν ταύτας εἶναι, ἀλλὰ τὰς τῶν φαύλων, αἱ περὶ τὰ τοιαῦτα ἀναγκάζονται πλανᾶσθαι δίκην τίνουσαι τῆς προτέρας τροφῆς κακῆς οὐσης. Καὶ μέχρι γε τούτου πλανῶνται, ἕως ἂν τῇ τοῦ / ξυνεπακολουθοῦντος, τοῦ σωματοειδοῦς, ἐπιθυμία πάλιν ἐνδεθῶσιν εἰς σῶμα.

31. Ἐνδοῦνται δέ, ὡσπερ εἰκός, εἰς τοιαῦτα ἦθη, ὅποια ἄττ' ἂν καὶ μεμελετηκυῖαι τύχῳσιν ἐν τῷ βίῳ.

— Τὰ ποῖα δὴ ταῦτα λέγεις, ὦ Σώκρατες;

— Οἷον τοὺς μὲν γαστριμαργίας τε καὶ ὕβρεις καὶ φιλοποσίας μεμελετηκότας καὶ μὴ διευλαβημένους εἰς τὰ τῶν ὄνων γένη καὶ τῶν τοιούτων θηρίων εἰκὸς ἐνδύεσθαι. Ἡ οὐκ / οἶει; 82

— Πάνυ μὲν οὖν εἰκὸς λέγεις.

— Τοὺς δέ γε ἀδικίας τε καὶ τυραννίδας καὶ ἀρπαγὰς προτετιμηκότας εἰς τὰ τῶν λύκων τε καὶ ἱεράκων καὶ ἰκτίνων γένη· ἢ ποῖ ἂν ἄλλοσέ φαμεν τὰς τοιαύτας ἵεναι;

— Ἀμέλει, ἔφη ὁ Κέβης, εἰς τὰ τοιαῦτα.

— Οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, δῆλα δὴ καὶ τᾶλλα, ἦ ἂν ἕκαστα ἴοι, κατὰ τὰς αὐτῶν ὁμοιότητος τῆς μελέτης;

— Δῆλον δὴ, ἔφη· πῶς δ' οὐ;

— Οὐκοῦν εὐδαιμονέστατοι, ἔφη, καὶ τούτων εἰσὶ καὶ εἰς βέλτιστον τόπον ἰόντες οἱ τὴν δημοτικὴν καὶ πολιτικὴν ἀρε-

β τὴν / ἐπιτετηδευκότες, ἦν δὴ καλοῦσι σωφροσύνην τε καὶ δικαιοσύνην ἐξ ἔθους τε καὶ μελέτης γεγυνοῦσαν ἄνευ φιλοσοφίας τε καὶ νοῦ ;

— Πῆ δὴ οὗτοι εὐδαιμονέστατοι ;

—“Ὅτι τούτους εἰκὸς ἐστὶν εἰς τοιοῦτον πάλιν ἀφικνεῖσθαι πολιτικὸν τε καὶ ἡμερον γένος ἢ που μελιττῶν ἢ σφηκῶν ἢ μυρμηκῶν ἢ καὶ εἰς ταυτόν γε πάλιν τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ γίνεσθαι ἐξ αὐτῶν ἄνδρας μετρίους.

— Εἰκός.

γ 32. Εἰς δέ γε θεῶν γένος μὴ φιλοσοφήσαντι καὶ παντελῶς καθαρῶ ἀπιόντι οὐ θέμις ἀφικνεῖσθαι / ἀλλ’ ἢ τῷ φιλομαθεῖ.

— Ἀλλὰ τούτων ἕνεκα, ὦ ἑταῖρε Σιμμία τε καὶ Κέβης, οἱ ὀρθῶς φιλοσοφοῦντες ἀπέχονται τῶν κατὰ τὸ σῶμα ἐπιθυμιῶν ἀπασῶν καὶ καρτεροῦσι καὶ οὐ παραδιδόασιν αὐταῖς ἑαυτοῦς, οὐ τι οἰκοφθορίαν τε καὶ πενίαν φοβούμενοι, ὥσπερ οἱ πολλοὶ καὶ φιλοχρήματοι, οὐδὲ αὖ ἀτιμίαν τε καὶ ἀδοξίαν μοχθηρίας δεδιότες, ὥσπερ οἱ φίλαρχοί τε καὶ φιλότιμοι ἔπειτα ἀπέχονται αὐτῶν.

— Οὐ γὰρ ἂν πρόποι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Κέβης.

δ — Οὐ μέντοι, μὰ Δία, ἢ δ’ ὅς. / Τοιγάρτοι τούτοις μὲν ἅπασιν, ὦ Κέβης, ἐκεῖνοι, οἷς τι μέλει τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς, ἀλλὰ μὴ σώματα πλάττοντες ζῶσι, χαίρειν εἰπόντες οὐ κατὰ ταῦτ’ ἀπορεύονται αὐτοῖς ὡς οὐκ εἰδούσιν ὅπη ἔρχονται· αὐτοὶ δὲ ἡγούμενοι οὐ δεῖν ἐναντία τῇ φιλοσοφίᾳ πράττειν καὶ τῇ ἐκείνης λύσει τε καὶ καθαρμῶ, ταύτῃ δὴ τρέπονται ἐκείνη ἐπόμενοι, ἢ ἐκείνη ὑψηγεῖται.

33. Πῶς, ὦ Σώκρατες ;

— Ἐγὼ ἐρῶ, ἔφη. Γινώσκουσι γάρ, ἢ δ’ ὅς, οἱ φιλο-

μαθεῖς, ὅτι παραλαβοῦσα αὐτῶν τὴν ψυχὴν ἢ φιλοσοφία / ἀτε-
 χνωῶς δεδεμένῃ ἐν τῷ σώματι καὶ προσκεκολλημένῃ, ἀναγκ-
 αζομένην δὲ ὡσπερ διὰ εἴργμοῦ διὰ τούτου σκοπεῖσθαι τὰ
 ὄντα, ἀλλὰ μὴ αὐτὴν δι' αὐτῆς, καὶ ἐν πάσῃ ἀμαθίᾳ κυλιν-
 δουμένην καὶ τοῦ εἴργμοῦ τὴν δεινότητα κατιδοῦσα, ὅτι δι'
 ἐπιθυμίας ἐστίν, ὡς ἂν μάλιστα αὐτὸς ὁ δεδεμένος ξυλλή-
 πτωρ εἴη / τοῦ δεδέσθαι ὕπερ οὖν λέγω, γινώσκουσι 83
 οἱ φιλομαθεῖς, ὅτι οὕτω παραλαβοῦσα ἢ φιλοσοφία ἔχουσαν
 αὐτῶν τὴν ψυχὴν ἡρέμα παραμυθεῖται καὶ λύειν ἐπιχειρεῖ
 ἐνδεικνυμένη, ὅτι ἀπάτης μὲν μεστή ἢ διὰ τῶν ὀμμάτων σκέ-
 ψις, ἀπάτης δὲ ἢ διὰ τῶν ὠτῶν καὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων,
 πείθουσα δὲ ἐκ τούτων μὲν ἀναχωρεῖν, ὅσον μὴ ἀνάγκη αὐ-
 τοῖς χρῆσθαι, αὐτὴν δὲ εἰς αὐτὴν ξυλλέγεσθαι καὶ ἀθροίζε-
 σθαι παρακελευομένη, πιστεύειν δὲ μηδενὶ ἄλλῳ ἄλλ' ἢ αὐ-
 τὴν αὐτῇ, ὅτι ἂν νοήσῃ / αὐτὴ καθ' αὐτὴν αὐτὸ καθ' αὐτὸ τῶν β
 ὄντων· ὅτι δ' ἂν δι' ἄλλων σκοπῇ ἐν ἄλλοις ὄν ἄλλο μηδὲν
 ἡγεῖσθαι ἀληθές· εἶναι δὲ τὸ μὲν τοιοῦτον αἰσθητόν τε καὶ
 ὄρατόν, ὃ δὲ αὐτὴ ὄρα νοητόν τε καὶ ἀειδές. Ταύτῃ οὖν τῇ
 λύσει οὐκ οἰομένη δεῖν ἐναντιοῦσθαι ἢ τοῦ ὡς ἀληθῶς φιλο-
 σόφου ψυχῇ οὕτως ἀπέχεται τῶν ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν
 καὶ λυπῶν καὶ φόβων, καθ' ὅσον δύναται, λογιζομένη, ὅτι,
 ἐπειδὴν τις σφόδρα ἡσθῇ ἢ λυπηθῇ ἢ φοβηθῇ ἢ ἐπιθυμήσῃ,
 οὐδὲν τοσοῦτον κακὸν ἔπαθεν ἀπ' αὐτῶν, ὢν ἂν τις οἰηθείη,
 οἶον ἢ νοσήσας ἢ τι / ἀναλώσας διὰ τὰς ἐπιθυμίας, ἀλλ' ὁ πάν- γ
 των μέγιστόν τε κακὸν καὶ ἔσχατόν ἐστι, τοῦτο πάσχει καὶ οὐ
 λογίζεται αὐτό.

— Τί τοῦτο, ὦ Σώκρατες ; ἔφη ὁ Κέβης.

— Ὅτι ψυχὴ παντὸς ἀνθρώπου ἀναγκάζεται ἅμα τε ἡσθῆ-
 ναι ἢ λυπηθῆναι σφόδρα ἐπὶ τῷ καὶ ἡγεῖσθαι, περὶ δ' ἂν μάλι-
 στα τοῦτο πάσχει, τοῦτο ἐναργέστατόν τε εἶναι καὶ ἀληθέστα-
 τον οὐχ οὕτως ἔχον. Ταῦτα δὲ μάλιστα [τὰ] ὄρατά· ἢ οὐ ;

— Πάνυ γε.

δ — Οὐκοῦν ἐν τούτῳ τῷ πάθει μάλιστα / καταδειῖται ἡ ψυχὴ
ὑπὸ σώματος.

— Πῶς δὴ ;

— Ὅτι ἐκάστη ἡδονὴ καὶ λύπη ὡσπερ ἦλον ἔχουσα προσ-
ηλοῖ αὐτὴν πρὸς τὸ σῶμα καὶ προσπερονᾷ καὶ ποιεῖ σωμα-
τοειδῆ δοξάζουσιν ταῦτα ἀληθῆ εἶναι, ἅπερ ἂν καὶ τὸ σῶμα
φῆ. Ἐκ γὰρ τοῦ ὁμοδοξεῖν τῷ σώματι καὶ τοῖς αὐτοῖς χαί-
ρειν, ἀναγκάζεται, οἶμαι, ὁμοτρόπος τε καὶ ὁμότροφος γίνε-
σθαι καὶ οἶα μηδέποτε εἰς "Αἰδοῦ καθαρῶς ἀφικέσθαι, ἀλλ'
ε αἰεὶ τοῦ σώματος ἀναπλέα ἐξιέναι, ὥστε ταχὺ πάλιν πίπτειν
εἰς ἄλλο σῶμα καὶ ὡσπερ σπειρόμενη ἐμφύεσθαι, καὶ ἐκ / τού-
των ἄμοιρος εἶναι τῆς τοῦ θεοῦ τε καὶ καθαρῶ καὶ μονοει-
δοῦς συνουσίας.

— Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις, ὁ Κέβης, ὦ Σώκρατες.

34. Τούτων τοίνυν ἔνεκα, ὦ Κέβης, οἱ δικαίως φιλομα-
θεῖς κόσμιοὶ εἰσι καὶ ἀνδρεῖοι, οὐχ ὢν οἱ πολλοὶ ἔνεκά φα-
σιν· ἢ σὺ οἶει ;

84 / — Οὐ δῆτα ἔγωγε.

— Οὐ γάρ, ἀλλ' οὕτω λογίσαιτ' ἂν ψυχὴ ἀνδρὸς φιλο-
σόφου καὶ οὐκ ἂν οἰηθείη τὴν μὲν φιλοσοφίαν χρῆναι ἑαυτὴν
λύειν, λυούσης δὲ ἐκείνης αὐτὴν παραδιδόναι ταῖς ἡδοναῖς καὶ
λύπαις ἑαυτὴν πάλιν αὖ ἐγκαταδεῖν καὶ ἀνήνυτον ἔργον πράτ-
τειν Πηγελόπης τινὰ ἐναντίως ἰστὸν μεταχειριζομένην. Ἄλλὰ
γαλήνην τούτων παρασκευάζουσα, ἐπομένη τῷ λογισμῷ καὶ
αἰεὶ ἐν τούτῳ οὔσα, τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ θεῖον καὶ τὸ ἀδόξαστον
β θεωμένη καὶ ὑπ' ἐκείνου τρεφομένη, / ζῆν τε οἶετοι οὕτω δεῖν,
ἕως ἂν ζῆ, καί, ἐπειδὴν τελευτήσῃ, εἰς τὸ ζυγγενὲς καὶ εἰς τὸ
τοιοῦτον ἀφικομένη ἀπηλλάχθαι τῶν ἀνθρωπίνων κακῶν. Ἐκ
δὴ τῆς τοιαύτης τροφῆς οὐδὲν δεινόν, μὴ φοβηθῆ, ταῦτά

γ' ἐπιτηδεύσασα, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ὅπως μὴ διασπασθεῖσα ἐν τῇ ἀπαλλαγῇ τοῦ σώματος ὑπὸ τῶν ἀνέμων διαφυσθεῖσα καὶ διαπτομένη οἴχηται καὶ οὐδὲν ἔτι οὐδαμοῦ ᾗ.

Π Ε Ρ Ι Α Η Ψ Ι Σ Κ Ε Φ. 35 - 63

Ἡ συζήτησις περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἐφάνη ἐδῶ περατουμένη μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπιχειρήματα· ὁ Σιμμίας ὅμως καὶ ὁ Κέβης ἔχουν μερικοὺς δισταγμούς. Καὶ πρῶτος ὁ Σιμμίας λέγει, ὅτι δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι μιὰ ἁρμονία τῶν στοιχείων τοῦ σώματος, ὅπως εἶναι ἡ ἁρμονία τῆς λύρας. Ἡ λύρα βέβαια εἶναι κάτι σωματσειδὲς καὶ σύνθετον, γεῶδες καὶ φθαρτὸν· ἡ ἁρμονία ὅμως αὐτῆς εἶναι ἀσώματον, ἀόρατον, πάγκαλον καὶ θεῖον. Ἐν τούτοις ἅμα διαλυθῇ ἡ φθαρτὴ λύρα, ἀφανίζεται καὶ ἡ θεία ἁρμονία. Τὸ αὐτὸ λοιπὸν δύναται νὰ λεχθῇ καὶ διὰ τὴν ψυχὴν· ὅταν δηλαδὴ τὸ φθαρτὸν σῶμα ἀχρηστευθῇ, τότε καὶ ἡ ψυχὴ, τὸ ἀσώματον καὶ ἀόρατον καὶ πάγκαλον καὶ θεῖον, ἀφανίζεται.

Ὁ Κέβης ἐξ ἄλλου δέχεται μὲν συμφώνως μὲ τὴν θεωρίαν τῆς ἀναμνήσεως τὴν προὔπαρξιν τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἀρνεῖται καὶ τὴν παντοτινὴν ἐπιβίωσιν αὐτῆς. Δέχεται δηλαδὴ, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι κάτι τὸ ἰσχυρότερον καὶ πολυχρονιώτερον τοῦ σώματος, ἀλλὰ φοβεῖται, μήπως ἡ ψυχὴ, ἀφοῦ κατὰ τὰς ἐκάστοτε γεννήσεις κατατρίψῃ πολλὰ σώματα, εἰς τὸ τέλος ἐξαντληθῇ καὶ ἡ ἰδία καὶ χαθῇ. Ἐπομένως ὑπάρχει κίνδυνος νὰ εἶναι τὸ τελευταῖον σῶμα αὐτό, τὸ ὁποῖον φέρομεν σήμερον, καὶ ὁ θανατὸς τοῦ νὰ σημάνῃ καὶ τὸν θάνατον τῆς ψυχῆς. Κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀπολύτως ἀθάνατος καὶ ἀνώλεθρος. Αἱ δύο ἀντιρρήσεις τῶν Θηβαίων ἀρχίζουν νὰ κλονίζουν τὴν πίστιν καὶ τῶν ἄλλων ἀκρατῶν εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς.

Ὁ Σωκράτης, διὰ νὰ ἐλέγξῃ τὴν γνώμην τοῦ Σιμμίου, χρειάζεται πρῶτον μίαν ὁμολογίαν αὐτοῦ, ἡ ὁποία θὰ τοῦ χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις διὰ τὸν ἐλεγχόν του. Τὸν ἐρωτᾷ λοιπόν, ἐὰν ἐξακολουθῇ νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν θεωρίαν τῆς ἀναμνήσεως, τὴν ὁποίαν πρωτύτερα ἐδέχθη. Ἀφοῦ ὁ Σιμμίας καὶ πάλιν ὁμολογεῖ, ὅτι πιστεύει εἰς τὴν θεωρίαν αὐτήν, ὁ Σωκράτης ἀποδεικνύει, ὅτι αἱ δύο θεωρίαι τῆς ἀναμνήσεως καὶ τῆς ἁρμονίας εἶναι ἀσυμβίβαστοι διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους :

Α'. Ἡ ψυχὴ κατὰ τὴν θεωρίαν τῆς ἀναμνήσεως, τὴν ὁποίαν ἐδέχθη καὶ πάλιν ὁ Σιμμίας, προϋπάρχει τοῦ σώματος, ἐνῶ ἡ ἄρμονία τοῦναντίον εἶναι ὑστερόχρονος τῆς λύρας, διότι πρῶτον γίνεται ἡ λύρα καὶ αἱ χορδαὶ καὶ κατόπιν ἐξ αὐτῶν προκύπτει ἡ ἄρμονία.

Β'. Ἡ ἄρμονία εἶναι δεκτικὴ διαφόρων διαβαθμίσεων, δηλαδὴ ὑπάρχει ἄρμονία εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν καὶ περισσοτέραν ἔκτασιν καὶ ἄρμονία εἰς μικρότερον βαθμὸν καὶ ὀλιγωτέραν ἔκτασιν, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ μὲ τὸν ὁποῖον εἶναι ἡρμωσμένα τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα τὴν ἀπαρτίζουν. Ἀντιθέτως ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι δεκτικὴ διαβαθμίσεων, διότι ποτὲ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι μία ψυχὴ διαφέρει μιᾶς ἄλλης ἔστω καὶ κατὰ τὸ ἐλάχιστον. Καὶ ἀκόμη, ἐὰν μία ψυχὴ εἶναι ἄρμονία, πῶς συμβιάζεται ἡ ὑπαρξὺς ἀγαθῆς καὶ κακῆς ψυχῆς; Ἡ ἀρετὴ τῆς ψυχῆς εἶναι ἐν εἶδος ἄρμονίας καὶ ἡ κακία μία δυσαρμονία. Ἐπομένως μία ἐνάρετος ψυχὴ θὰ εἶναι μία ἄρμονία ἐν τῇ ἄρμονίᾳ καὶ μία κακὴ καὶ ἄφρων ψυχὴ θὰ εἶναι καὶ αὐτὴ μία δυσαρμονία ἐν τῇ ἄρμονίᾳ. Τοῦτο ὅμως μᾶς ὀδηγεῖ εἰς τὰ ἐξῆς ἄτοπα: 1) Μία ψυχὴ — ὡς ἄρμονία — δύναται νὰ εἶναι περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον ἄρμονία ἀπὸ μίαν ἄλλην, ἤτοι περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον ψυχῆ, πράγμα τὸ ὁποῖον ἀποκλείεται, ἐφ' ὅσον ἔγινε δεκτὸν ἀνωτέρω, ὅτι μία ψυχὴ οὐδόλως διαφέρει ἀπὸ μίαν ἄλλην. 2) Ἄν ὅλαι αἱ ψυχαὶ εἶναι ἄρμονοὶ ἐπρεπεν ὅλαι νὰ εἶναι καὶ ἐνάρετοι ὡς ἄρμονοὶ, ὅπερ εἶναι ἄτοπον, διότι ὑπάρχουν καὶ κακαὶ ψυχαί.

Γ' Ἡ ἄρμονία οὔτε ἐξουσιάζεται οὔτε διαφωνεῖ πρὸς τὰ στοιχεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων προκύπτει, ἀλλ' ἀντιθέτως εἶναι ἐξάρτημα τούτων τούναντίον ἡ ψυχὴ ἡγεμονεῖ τοῦ σώματος καὶ τὸ κατευθύνει καὶ ἀντιτίθεται εἰς τὰς ἐπιθυμίας του εἴτε διὰ τῆς πειθοῦς εἴτε διὰ τῆς βίας.

Ὁ Σιμμίας μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπιχειρήματα ὁμολογεῖ, ὅτι ἡ ψυχὴ δὲν δύναται νὰ εἶναι ἄρμονία.

Ὁ Σωκράτης ἐπειτα ἐπιχειρεῖ νὰ ἀνασκευάσῃ τὴν γνώμην τοῦ Κέβητος. Πρὸς τοῦτο θεωρεῖ ἀναγκαῖον νὰ ἐξιστορήσῃ τὴν φιλοσοφικὴν αὐτοῦ ἐξέλιξιν ἐν τῇ προσπαθείᾳ του νὰ εὕρῃ τὴν αἰτίαν τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς τῶν ὄντων. Ἐπειδὴ ὅμως κάθε φορὰν μὲ τὴν Α ἢ Β θεωρίαν τῶν πρὸ αὐτοῦ φιλοσόφων δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένος εἰς τὴν εὕρεσιν τῆς αἰτίας, ἀφοῦ, ἐκεῖνο πού ἐθεώρει σήμερον ὀρθόν, αὔριον τὸ ἀπέριπτε, διότι τοῦ ἐφαίνετο πλέον ὡς ἄτοπον, ἐζήτησε καὶ εὗρε ἰδικὴν του λύσιν τοῦ προβλήματος, τὸ ὁποῖον τὸν ἀπησχόλει. Καὶ τοῦτο εἶναι ἡ θεωρία τῶν ἰδεῶν. Αἰτία, λέγει ὁ Σωκράτης (δηλαδὴ ὁ Πλάτων), καὶ

τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς καὶ τῆς ὑπάρξεως εἶναι μόνον ἡ ἰδέα, ἡ ἰδανικὴ καὶ ἀπόλυτος ὑπαρξίς, μὲ τὴν παρουσίαν ἢ τὴν κοινωνίαν τῆς ὁποίας τὰ πράγματα εἶναι ὅτι εἶναι καὶ γίνονται ὅτι γίνονται.

Ὁ Σωκράτης ἔπειτα, πρὶν μεταβῆ εἰς τὴν νέαν ἀπόδειξιν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς (4ῃ ἀπόδειξις), τὴν ὁποίαν στηρίζει εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ἰδεῶν, διευκρινεῖ τὰ ἀκόλουθα :

Α'. Αἱ ἐναντίαι ἰδέαι ἀποκλείουν ἀλλήλας καὶ καθ' ἑαυτὰς καὶ ὡς κατηγορήματα τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμένου. Καλοῦμεν βέβαια ἐνίοτε τὸν ἴδιον ἄνθρωπον ἄλλοτε μὲν μέγαν ἐν συγκρίσει μὲ τὸν Α, ἄλλοτε δὲ μικρὸν ἐν συγκρίσει μὲ τὸν Β ἄνθρωπον· ἀλλ' εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν δὲν πρόκειται περὶ ἀπολύτου μεγέθους, ἀλλὰ σχετικοῦ. Εἶναι δηλαδὴ μέγας ἐν σχέσει μὲ τὴν μικρότητα τοῦ Α, καὶ μικρὸς ἐν σχέσει μὲ τὸ μέγεθος τοῦ Β, ἀλλὰ δὲν παύει ποτὲ νὰ εἶναι ὅτι πράγματι εἶναι (ἐν σχέσει μὲ τὴν ἰδέαν). Ἡ ἰδέα ὅμως τοῦ μεγέθους δὲν δύναται νὰ εἶναι συγχρόνως μέγα καὶ μικρὸν· ἐπομένως ἐὰν ἡ ἰδέα τῆς μικρότητος πλησιάζῃ τὸ μέγα, ἢ φεύγει τὸ μέγεθος καὶ παραχωρεῖ τὴν θέσιν του εἰς τὸ μικρὸν, ἢ ὑποκύπτει καὶ χάνεται. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὸ μέγεθος, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μέσα μας ὡς κατηγορήματα τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμένου, ἢ φεύγει δηλαδὴ καὶ παραχωρεῖ τὴν θέσιν του εἰς τὸ μικρὸν, ὅταν τοῦτο πλησιάσῃ ἢ ὑποκύπτει καὶ χάνεται. Ἡ συνύπαρξις τῶν ἐναντίων κατηγορημάτων ὑφίσταται εἰς τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, μόνον ὅταν τὸ ὑποκείμενον τοῦτο συγκρίνεται πρὸς ἄλλα· (σ υ ν ἄ φ ε ι α ἔ κ π ε ρ ρ ι σ τ ἄ σ ε ω ς· ὄρα ἀνωτέρω παράδειγμα τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος εἶναι μέγας καὶ μικρὸς ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους Α καὶ Β).

Β'. Τὰ ἀντικείμενα (πράγματα), ὅταν νοῶνται πάντοτε μὲ τὴν παρουσίαν ὀρισμένης ἰδέας, δὲν δύναται νὰ δεχθοῦν ὡς κατηγορήματα τὸ ἀντίθετον τῶν κατηγορημάτων αὐτῶν (δηλαδὴ τὴν παρουσίαν τῆς ἐναντίας ἰδέας). Ἡ χιών π.χ. δὲν δύναται νὰ δεχθῇ τὸ ἀντίθετον κατηγορήματα τοῦ ψυχροῦ, δηλαδὴ τὸ θερμὸν καὶ τὸ πῦρ δὲν δύναται νὰ δεχθῇ τὸ ἀντίθετον κατηγορήματα τοῦ θερμοῦ, δηλ. τὸ ψυχρὸν. Ἐπομένως, ὅταν τὸ πῦρ πλησιάσῃ τὴν χιόνα, ἢ ἡ χιών πρέπει νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν της εἰς τὸ πῦρ ἢ νὰ ὑποκύψῃ εἰς αὐτὸ καὶ νὰ λειώσῃ. Καὶ τὰνάπαλιν, ἐὰν ἡ χιών πλησιάσῃ τὸ πῦρ, ἢ πρέπει τὸ πῦρ νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του ἢ νὰ ὑποκύψῃ καὶ νὰ σβεσθῇ.

Καὶ τώρα ὁ Πλάτων μετὰ τὴν διευκρίνησιν, ὅτι τὰ ἐναντία ἀποκλείουν ἄλληλα, προβαίνει εἰς τὴν 4ην ἀπόδειξιν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Ἡ ψυχὴ μετέχει τῆς ζωῆς· εἶναι ὑποκείμενον, τὸ ὁποῖον νοεῖται πάντοτε μὲ τὴν παρουσίαν τῆς ἰδίας τῆς ζωῆς· ὁποῦδῆποτε καὶ ἂν δηλαδὴ ἔλθῃ ἡ ψυχὴ, φέρει πάντοτε ζωὴν (τὴν ιδεάν τῆς ζωῆς). Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἡ ψυχὴ φέρει πάντοτε ζωὴν, εἶναι ὑποχρεωμένη συμφώνως μὲ τὴν ἀρχὴν τῶν ἐναντίων, τὰ ὁποῖα ἀποκλείουν ἄλληλα, νὰ μὴ δέχεται τὸ ἀντίθετόν τῆς, δηλαδὴ τὸν θάνατον· εἶναι ἄρα ἀθάνατος. Ἐπειδὴ δὲ ὁ τι ἀθάνατον, ὅπως ὁ θεὸς καὶ ἡ ζωὴ, εἶναι ἀνώλεθρον, κατ' ἀνάγκην καὶ ἡ ψυχὴ ὡς ἀθάνατος εἶναι ἀνώλεθρος. Οὕτως ἀποδεικνύεται ἡ παντοτινὴ ἐπιβίωσις τῆς ψυχῆς καὶ αἴρεται κατ' ἀνάγκην ἡ ἀντίρρησις τοῦ Κέβητος.

Μετὰ τοῦτο ὁ Πλάτων εἰσέρχεται εἰς τέλειον μῦθον, εἰς μίαν μυθικὴν κοσμολογίαν. Περιγράφει, ὅπως φαντάζεται, τὴν γῆν καὶ ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς, καθὼς καὶ τὴν ἐν τῷ Ἄδῃ κρίσιν τῶν ψυχῶν. Ἐκεῖ αἱ μὲν ψυχαὶ τῶν κακῶν ἀνθρώπων, ἀναλόγως τῶν ἐγκλημάτων, τὰ ὁποῖα ἔκαμαν εἰς τὴν ζωὴν, θὰ τιμωρηθοῦν ἢ θὰ καθαρθοῦν, αἱ δὲ ψυχαὶ τῶν ἀγαθῶν θὰ ἀμειφθοῦν, καὶ μάλιστα ὅσαι ἐκαθάρθησαν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τῆς φιλοσοφίας.

- 114δ . . . 63. Τὸ μὲν οὖν τοιαῦτα / δισχυρίσασθαι οὕτως ἔχειν, ὡς ἐγὼ διελήλυθα, οὐ πρέπει νοῦν ἔχοντι ἀνδρὶ· ὅτι μέντοι ἢ ταῦτ' ἐστὶν ἢ τοιαῦτ' ἄττα περὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ τὰς οἰκίσεις, ἐπεὶπερ ἀθάνατόν γε ἡ ψυχὴ φαίνεται οὕσα, τοῦτο καὶ πρέπει μοι δοκεῖ καὶ ἄξιον κινδυνεῦσαι οἰομένῳ οὕτως ἔχειν· καλὸς γὰρ ὁ κίνδυνος, καὶ χρὴ τὰ τοιαῦτα ὥσπερ ἐπάδειν ἑαυτῷ· διὸ δὴ ἔγωγε καὶ πάλλαι μηχανῶν τὸν μῦθον. Ἀλλὰ τούτων δὴ ἕνεκα θαρρεῖν χρὴ περὶ τῆ ἑαυτοῦ ψυχῆ ἀνδρα, ὅστις ἐν τῷ βίῳ τὰς μὲν ἄλλας ἡδονὰς τὰς περὶ τὸ σῶμα καὶ τοὺς κόσμους εἶασε χαίρειν ὡς ἄλλοτρίους τε ὄντας καὶ πλέον θάττερον ἡγησάμενος ἀπεργάζεσθαι, τὰς δὲ περὶ τὸ μανθάνειν ἐσπούδασε τε καὶ κοσμήσας τὴν ψυχὴν οὐκ ἄλλοτρίῳ ἀλλὰ τῷ αὐτῆς κόσμῳ, σωφροσύνη τε δικαιοσύνη καὶ ἀνδρεία καὶ ἐλευθερίᾳ καὶ / ἀληθείᾳ, οὕτω περιμένει

τὴν εἰς Ἄιδου πορείαν, ὡς πορευσόμενος, ὅταν ἡ εἰμαρμένη καλῆ. Ὑμεῖς μὲν οὖν, ἔφη, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης καὶ οἱ ἄλλοι, εἰς αὖθις ἔν τινι χρόνῳ ἕκαστοι πορεύσεσθε· ἐμὲ δὲ νῦν ἤδη καλεῖ, φαίη ἂν ἀνὴρ τραγικός, ἡ εἰμαρμένη, καὶ σχεδὸν τί μοι ὦρα τραπέσθαι πρὸς τὸ λουτρόν· δοκεῖ γὰρ δὴ βέλτιον εἶναι λουσάμενον πιεῖν τὸ φάρμακον καὶ μὴ πράγματα ταῖς γυναίξι παρέχειν, νεκρὸν λούειν.

64. Ταῦτα δὴ εἰπόντος αὐτοῦ, ὁ Κρίτων· εἶεν, / ἔφη, ὦ β
Σώκρατες· τί δὲ τούτοις ἢ ἐμοὶ ἐπιστέλλεις ἢ περὶ τῶν παιδῶν ἢ περὶ ἄλλου του, ὅ τι ἂν σοι ποιοῦντες ἡμεῖς ἐν χάριτι μάλιστα ποιοῖμεν ;

— Ἄπερ αἰεὶ λέγω, ἔφη, ὦ Κρίτων, οὐδὲν καινότερον ὅτι ὑμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμενοι ὑμεῖς καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς καὶ ὑμῖν αὐτοῖς ἐν χάριτι ποιήσετε ἅττ' ἂν ποιῆτε, κἂν μὴ νῦν ὁμολογήσητε· ἐὰν δὲ ὑμῶν [μὲν] αὐτῶν ἀμελήτε καὶ μὴ θέλετε ὡσπερ κατ' ἴχνη κατὰ τὰ νῦν τε εἰρημένα καὶ τὰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ζῆν, οὐδὲ ἐὰν πολλὰ ὁμολογήσητε γ
ἐν τῷ / παρόντι καὶ σφόδρα, οὐδὲν πλέον ποιήσετε.

— Ταῦτα μὲν τοίνυν προθυμηθησόμεθα, ἔφη, οὕτω ποιεῖν· θάπτωμεν δὲ σε τίνα τρόπον;

— Ὅπως ἂν, ἔφη, βούλησθε, ἐὰν πὲρ γε λάβητέ με καὶ μὴ ἐκφύγω ὑμᾶς. Γελάσας δὲ ἅμα ἡσυχῆ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀποβλέψας εἶπεν· οὐ πείθω, ὦ ἄνδρες, Κρίτωνα, ὡς ἐγὼ εἶμι οὗτος Σωκράτης, ὁ νυνὶ διαλεγόμενος καὶ διατάττων ἕκαστον τῶν λεγομένων, ἀλλ' οἶεταί με ἐκεῖνον εἶναι, ὃν ὕφεται ὀλίγον ὕστερον νεκρὸν, καὶ ἐρωτᾷ / δὴ πῶς με θάπτῃ. "Ὅτι δὲ δ
ἐγὼ πάλαι πολὺν λόγον πεποίημαι, ὡς ἐπειδὰν πῶ τὸ φάρμακον, οὐκέτι ὑμῖν παραμενῶ, ἀλλ' οἰχῆσομαι ἀπιὼν εἰς μακάρων δὴ τίνας εὐδαιμονίας, ταῦτά μοι δοκῶ αὐτῷ ἀλλως λέγειν, παραμυθούμενος ἅμα μὲν ὑμᾶς, ἅμα δ' ἐμαυτὸν.

Ἐγγυήσασθε οὖν με πρὸς Κρίτωνα, ἔφη, τὴν ἐναντίαν ἐγγύην ἢ ἣν οὗτος πρὸς τοὺς δικαστὰς ἠγγυᾶτο. Οὗτος μὲν γὰρ ἢ μὴν παραμενεῖ· ὑμεῖς δὲ ἢ μὴν μὴ παρεμενεῖν ἐγγυήσασθε, ἐπειδὴν ἀποθάνω, ἀλλὰ / οἰχήσεσθαι ἀπίοντα, ἕνα Κρίτων ῥᾶον φέρη καὶ μὴ ὄρων μου τὸ σῶμα ἢ καιόμενον ἢ κατορυττόμενον ἀγανακτῆ ὑπὲρ ἐμοῦ ὡς δεινὰ πάσχοντος, μηδὲ λέγῃ ἐν τῇ ταφῇ, ὡς ἢ προτίθεται Σωκράτη ἢ ἐκφέρει ἢ κατορύττει. Εὖ γὰρ ἴσθι, ἢ δ' ὅς, ὦ Κρίτων, τὸ μὴ καλῶς λέγειν οὐ μόνον εἰς αὐτὸ τοῦτο πλημμελές, ἀλλὰ καὶ κακόν τι ἐμποιεῖ ταῖς ψυχαῖς. Ἀλλὰ θαρρεῖν τε χρὴ καὶ φάναι τοῦμόν σῶμα θάπτειν, καὶ θάπτειν οὕτως, / ὅπως ἂν σοι φίλον ἢ καὶ μάλιστα ἠγγῆ νόμιμον εἶναι.

65. Ταῦτ' εἰπὼν ἐκεῖνος μὲν ἀνίστατο εἰς οἴκημά τι ὡς λουσόμενος καὶ ὁ Κρίτων εἶπετο αὐτῷ, ἡμᾶς δ' ἐκέλευε περιμένειν. Περιεμένομεν οὖν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαλεγόμενοι περὶ τῶν εἰρημένων καὶ ἀνασκοποῦντες, τοτὲ δ' αὖ περὶ τῆς ζυμφορᾶς διεξιόντες, ὅση ἡμῖν γεγонуῖα εἶη, ἀτεχνῶς ἠγούμενοι ὥσπερ πατρὸς στερηθέντες διάξιν ὄρφανοὶ τὸν ἔπειτα βίον. Ἐπειδὴ δὲ ἐλούσατο / καὶ ἠνέχθη παρ' αὐτὸν τὰ παιδία — δύο γὰρ αὐτῷ υἱεῖς σμικροὶ ἦσαν, εἷς δὲ μέγας — καὶ αἱ οἰκειὰ γυναῖκες ἀφίκοντο, ἐκεῖναις ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος διαλεχθεῖς τε καὶ ἐπιστείλας, ἅττα ἐβούλετο, τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰ παιδία ἀπιέναι ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ ἦκε παρ' ἡμᾶς. Καὶ ἦν ἤδη ἐγγὺς ἡλίου δυσμῶν χρόνον γὰρ πολὺν διέτριψεν ἔνδον. Ἐλθὼν δ' ἐκαθέζετο λελουμένος καὶ οὐ πολλὰ μετὰ ταῦτα διελέχθη. Καὶ ἦκεν ὁ τῶν ἔνδεκα ὑπηρέτης καὶ στὰς παρ' αὐτόν· ὦ/Σώκρατες, ἔφη, οὐ καταγνώσομαι σοῦ, ὅπερ ἄλλων καταγιγνώσκω, ὅτι μοι χαλεπαίνουσι καὶ καταρῶνται, ἐπειδὴν αὐτοῖς παραγγέλλω πίνειν τὸ φάρμακον ἀνάγκασζόντων τῶν ἀρχόντων. Σὲ δὲ ἐγὼ καὶ ἄλλως ἐγνώκα ἐν

τούτῳ τῷ χρόνῳ γενναιότατον καὶ πραότατον καὶ ἄριστον
 ἄντρα ὄντα τῶν πώποτε δεῦρο ἀφικομένων· καὶ δὴ καὶ νῦν
 εὖ οἶδ' ὅτι οὐκ ἐμοὶ χαλεπαίνεις—γιγνώσκεις γὰρ τοὺς αἰτί-
 οὺς—ἀλλὰ ἐκείνοις· Νῦν οὖν, οἶσθα γὰρ ἃ ἤλθον ἀγγέλλων,
 χαῖρέ τε καὶ πειρῶ ὡς ῥᾶστα / φέρειν τὰ ἀναγκαῖα. Καὶ ἅμα δ
 δακρύσας μεταστρεφόμενος ἀπῆει.

Καὶ ὁ Σωκράτης ἀναβλέψας πρὸς αὐτόν· καὶ σύ, ἔφη,
 χαῖρε· καὶ ἡμεῖς ταῦτα ποιήσομεν· Καὶ ἅμα πρὸς ἡμᾶς· ὡς
 ἀστεῖος, ἔφη, ὁ ἄνθρωπος, καὶ παρὰ πάντα μοι τὸν χρόνον
 προσῆει καὶ διελέγετο ἐνίοτε καὶ ἦν ἀνδρῶν λῶστος καὶ νῦν
 ὡς γενναίως με ἀποδακρύνει· Ἄλλ' ἄγε δὴ, ὦ Κρίτων, πειθώ-
 μεθα αὐτῷ καὶ ἐνεγκάτω τις τὸ φάρμακον, εἰ τέτριπται· εἰ
 δὲ μὴ, τριψάτω ὁ ἄνθρωπος·

Καὶ ὁ Κρίτων· ἀλλ' οἴμαι, / ἔφη, ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, ε
 ἔτι ἥλιον εἶναι ἐπὶ τοῖς ὕρεσι καὶ οὔπω δεδουκέναι· Καὶ ἅμα
 ἐγὼ οἶδα καὶ ἄλλους πάνυ ὀψὲ πίνοντας, ἐπειδὴν παραγ-
 γελθῆ αὐτοῖς, δειπνήσαντάς τε καὶ πίνοντας εὖ μάλα... Ἄλλα
 μηδὲν ἐπείγου· ἔτι γὰρ ἐγχωρεῖ·

Καὶ ὁ Σωκράτης· εἰκότως γε, ἔφη, ὦ Κρίτων, ἐκεῖνοί
 τε ταῦτα ποιοῦσιν, οὓς σύ λέγεις· οἴονται γὰρ κερδαίνειν
 ταῦτα ποιήσαντες, καὶ ἔγωγε ταῦτα εἰκότως οὐ ποιήσω· οὐ-
 δὲν γὰρ οἴμαι κερδαίνειν / ὀλίγον ὕστερον πιῶν ἄλλο γε ἢ γέ- 117
 λωτα ὀφλήσειν παρ' ἑμαυτῷ γλιχόμενος τοῦ ζῆν καὶ φειδό-
 μενος οὐδενὸς ἔτι ἐνότος. Ἄλλ' ἴθι, ἔφη, πείθου καὶ μὴ ἄλ-
 λως ποίει·

66. Καὶ ὁ Κρίτων ἀκούσας ἔνευσε τῷ παιδί πλησίον ἐστῶ-
 τι. Καὶ ὁ παῖς ἐξελθὼν καὶ συχνὸν χρόνον διατρίψας, ἤκην
 ἄγων τὸν μέλλοντα δώσειν τὸ φάρμακον, ἐν κύλικι φέροντα
 τετριμμένον. Ἰδὼν δὲ ὁ Σωκράτης τὸν ἄνθρωπον· εἶεν, ἔφη,
 ὦ βέλτιστε, σὺ γὰρ τούτων ἐπιστήμων, τί χρῆ ποιεῖν;

β — Οὐδὲν ἄλλο, ἔφη, ἢ πίνοντα περιμέναι, ἕως ἂν σου βάρος ἐν τοῖς σκέλεσι / γένηται, ἔπειτα κατακειῖσθαι· καὶ οὕτως αὐτὸ ποιήσει. Καὶ ἅμα ὠρεξε τὴν κύλικα τῷ Σωκράτει.

Καὶ ὡς λαβὼν καὶ μάλα ἴλεως, ὦ Ἐχέκρατες, οὐδὲν τρέσας οὐδὲ διαφθείρας οὔτε τοῦ χρώματος οὔτε τοῦ προσώπου, ἀλλ', ὡσπερ εἰώθει, ταυρηθὼν ὑποβλέψας πρὸς τὸν ἄνθρωπον· τί λέγεις, ἔφη, περὶ τοῦδε τοῦ πόματος πρὸς τὸ ἀποσπεῖσάι τι; Ἐξεστὶν ἢ οὐ;

— Τοσοῦτον, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τρίβομεν, ὅσον οἰόμεθα μέτριον εἶναι ποιεῖν.

γ — Μανθάνω, ἦ δ' ὅς· ἀλλ' εὐχεσθαί γε που τοῖς / θεοῖς ἔξεστί τε καὶ χρή, τὴν μετοίκησιν τὴν ἐνθένδε ἐκεῖσε εὐτυχῆ γενέσθαι. ἅ δὴ καὶ ἐγὼ εὐχαμαί τε καὶ γένοιτο ταύτη. Καὶ ἅμ' εἰπὼν ταῦτα ἐπισχόμενος καὶ μάλα εὐχερῶς καὶ εὐκόλως ἐξέπιεν. Καὶ ἡμῶν οἱ πολλοὶ τέως μὲν ἐπιεικῶς οἷοί τε ἦσαν κατέχειν τὸ μὴ δακρῦειν, ὡς δὲ εἶδομεν πίνοντα τε καὶ πεπωκότα, οὐκέτι, ἀλλ' ἑμοῦ γε βία καὶ αὐτοῦ ἀστακτιᾷ ἐχώρει τὰ δάκρυα, ὥστε ἐγκαλυψάμενος ἀπέκλαιον ἑμαυτόν· οὐ γὰρ ἐκεῖνόν γε, ἀλλὰ τὴν ἑμαυτοῦ τύχην, οἷου ἀνδρὸς / ἐταίρου ἐστερημένος εἶην. Ὁ δὲ Κρίτων ἔτι πρότερος ἑμοῦ, ἐπειδὴ οὐχ οἷός τ' ἦν κατέχειν τὰ δάκρυα, ἐξάνεστη. Ἀπολλόδωρος δὲ καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ οὐδὲν ἐπαύετο δακρῦων, καὶ δὴ καὶ τότε ἀναβρυχησάμενος κλαίων καὶ ἀγανακτῶν οὐδένα ὄντινα οὐ κατέκλασε τῶν παρόντων πλήν γε αὐτοῦ Σωκράτους.

ε — Ἐκεῖνος δέ οἷα, ἔφη ποιεῖτε, ὦ θαυμάσιοι. Ἐγὼ μέντοι οὐχ ἥμισθα τούτου ἕνεκα τὰς γυναῖκας ἀπέπεμψα, ἵνα μὴ τοιαῦτα πλημμυλοῖεν· καὶ γὰρ ἀκήκοα, ὅτι ἐν εὐφημία / χρή τελευτᾶν. Ἄλλ' ἡσυχίαν τε ἄγετε καὶ καρτερεῖτε.

Καὶ ἡμεῖς ἀκούσαντες ἠσχύνημέν τε καὶ ἀπέσχομεν τοῦ δακρῦειν. Ὁ δὲ περιελθὼν, ἐπειδὴ οἱ βαρύνεσθαι, ἔφη, τὰ σκέλη, κατεκλίθη ὑπτίως — οὕτω γὰρ ἐκέλευεν ὁ ἄνθρωπος —

καὶ ἅμα ἐφαπτόμενος αὐτοῦ οὗτος ὁ δοῦς τὸ φάρμακον διαλι-
πὼν χρόνον ἐπεσκόπτει τοὺς πόδας καὶ τὰ σκέλη· κάπειτα
σφόδρα πιέσας αὐτοῦ τὸν πόδα ἤρετο, εἰ αἰσθάνοιτο· ὁ δ' οὐκ ἔφη.
Καὶ μετὰ τοῦτο αὖθις / τὰς κνήμας· καὶ ἐπανιών οὕτως ἡμῖν 118
ἐπεδείκνυτο ὅτι ψύχοιτό τε καὶ πηγνῦτο. Καὶ αὐτὸς ἤπτετο
καὶ εἶπεν, ὅτι, ἐπειδὴν πρὸς τῇ καρδίᾳ γένηται αὐτῷ, τότε
οἰχθήσεται.

Ἦδη οὖν σχεδὸν τι αὐτοῦ ἦν τὰ περὶ τὸ ἦτρον ψυχο-
μενα καὶ ἐκκαλυψάμενος — ἐνεκεκάλυπτο γὰρ — εἶπεν, ὁ
δὴ τελευταῖον ἐφθέγγετο· ὦ Κρίτων, ἔφη, τῷ Ἀσκληπιῷ
ὀφείλομεν ἀλεκτρυόνα· ἀλλὰ ἀπόδοτε καὶ μὴ ἀμελήσητε.

Ἄλλὰ ταῦτα, ἔφη, ἔσται, ὁ Κρίτων· ἀλλ' ὕρα, εἰ
τι ἄλλο λέγεις.

Ταῦτα ἐρομένου αὐτοῦ οὐδὲν ἔτι ἀπεκρίνατο, ἀλλ'
ὀλίγον χρόνον διαλιπὼν ἐκινήθη τε καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐξεκά-
λυψεν αὐτόν. Καὶ ὃς τὰ ὄμματα ἔστησεν· ἰδὼν δὲ ὁ Κρί-
των συνέλαβε τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

67. Ἦδε ἡ τελευταῖα, ὦ Ἐχέκρατες, τοῦ ἐταίρου ἡ-
μῖν ἐγένετο, ἀνδρός, ὡς ἡμεῖς φαῖμεν ἂν, τῶν τότε, ὧν
ἐπειράθημεν, ἀρίστου καὶ ἄλλως φρονιμωτάτου καὶ δικαιο-
στάτου.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

2023

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(Κατὰ τὰ κεφάλαια τῆς ἐκλογῆς)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

Ἐχεκράτης, πολίτης ἐκ Φλειοῦντος, ὅπου ὁ Ταραντῖνος Εὐρύτος εἶχεν ἰδρύσει μικρὰν ὀμάδα ὀπαδῶν τοῦ Πυθαγόρου. Ἀπὸ τὴν ὀμάδα αὐτὴν, εἰς τὴν ὁποίαν, φαίνεται, εἶχεν ἐξέχουσιν θέσιν ὁ Ἐχεκράτης, γίνεται δεκτὸς ὁ Φαίδων, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐξίστορεῖ τὰ κατὰ τὸν Σωκράτη. Ἡ διήγησις τοῦ Φαίδωνος εἶναι μία ζωντανὴ ἀναπαράστασις τῶν ὄσων ὁ Πλάτων ἐξῆσε μέσα του καὶ μαρτυρεῖ τόσον περὶ τοῦ προσωπικοῦ μεγάλειου τοῦ Σωκράτους, ὅσον καὶ περὶ τοῦ ποιητικοῦ μεγάλειου τοῦ Πλάτωνος.

αὐτός... αὐτός, ὁ ἴδιος τίθεται ἐν ἀρχῇ, διότι ἡ αὐτοψία καὶ τὸ αὐτήκοον ἐνέχουν μεγάλην σπουδαιότητα καὶ ἀποτελεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀκλόουθον ἢ ἄλλου του.

Φαίδων, Ἡλεῖος τὴν καταγωγὴν, εὐγενῆς, ἐγινε γνωστότατος ἐκ τοῦ ὁμωνύμου διαλόγου τοῦ Πλάτωνος. Κατὰ τινὰ παράδοσιν, ἡ ὁποία δὲν φαίνεται πολὺ πιθανή, αὐτός συνελήφθη αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν εἰς πόλεμον ἐναντίον τῆς πατρίδος του Ἡλίδος καὶ ἐπωλήθη ὡς δοῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας μόλις 18ετῆς περίπου, τῷ 400 π.Χ. Ἐκεῖ προσεῖλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ Σωκράτους, ὁ ὁποῖος παρεκάλεσεν ἕνα πλούσιον φίλον του νὰ τὸν ἐξαγοράσῃ. Ἐκτοτε ἐξ εὐγνωμοσύνης ἔμεινε πιστὸς θαυμαστῆς τοῦ φιλοσόφου μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Τὸ κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐμφανίζει τὸν Φαίδωνα διηγούμενον τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ διδασκάλου, ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ δεσμός του μετὰ τὸν Σωκράτη ἦτο στενὸς καὶ ἡ ἀφοσίωσις του μεγάλη. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους ὁ Φαίδων ἴδρυσεν εἰς τὴν πατρίδα του ἰδίαν σχολήν, περὶ τῆς ὁποίας οὐδὲν ἀκριβὲς γνωρίζομεν. Ἐγράψεν ἐπίσης δαλόδους, οἱ ὁποῖοι δὲν διεσώθησαν.

φάρμακον, κοινῶς φαρμάκι, συνεκδοχὴ, τὸ γένος ἀντὶ τοῦ εἶδους, δηλητήριον, τὸ κώνειον. Τὸ κώνειον εἶναι φυτόν, πιθανῶς τὸ κοινὸν μαγ

κούτα, κερκούτα, βρωμόχορτο, και περιέχει την κωνειίνη, δραστηκώτατον φυτικόν δηλητήριον. Τὰ σπέρματα αὐτοῦ ξηραίνόμενα καὶ τριβόμενα διελύοντο ἐντὸς ὕδατος καὶ ἐδίδοντο ἔπειτα εἰς τοὺς μελλοθανάτους.

πολίτης, συμπολίτης.

Φλειάσιος, ὁ πολίτης τοῦ Φλειοῦντος, πόλεως εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀργολίδος καὶ τῆς περιοχῆς τῆς Σικυῶνος (τοῦ Κιάτου).

οὐδεις πάνυ τι, οὐδεις ἀπολύτως.

ἐπιχωριάζω, συχνάζω καὶ κάπου παραμένω ἐκεῖ.

χρόνου συχνοῦ, ἀπὸ πολλὸν καιρόν.

μέν, χωρὶς νὰ ἀκολουθῇ ὁ δέ, βεβαίως.

τύχη, τυχαῖον περιστατικόν, τυχαία σύμπτωσις.

ἐστεμμένη, ἐστεφανωμένη διὰ κλάδου δάφνης, ἱεροῦ δένδρου τοῦ

Ἀπόλλωνος.

Θησεύς, ὁ σπουδαιότερος μετὰ τὸν Ἡρακλέα ἦρωσ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ ὁ πρῶτος τῶν Ἀθηναίων, υἱὸς τοῦ βασιλέως Αἰγέως. Κατὰ τὸν μῦθον ὁ Μίνως, βασιλεὺς τῆς ἐν Κρήτῃ Κνωσσοῦ, ἐκδικούμενος τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του Ἀνδρόγεω φρονεθέντος ἐν Ἀττικῇ, ἀφοῦ ἐνίκησε τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς ὑπεχρέωσε νὰ στέλλουν κάθε χρόνον ἢ κατ' ἄλλους κάθε ἐννέα χρόνια ἑπτὰ νέους καὶ ἑπτὰ παρθένους, τοὺς ὁποίους ἔρριπτον ὡς βορὰν τοῦ Μινωταύρου εἰς τὸν Λαβύρινθον. Κατὰ τὴν τρίτην ἀποστολὴν μετεῖχε καὶ ὁ Θησεύς, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἀριάδνης, θυγατρὸς τοῦ Μίνως, ἐφόρευσε τὸν Μινώταυρον. Οὗτος σωθεὶς ἴδρυσε πρὸς τιμὴν τοῦ Δηλίου Ἀπόλλωνος τὰ Δήλια, κατὰ τὰ ὁποῖα οἱ Ἀθηναῖοι ἐστελλον τὴν Δηλιάδα (ναῦν), τὸ ἴδιον πλοῖον τοῦ Θησεῦς συνεχῶς ἐπισκευαζόμενον καὶ ἀνανεούμενον, ὡς θεωρίδα εἰς τὴν ἱεράν Δῆλον.

τοὺς δις ἑπτὰ, τὰ ἑπτὰ ζεύγη τῶν νέων καὶ νεανίδων.

εὔξαντο, ἔταξαν, ἔκαναν τάμα.

θεωρία, ἐπίσημος ἀντιπροσωπεῖα τῆς πόλεως καὶ μάλιστα θρησκευτικῇ, πρεσβεία.

ἀπάγω, ἀποστέλλω ὡς ὀφειλὴν.

καθαρεύω, εἶμαι καθαρὸς, ἀγνός.

δεῦρο, ἐδῶ εἰς Ἀθήνας εἰς τὸν λιμένα τοῦ ἀπόπλου.

ἀπολαμβάνω, ἀποκλείω, ἐμποδίζω.

χρόνος, τριάκοντα ἡμέραι (Ξενοφ. Ἀπομνημ. 116 γ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2.

ἐπιτήδευοι, φίλοι, σύντροφοι πιστοί.

ἄρχοντες, οἱ ἔνδεκα προϊστάμενοι τῆς φυλακῆς, οἱ ὅποιοι ἐξετέλουν τὰς ποινὰς διὰ τῶν ὑπηρετῶν. Ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς δέκα ἐξέλεγον ἀνά ἓνα αἱ δέκα φυλαὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν ἐνδέκατον προσέθετον ὡς γραμματεῖα.

σχολάζω, δὲν ἔχω ἀσχολίαν, εὐκαιρῶ.

τοιούτους ἑτέρους, ὁμοίους μὲ σέ, τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων μὲ σέ, μὲ τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς διαθέσεις μὲ σέ.

θαυμάσια ἔπαθον, ἐδοκίμασα παράξενα συναισθήματα.

ἔλεος εἰσήει με, μὲ κατελάμβανεν οἶκτος, ἐδοκίμαζα οἶκτον.

τρόπος, στάσις, συμπεριφορά.

ὡς ἀδεῶς, διασάφησις τοῦ εὐδαίμων — λόγων.

ὥστε παρίστασθαι μοι, ὥστε παρ. μηδ' ἰέναι ἐκεῖνον ἄνευ θείας μοίρας ἰόντα εἰς Ἄιδου· παρίσταται μοι, μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν, ἔχω τὴν ἐντύπωσιν.

εἴπερ τις πῶποτε καὶ ἄλλος (εὖ ἔπραξεν . . .), ὑπὲρ πάντα ἄλλον.

οὐδὲν πᾶν μοι ἐλεεινὸν εἰσήει, δὲν ἐδοκίμαζα κανένα ἀπολύτως οἶκτον.

ὡς δόξειεν ἂν εἰκὸς εἶναι, (ἐλεεινὸν εἰσιέναι τινί).

ὄντων ἐν φιλοσοφίᾳ, φιλοσοφούντων, ἀπασχολουμένων μὲ φιλοσοφικὰς συζητήσεις.

ἀτεχνῶς, ὅλως διόλου.

ἄτοπὸν τι πάθος, πολὺ παράξενον, ἀλλόκοτον συναισθημα.

κρᾶσις, κρᾶμμα, συναίσθημα ἀνάμεικτον.

διαφερόντως, ὑπερβολικὰ, ἐξαιρετικὰ, περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Ἀπολλόδωρος, Ἀπολλ. ὁ Φαληρεὺς, γνωστὸς διὰ τὴν ἀφοσίωσιν τοὺς πρὸ τὸν Σωκράτη, ἔστερημένος ὁμως φιλοσοφικοῦ νοῦ· ὅρα καὶ τὴν ὀλίγον κατωτέρω λέξιν : ὁ πατήρ αὐτοῦ.

πού, ἂν δὲν ἀπατῶμαι.

Κριτόβουλος, υἱὸς τοῦ Κρίτωνος, γνωστὸς διὰ τὴν ὠραιότητά του.

Ὅρα καὶ τὴν ἐπομένην φράσιν : ὁ πατήρ αὐτοῦ.

ὁ πατήρ αὐτοῦ, ὁ Κρίτων, συνομηλῆξ καὶ συνδημότης μὲ τὸν Σωκράτη (ἐξ Ἀλωπεκῆς). Χρηστὸς, πλούσιος καὶ γενναϊόδωρος, συντηρῶν ἐξ ἰδίων τὴν οἰκογένειαν τοῦ Σωκράτους, λίαν γνωστὸς καὶ ἐκ

τοῦ ὁμωνύμου διαλόγου, ὅπου προσφέρεται νὰ διευκολύνῃ τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς φυγὴν τοῦ φιλοσόφου. Ὁ Κρίτων ἀκόμη μετὰ τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Κριτοβούλου καὶ τοῦ Ἀπολλοδώρου προσεφέρθησαν κατὰ τὴν δίκην τοῦ Σωκράτους νὰ ἐγγυηθοῦν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ τίμημα τῶν 30 μυνῶν (Πλ. Ἀπολ. Σωκρ. 38 β).

Ἐρμογένης, φίλτατος τοῦ Σωκράτους, πένης ἀν καὶ ἦτο ἀδελφὸς τοῦ πλουσίου Καλλίου.

Ἐπιγένης, υἱὸς τοῦ Ἀντιφῶντος τοῦ Κηφισιέως.

Αἰσχίνης, υἱὸς τοῦ Λυσάνιου, διὰ τὸν ὅποιον παραδίδεται, ὅτι ἔγραψεν ἑπτὰ διαλόγους.

Ἀντισθένης, Ἀθηναῖος, μαθητὴς κατὰ πρῶτον τοῦ σοφιστοῦ Γοργίου καὶ κατόπιν τοῦ Σωκράτους. Οὗτος μιμούμενος τὴν ἀπάθειαν καὶ καρτερίαν τοῦ διδασκάλου του πρῶτος ἐδίδαξε τὴν κυνικὴν ἀδιαφορίαν διὰ τὰ ἐγκόσμια, ἰδρύσας τὴν κληθεῖσαν Κυνικήν σχολήν. Ὁ Ἀντισθένης διεκρίθη καὶ ὡς ῥήτωρ συγγράψας καὶ ῥητορικὰ ἔργα.

Κτήσιππος, ἐκ Παιανίας (παρὰ τὸ Λιόπεσι τῆς Ἀττικῆς), νέος πλήρης εὐθυμίας καὶ ὁρμῆς, συγγενὴς τοῦ Μενεξένου.

Μενεξένος, ἐκ Παιανίας ἐξ ἐπιφανοῦς οἴκου, γνωστὸς καὶ ἐκ τοῦ ὁμωνύμου διαλόγου τοῦ Πλάτωνος.

Σιμμίας καὶ Κέβης, νεανίσκοι Θηβαῖοι (Φαίδ. 98 α). Οὗτοι κατὰ πρῶτον ἤκουσαν εἰς τὰς Θήβας τὸν Πυθαγόρειον Φιλόλαον, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐμυήθησαν εἰς τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν, ἣ ὅποια ἰδιαίτερος ἡσχολεῖτο μὲ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Ἐπειτα ἦλθον εἰς Ἀθήνας χάριν ἀνωτέρας μορφώσεως, ὅπου ἐγένοντο μαθηταὶ καὶ ἐνθουσιώδεις θαυμασταὶ τοῦ Σωκράτους, πρὸς σωτηρίαν τοῦ ὁποίου προσεφέρθησαν νὰ χορηγήσουν τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς φυγάδευσίν του (Κρίτων 45 β). Ἐκ τούτων ὁ μὲν Σιμμίας ἔγραψεν 23 διαλόγους, ὁ δὲ Κέβης 3, ἀλλὰ ὅλοι ἐχάθησαν.

Φαιδῶνδης, Θηβαῖος· περὶ τούτου οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν.

Εὐκλείδης, μαθητὴς καὶ θαυμαστής τοῦ Σωκράτους, ἀνηκων εἰς τοὺς Ἐλεάτας, καὶ ἰδρυτὴς τῆς Μεγαρικῆς σχολῆς. Πρὸς αὐτὸν κατέφυγεν ὁ Πλάτων εἰς τὰ Μέγαρα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους.

Τερψίων, ἐκ Μεγάρων, γνωστὸς καὶ ἐκ τοῦ προοιμίου τοῦ Θεαιτήτου.

Ἀριστιππος, ὁ Κυρηνάιος μαθητὴς τοῦ σοφιστοῦ Πρωταγόρου· ἀποκλίνων βραδύτερον πρὸς τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Ἡρακλείτου ἐγνωρίσθη

μέ τον Σωκράτη καί συνεδέθη μαζί του. Μετά τόν θάνατον τοῦ Σωκράτους ἔδρυσε τήν Κυρηναϊκήν σχολήν, δεχομένην ὡς τὸ μεγαλύτερον ἀγαθὸν τὴν ἡδονήν, ἔνεκα τοῦ ὁποίου καί ἡδονικὴ σχολὴ ἀπεκλήθη.

Κλεόμβροτος, ἐξ Ἀμβρακίας, τύπος συναισθηματικός. Κατὰ τὸν Καλλιμάχον (ἐπιγρ. 24) ὁ Κλεόμβροτος, ὅταν ἀνέγνωσε τὸν Φαίδωνα, ἠτύκτονῃσε λέγων: Χαῖρε, "Ἡλιε...

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 3.

ἔωθεν, (ἔως ἡώς, ἑωθινός) πρωτὶ - πρωτῖ.

δικαστήριον, τὰ πλεῖστα δικαστήρια τῶν ἡλιαστῶν ἦσαν πλησίον τῆς ἀγορᾶς κειμένης Α. τοῦ λεγομένου σήμερον Θησείου.

διατρίβω, συνομιλῶ, περνῶ τὴν ὥραν μου συζητῶν.

παρηγγείλαμεν ἀλλήλοις, συνεφωνήσαμεν μεταξύ μας.

ὑπακούω, ἐπὶ θυρωρῶν: ἀνοίγω.

λύουσι, λύουν ἀπὸ τὰ δεσμά, τὴν ποδοκάκην ἢ τὸ ξύλον, με τὰ ὁποῖα ἔδεναν τοὺς φυλακισμένους, ὅπως φαίνεται μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐκτελέσεως.

ἐπισχών, χρονοτριβήσας, ἀργοπορήσας.

καταλαμβάνω, εὐρίσκω.

Ξανθίππη, σύζυγος τοῦ Σωκράτους, μετὰ τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε οὗτος τρία τέκνα, τὸν Λαμπροκλέα, τὸν Σωφρονίσκον καὶ τὸν Μενέξεον (Πλ. Ἀπολ. Σωκρ. 34 δ). Τὰ περὶ κακοτροπίας τῆς Ξανθίππης εἶναι μᾶλλον ἀβάσιμα, ὀφειλόμενα εἰς τοὺς κωμικούς· τούνατίον ἐκ τοῦ Φαίδωνος προκύπτει ὅτι ἡ Ξανθίππη ἦτο καὶ στοργικὴ καὶ εὐαίσθητος σύζυγος.

ἀνευφημῶ, βάλλω γοερὰν φωνήν, ξεφωνίζω.

ὑστατον δὴ, διὰ τελευταίαν λοιπὸν φοράν, νὰ διὰ τελευταίαν φοράν.

κόπτομαι, (κοπετός, κομμός) κτυπῶ τὸ στήθος ἢ τὴν κεφαλὴν.

ὡς θαυμασίως πέφυκε, πόσον παράδοξον σχέσιν ἐκ φύσεως ἔχει,

τί πολὺ περίεργος εἶναι ἡ σχέσις του...

τῷ μὴ ἐθέλειν μὲν αὐτῷ παραγίγνεσθαι ἅμα τῷ ἀνθρώπῳ,

ἐὰν δέ... σχεδόν τι ἀναγκάζεσθαι..., διότι δὲν θέλουν μὲν (μὰ τὴν

ἀλήθειαν) αὐτὰ νὰ ἔρχωνται ταυτοχρόνως εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν δέ...

εἶναι σχεδὸν ἠναγκασμένους...

διώκω, ἐπιδιώκω, ἐπιζητῶ.

ἐννοῶ, στοχάζομαι, προσέχω.

Αἰσωπος, δούλος τοῦ Σαμίου Ἰάδμονος ζήσας κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ βου π. Χ. αἰῶνος. Οὗτος διηγείτο μὲ χάριν μύθους εἰς πεζὸν πρὸς παραίνεσιν. Οἱ μέχρι σήμερον φερόμενοι ὡς μῦθοι τοῦ Αἰσώπου εἶναι παράφρασις τῶν Αἰσωπέων μύθων.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 4.

ὕπολαβών, συχνή ἢ χρῆσις τοῦ ῥ. ὑπολαμβάνω παρὰ Πλάτωνι : ἐπεμβαίνω εἰς τὴν συζήτησιν, ἀποκρίνομαι, διακόπτω. λαμβάνω τὸν λόγον καὶ ἀποκρίνομαι.

ῶν, καθ' ἑλξιν, ἀντὶ ἄ. . .

ἐντέϊνας, (εἰς μέτρον, εἰς ἔπος) στιχουργήσας.

προοίμιον, ἄσμα ἀδόμενον ὑπὸ τῶν ῥαψωδῶν πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν πρὸ τῶν ἐπῶν, ὕμνος. Διὰ ποῖον λόγον ἔκαμεν ὁ Σωκράτης τὸν ὕμνον εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, μᾶς τὸ ἐξηγεῖ ἀκολούθως, ὡς καὶ ἐν 85 β τοῦ Φ α ἰ δ ω ν ο ς « ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς που οἶμαι ὁμόδουλος γε εἶναι τῶν κύκνων καὶ ἱερός τοῦ αὐτοῦ θεοῦ (Ἀπόλλωνος), καὶ οὐ χεῖρον τὴν μάντικὴν ἔχειν παρὰ τοῦ δεσπότου ..

ἀτάρ, ἐπικόν, ὡσαύτως, ἀλλά, ἀλλ' ὅμως,

Εὐηνος, Πάριος σοφιστὴς καὶ ποιητὴς, ἀκμάσας κατὰ τὸν Ε' π.χ. αἰῶνα. Ἦτο πρεσβύτερος τοῦ Σωκράτους καὶ ἐδίδασκε τὴν τέχνην του ἀντὶ εὐτελοῦς ποσοῦ.

ὄ,τι ποτέ διανοηθείς, τί τέλος πάντων σκοπῶν, μὲ ποῖαν ἄρά γε σκέψιν.

ἀντίτεχνος, ἀντίζηλος ἐν τῇ τέχνῃ.

ἀποπειρώμενος τί λέγει, δοκιμάζων τί σημαίνουν, προσπαθῶν νὰ ἐξακριβώσω τὴν σημασίαν, τὸ νόημα...

ἀφοσιούμαι, ἐκπληρῶ θρησκευτικὸν καθῆκον, ἀπὸ θρησκευτικὴν εὐλάβειαν πράττω κάτι· ἀλλά (ἔκαμα τὰ ποιήματα) προσπαθῶν νὰ ἐξηγήσω (ἐξακριβώσω) τὸ νόημα κάποιων ὄνειρων μου καὶ ἐκπληρῶν οὕτω ἐν θρησκευτικὸν καθῆκον, μήπως τυχὸν ὁ θεὸς εἰς τὰ ὄνειρά μου ἐννοοῦσε νὰ κάνω αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὴν μουσικὴν.

ἄρα, ἴσως, τυχόν.

μουσική, πᾶσα τέχνη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Μουσῶν, καλλιτεχνική, πνευματική, καὶ ἰδίᾳ ἡ μουσική· Πρῶτοι οἱ Πυθαγόρειοι ἐκάλεσαν τὴν φιλοσοφίαν μουσικὴν, ἔπειτα δὲ ὁ Πλάτων· ἐδῶ μουσικὴν ἐννοεῖ τὴν φιλοσοφίαν.

παρακελεύομαι, προτρέπω, παρακινῶ τινα πρὸ τῆς πράξεως.

ἐπικελεύω καὶ **διακελεύομαι**, ἐνθαρρύνω κατ' αὐτὴν τὴν ἐνέργειαν.

θέουσι μετοχὴ (ῥ. θέω) θεόντες, οἱ δρομεῖς.

δημῳδης μουσική, ἡ ποίησις, ἡ ὁποία εἶναι μουσική κατὰ τὴν ἀντήληψιν τοῦ κοινοῦ.

ἀσφαλέστερον ἐννοεῖται τὸ ἔδοξεν.

μετὰ δὲ τὸν θεόν, βραχυλογία, ἀντὶ : μετὰ δὲ τὸ εἰς τὸν θεὸν προσάμοιον.

μῦθος, διήγησις φανταστική, ἐνῶ **λόγος** εἶναι διήγησις πραγματικῶν γεγονότων.

ἠπιστάμην, ἐνεθυμούμην, εἶχον προχείρως εἰς τὴν μνήμην μου.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 5.

ἐρρῶσθαι, (ῥώννυμαι) ἄς εἶναι καλά, τοῦ στέλλω τοὺς χαιρετισμούς μου, πρόσφερε τοὺς χαιρετισμούς μου.

διώκω, ἀκολουθῶ.

οἶον... τοῦτο, οἶόν ἐστι τοῦτο, ὃ παρακελεύει· σύμπτυξις δύο προτάσεων.

πολλά, πολλάκις τὸ ἐπίθετον ἀντὶ τοῦ ἐπιρρήματος.

οὐδ' ὀπωστιοῦν, κατ' οὐδένα τρόπον.

δαί, κοινὸς τύπος τοῦ δὴ ἐν τῷ διαλόγῳ, ἐν χρήσει μὲ ἐρωτηματικὰς λέξεις πρὸς ἔκφρασιν θαυμασμοῦ ἢ περιεργείας· τί δαί ; τί λοιπόν ; ἀλλὰ τί λοιπόν ; καὶ πῶς λοιπόν ;

ἦ, ἀντὶ ἔφη, γ' ἐν. παρατ. ἢ ἀόρ. β' τοῦ ἦμι (λατ. inquam, aio).

μέτεστιν (ὄτφ) **τούτου τοῦ πράγματος**, ὅποιος μετέχει τῆς φιλοσοφίας (τ. τ. πράγματος).

βιάσεται αὐτόν, θά αὐτοκτονήσῃ.

καθῆκε, (ῥ. καθίημι) κατεβίβασε.

Φιλόλαος, Πυθαγόρειος φιλόσοφος ἀπὸ τὴν Κρότωνα ἢ τὸν Τάραντα ζήσας τὸν Ε' π. Χ. αἰῶνα. Ὑπῆρξε πιθανῶς μαθητὴς τοῦ Πυθαγόρου καὶ κατέφυγεν εἰς Θήβας κατὰ τὸν διωγμὸν τῶν Πυθαγορείων τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος περὶ τὸ 430 π. Χ., ὅπου ἐχρημάτισεν διδάσκαλος τοῦ Σιμμίου καὶ τοῦ Κέβητος. Εἰς τὸν Φιλόλαον ἀποδίδονται ἀποσπάσματα τινὰ, τὰ ὁποῖα μὲ μερικὰ χωρία τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ

Πλάτωνος ἀποτελοῦν μοναδικήν πηγήν τοῦ Πυθαγορισμοῦ. Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ δοξασία τοῦ Φιλολάου, ὅτι ἡ γῆ σημειώνει καθ' ἑκάστην μίαν περιστροφὴν περὶ ἑαυτὴν καὶ κατ' ἔτος μίαν ὁμοίαν περὶ τὸν κεντρικὸν πῦρ, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τοῦ σύμπαντος. Τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ Φιλολάου ἀπετέλεσε τὴν βᾶσιν τοῦ συστήματος τοῦ Κοπερνίκου. Ἀναφέρεται δέ, ὅτι παρὰ τούτου ἠγόρασεν ὁ Πλάτων, εὕρισκόμενος εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν τὸ σύγγραμμά του «Κόσμος, Φύσις, Ψυχὴ» ἀντὶ 100 μῶν, γενόμενος οὕτω ἐνήμερος τῶν Πυθαγορείων δοξασιῶν, περὶ τῶν ὁποίων ἀρίστα μόνον εἶχεν ἀκούσει ὁ Σωκράτης.

Οἱ Πυθαγόρειοι ἀπετέλουν ἑταιρείας «**συνέδρια ἢ ὀμακόδια**» (ὁμοῦ ἀκοῦειν), αἱ ὁποῖαι ἐπεδίωκον ὄχι μόνον θρησκευτικούς καὶ ἠθικούς σκοπούς, ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικούς καὶ πολιτικούς.

Ἡ ψυχὴ παρὰ τούτων ἐθεωρεῖτο ὡς ἄρμονία. Ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ ἥμισυ τοῦ κύκλου, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ, ἡ συμπλήρωσις τῆς ἄρμονίας, κεῖται ἐκτὸς τοῦ κόσμου τούτου, τοῦ ὁποίου μετέχει μόνον ἡ ψυχὴ. Ἐπίστευον ἀκόμη εἰς τὴν μετεμψύχωσιν, δόγμα εἰλημμένον ἀπὸ τοὺς Ὀρφικούς. Ὡς φαίνεται δὲ καὶ ἐκ τοῦ **Φαίδωνος**, τὸ σῶμα θεωρεῖται παρ' αὐτῶν ὡς φυλακὴ τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία πολλάκις ἐπανερχεται εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς τελειότητός της ἐγκλείεται εἰς σώματα ζώων ἢ ἀνθρώπων κτλ. Ὄθεν ἀπητεῖτο σωματικὴ καὶ πνευματικὴ ὑγεία, ἠθικότης καὶ ἐγκράτεια, ἀποχὴ σαρκῶν ζώων καὶ κυάμων, κάθαρσις τῆς ψυχῆς καὶ ἐν γένει βίος εὐκοσμος καὶ ἁρμονικός, ὅπως ἁρμονικὸν εἶναι τὸ σύμπαν, τὸ ὁποῖον ὁ Πυθαγόρας πρῶτος ἐκάλεσε **κόσμον**.

συγγεγονότες Φιλολάω, ἐνῶ ἔχετε χρηματίσει μαθηταί, ἀκραταὶ τοῦ Φιλολάου.

οὐδὲν γε σαφές, οἱ Πυθαγόρειοι ἐδίδασκον μὲ συμβολικὰ ἀποφθέγματα, μὲ παραγγέλματα καὶ κανόνας αἰνιγματικούς καὶ ἔπειτα ἐσιώπων, ἵνα διὰ τοῦ μυστηρίου ἀσκήσουν ἐπιβολὴν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν. Ἡ ἐχεμύθεια, προσέτι ἦτο κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν Πυθαγορείων. Ἡ αὕτῃ ἐχεμύθεια παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια, ὡς καὶ εἰς τὰς νεωτέρας στοὰς τῶν τεκτόνων.

καὶ ὁ σύνδεσμος καὶ πρὸ τῶν ὑπερθετικῶν σημαίνει ἐπίτασιν, ὅλων ἐξαιρετικῶς.

διασκοπῶ, ἐρευνῶ, ἐξετάζω λεπτομερῶς.

μυθολογῶ, διηγοῦμαι ὑπὸ μορφήν μύθου, διηγοῦμαι μὲ μύθους. Ὁ Πλάτων, ὅπου δὲν ἐπαρκεῖ ἡ διαλεκτικὴ ἀπόδειξις, δὲν διστάζει νὰ καταφύγῃ εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τοὺς μύθους (ὄρα καὶ κεφ. 14, 70 β). **ἐν... ἡλίου δυσμῶν χρόνῳ**, ἡ νόμιμος ὥρα διὰ τὴν θανάτωσιν τῶν καταδίκων.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 6.

νῦν δὴ, πολλάκις ἀπαντᾷ παρὰ Πλάτωνι καὶ σημαίνει πρὸ ὀλίγου, μόλις τώρα δά.

ἴσως μέντοι θαυμαστόν... καὶ οἷς βέλτιον τεθνάναι ἢ ζῆν, ἴσως ἔμως νὰ σοῦ φανῇ παράδοξον, ἐὰν τοῦτο (δηλ. τὸ μὴ θεμιτὸν εἶναι ἑαυτὸν βιάζεσθαι) μόνον ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων εἶναι ἀπλοῦν — δὲν παρυσιάζει καμμίαν ἐξαιρέσιν — καὶ οὐδέποτε ἐμφανίζεται διαφορετικὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅπως ἐμφανίζονται τὰ ἄλλα πράγματα (πλοῦτος, δόξα κλπ.) ὑπὸ τινος περιστάσεως καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη, οἱ ὅποιοι θεωροῦν προτιμότερον τὸν θάνατον τῆς ζωῆς (δηλ. ἐνῶ δι' ὅλα τὰ πράγματα δύναται νὰ ὑπάρχῃ διχογνωμία, διὰ τὴν αὐτοκτονίαν μία μόνον γνώμη εἶναι: ὅτι πάντες τὴν θεωροῦν ἀνίερρον, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ὅποιοι προτιμοῦν τὸν θάνατον τῆς ζωῆς). (Τινὲς ὡς διασάφησιν τοῦ τοῦτο δέχονται τὸ τε θ ν α ν α ι, τὸν θάνατον).

ἴττω, βιωτικὸν ἀπτικὸν ἴστω (οἶδα), ἃς εἶναι μάρτυς μου.

φωνή, διάλεκτος.

οὔτω, ἐκ πρώτης ὕψεως, χωρὶς ἀκριβῆ ἐξέτασιν.

οὐ μέντοι (ἄλογόν ἐστίν) **ἀλλ' ἴσως γ' ἔχει τινὰ λόγον**, (λιτότης): καὶ ἔμως δὲν εἶναι παράλογον, ἀλλ' ἀπεναντίας ἔχει σοβαρὰν δικαιολογίαν.

ἀπορρήτοις, ἐννοεῖ μᾶλλον τὴν ἀπόρρητον διδασκαλίαν τῶν Πυθαγορείων καὶ οὐχὶ ἀπορρήτους λόγους τῶν Ὀρφικῶν, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων : « οὐκ ἀκηκόατε. . . Φιλολάῳ συγγεγονότες ; » εἶναι φανερόν. Τοῦτο ἀκόμη μαρτυρεῖ καὶ ἄλλο χωρίον τοῦ Πλ. ἐν Νομ. 902 β. Εἶναι ἔμως βέβαιον, ὅτι τὰς περὶ ψυχῆς ἰδέας κ.λ.π. τῶν Ὀρφικῶν εἶχον δεχθῆ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι (ὄρα καὶ 63 γ, 67 γ, 69 γ, 70γ.).

φρουρά, εἰρκτή, φυλακή.

διιδεῖν, ῥ. διορῶ, κατανοῶ πλήρως.

σημαίνω, δίδω σημεῖον νὰ εἴπῃ τις ἢ νὰ πράξῃ τις, διὰ σημείου δεικνεύω, ὑποδεικνύω.

ταύτη, κατ' αὐτὸν τον τρόπον, μὲ τὴν λογικὴν αὐτὴν σειρὰν, δι' αὐτό.

ἀνάγκη, ἀφευκτος μοῖρα, ἐπιβαλλομένη ὑποχρέωσις.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 7.

ῥαδίως, προθύμως, εὐχαρίστως.

ἔοικε... ἀτόπῳ, ὁμοιάζει μὲ ἀνακολουθίαν· μετριάζεται οὕτως ἢ ἔκφρασις καὶ δὲν λέγει : τοῦτο εἶναι ἀνακολουθία, ἄτοπον.

φρονιμώτατοι, οἱ φιλόσοφοι.

θεραπεία, ἐπιμέλεια, στοργικὴ φροντίς.

οὐκ ἔχει λόγον, εἶναι ἀδικοιολόγητον (λιτότης).

αὐτός, μόνος τῶν.

ὅ,τι μάλιστα, ὅσον τὸ δυνατόν περισσύτερον.

εἰκὸς (ἐστίν), εἶναι τούναντίον.

πραγματεία, ἡ φιλοσοφικὴ ἔρευνα, ἐξυπνὴ ἀντίρρησης.

ἀνερευνᾶ λόγους, ἀναζητεῖ ἀντιλογίας, εὐρίσκει ἀντιρρήσεις.

νῦν γε καὶ μοι αὐτῷ δοκεῖ λέγειν τι, (τι = κάτι σοβαρόν).

ὡς ἀληθῶς, τῇ ἀληθείᾳ, πραγματικῶς, τῷ ὄντι.

τείνω τὸν λόγον, (εἰς τινα) μεταφορὰ ἐκ τοῦ τόξου : ἔχω τινὰ ὡς στόχον, ἀποβλέπω, κάνω ὑπαινιγμόν.

ῥαδίως, χωρὶς τύψιν συνειδήσεως, μὲ ἐλαφρὰν συνείδησιν.

πάνυ μὲν οὖν, πάνυ γε, βεβαιότατα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 8.

πιθανώτερον, πειστικώτερον.

ἡδίκουν ἄν, θὰ εἶχον ἄδικον, θὰ ἔκαμνα ἄσχημα.

ἄνδρας, ἐν τῇ Ἀπολογία Σωκρ. κεφ. 32, 41 α, ὀνομάζει τοιοῦτους τοὺς : Μίνων, Ῥαδάμανθυν, Αἰακόν, Τριπτόλεμον, Ὀρφέα, Μουσαῖον, Ἡσίοδον, Ὀμηρον κ.ἄ.

πάνυ δισχυρίζομαι, πιστεύω ἀκραδάντως, ὑποστηρίζω μὲ ἐπιμονήν.

θεούς, ἐφ' ὅσον προηγεῖται τὸ παρ' ἄνδρας τε, ἔπρεπε νὰ ἀκολουθῇ καὶ παρὰ θεοὺς, ἔνεκα ὅμως τῆς παρεμβληθείσης προτάσεως καὶ τοῦτο μὲν... ἀρχίζει νέα σειρά τοῦ λόγου.

ἤξειν, κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἐλπίζω ἀφίξεσθαί.

εἶπερ τι ἄλλο, κεφ. 2, 59 α.

ὁμοίως, (ὅπως θὰ ἡγανακτοῦν, ἐὰν δὲν εἶχον τὴν πεποιθήσιν αὐτὴν), δὲν ἔχω τοὺς ἰδίους λόγους νὰ ἀγανακτῶ.

τι, κάτι σοβαρόν, ποὺ ἀξίζει, ὅπως κεφ. 7, 63 α.

πάλαι λέγεται, ἡ παράδοσις ἀναφέρει παλαιὰ παράδοσις τοῦ Ὀρφισμοῦ, τὴν ὁποίαν ἐδέχθησαν καὶ οἱ Πυθαγόρειοι (ὅρα καὶ 67 γ, 69 γ, 70 γ). Καὶ ὁ Ὅμηρος μᾶς περιγράφει (Ὀδυσ. δ 563) τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἀγαθῶν εἰς τὸ Ἠλύσιον πεδίον.

αὐτὸς ἔχων τὴν διάνοιαν ταύτην, κρατῶν μόνος του αὐτὴν τὴν γνώμην.

πρῶτον δέ, πρωτύτερα ὅμως, προηγουμένως ὅμως.

υκεψώμεθα, (ῥ. σκοπῶ) ἐξετάζω, ἐρωτῶ.

ὁ μέλλων σοι δώσειν τὸ φάρμακον, οὗτος ἐλέγετο δήμιος, δημόσιος κ. ἄ. καὶ ὡς μὴ καθαρὸς κατῶκει ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν, εἰσερχόμενος μόνον, ὅτε ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἔργον του.

μᾶλλον, μᾶλλον τοῦ δέοντος β' ὅρος συγκρίσεως. Ἡ μᾶλλον τοῦ δέοντος κίνησις ἐγένετο αἰτία ὑπερβολικῆς θερμάνσεως, ἔνεκα τῆς ὑπαιτίας ἐγένετο πέψις τοῦ κωνείου.

προσφέρειν τῷ φαρμάκῳ, νὰ χρησιμοποιοῦν ὡς ἀντιδραστικὸν κατὰ τῆς ἐρεργείας τοῦ φαρμάκου.

εἰ δὲ μή, εἰ δ' ἄλλως.

ἔα χαιρεῖν αὐτόν, πές του χαιρετίσματα, ἃ (φε)ς τον καὶ ἄς λέγῃ, μὴ σὲ μέλλῃ δι' αὐτόν.

ἀποδίδωμι τὸν λόγον, ἀπολογοῦμαι, δικαιολογοῦμαι.

ὡς μοι, πῶς μοῦ. . .

εἰκότως, εἰκότως θαρρεῖν.

οἶσθαι, (ῥ. φέρω) κερδίζω, ἀποκτῶ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 9.

κινδυνεύουσι, κ. λεληθέναι τοὺς ἄλλους, νομίζουσι ὅτι ἔχουσι διαφύγει τὴν προσοχὴν τῶν ἄλλων, ὅσοι δηλ. εἶναι γνήσιοι φιλόσοφοι νομίζουσι ὅτι δὲν τοὺς ὑποπτεύονται οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ὅτι. . .

ὀρθῶς ἀπτόμενοι φιλοσοφίας, οἱ γνήσιοι φιλόσοφοι.

ἐπιτηδεύω, ἐπγγέλλομαι, ἐπιδιώκω.

ἀποθνήσκεις τε καὶ τεθνάναι, καὶ νὰ πεθαίνου καὶ νὰ εἶναι νεκροί (τὸ ἀ' σημαίνει τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς ζωῆς μεταβολήν, τὸ β' τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἔχει τις ἀποθάνει).

δήπου, βεβαίως, ἂν δὲν ἀπατώμαι.

προθυμοῦμαι, ἐπιδιώκω μὲ ζῆλον.

γελασεῖω, ἐφετικόν, ἔχω ὄρεξιν νὰ γελάσω.

οἱ πολλοί, οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι, τὸ πολὺ κοινόν.

ἕμφάναί ἂν, ῥ. ἕμφρημι, συμφωνῶ.

τοὺς παρ' ἡμῖν, ἐννοεῖ τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι κατεδίκασαν τὸν Σωκράτη, κατ' ἄλλους ἐννοεῖ τοὺς Θηβαίους ὡς ἀμβλείς τὸν νοῦν ὀρθότερον τὸ πρῶτον.

σφᾶς γε οὐ λελήθασιν, δὲν ἔχουν διαφύγει τὴν προσοχὴν των (τῶν πολλῶν ἀνθρώπων), οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι ἔχουν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι...

οἴου θανάτου, καὶ ποίου εἶδους θανάτου εἶναι ἄξιοι.

θανατώσι, ῥ. θανατάω - ῶ, ἐφετικόν, ἐπιθυμῶ τὸν θάνατον.

ἦ, πῶς.

εἶπωμεν γὰρ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, χαίρειν εἰπόντες ἐκείνοις, ἅς συζητήσωμεν λοιπὸν μόνοι μας, χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μας ἐκείνους.

καὶ (ἡγούμεθα) τὸ τεθνάναι εἶναι τοῦτο, χωρὶς μὲν γεγονέναι τὸ σῶμα... Ὁ ὀρισμὸς τοῦ θανάτου εἶναι λίαν ἐνδιαφέρων διὰ τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν τοῦ διαλόγου, ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ χωρίου τούτου.

ἄρα, ἴσως, τυχόν, ὅπως καὶ εἰς τὸ κεφ. 4, 61 α.

ἕνδοκεῖ μοι, εἶμαι σύμφωνος καὶ ἐγώ, συμμερίζομαι καὶ ἐγὼ τὴν γνώμην τινός.

τούτων, ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα, ἀπὸ τὰ ἐφεξῆς.

εἴσεσθαι, ῥ. εἶδα.

σπουδάξω, ἐνδιαφέρομαι σοβαρῶς.

ἱμάτια διαφέροντα, ἱμάτια πολυτελῆ, ἐκλεκτά. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι εἰς τὰς Ἀθήνας κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σωκράτους ὑπῆρχε μεγίστη πολυτέλεια ἐνδυμάτων, ὑποδημάτων κλπ., τὰ ὅποια ὁ φιλόσοφος κατεφρόνει, φορῶν μόνον τὸν περίφημον τρίβωνα,

πραγματεία, ἀπασχόλησις, ἀσχολία.

ἀπολύω, προσπαθῶ νὰ ἀποχωρίσω, προσπαθῶ νὰ ἀπολυτρῶσαι
τείνειν ἐγγύς, βαδίζειν ἐγγύς, βαδίζειν πολὺ πλησίον.

ΚΕΦ Α Λ Α Ι Ο Ν 10.

τί δὲ δὴ, (δοκεῖ σοι).

φρόνησις, ἡ πραγματικὴ γνῶσις τῶν ὄντων (ὄρα καὶ 66 δ.).

οἱ ποιηταὶ αἰεὶ θρυλοῦσιν, συχνάκις ἐπαναλαμβάνουν οἱ ποιηταί.

Τούτων οἱ πλεῖστοι ἦσαν φιλόσοφοι, οἱ ὅποιοι ἐξέβηταν τὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας των ποιητικῶς· π.χ. ὁ Ἡράκλειτος : κακοὶ μάρτυρες ἀνθρώποισιν ὀφθαλμοὶ καὶ ὄτα· ὁ Παρμενίδης : ἄσκοπον (τυφλὸν) τὸ ὄμμα καὶ ἠχῆσεν ἡ ἀκοή· ὁ Ἀναξαγόρας : ὑπὸ ἀφαιρότητος (ἀτελείας) αὐτῶν (τῶν αἰσθήσεων) οὐ δυνατοὶ ἐσμέν κρίνειν τᾶληθές· ὁ ποιητὴς Ἐπίχαρμος : νοῦς ὄρῃ καὶ νοῦς ἀκούει, τὰ δ' ἄλλα πάντα κωφὰ καὶ τυφλά· ὁμοίως καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ἀπόσπ. 4,9· ὁ Ὅμηρος Ἰλ. Ε 127 (ὄρα καὶ εἰσαγωγὴν).

σχολῇ, δυσκόλως, ἀκόμη ὀλιγώτερον.

τὸ λογίζεσθαι, ἡ καθαρὰ πνευματικὴ ἐνέργεια χωρὶς συμμετοχὴν τῶν αἰσθήσεων.

εἶπερ που ἄλλοθι, κεφ. 2, 58 ε.

ὄντα, τὰ ὄντως ὄντα, αἱ ἰδέαι (ὄρα κεφ. 19,74α, ὡς καὶ εἰσαγωγὴν).

παραλυπῶ, ἐνοχλῶ.

ἐνταῦθα, κατὰ τὴν ζήτησιν τῶν ἰδεῶν.

τί δὲ δὴ τὰ τοιάδε, (λέγεις).

δίκαιον αὐτό, αὐτὴ ἡ ἰδέα τοῦ δικαίου ἀνεξάρτητος, χωρὶς κανένα δεσμὸν πρὸς τὸν ἄνθρωπον, τὰ πράγματα κ.λπ.

καὶ ἐνὶ λόγῳ (εἰπεῖν) περὶ τῆς οὐσίας ἀπάντων τῶν ἄλλων, ὃ ἕκαστον τυγχάνει ὄν, δηλαδὴ ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον (τί) εἶναι ἕκαστον. Τὸ ... ὄδν ἐπεξηγεῖ τὸ τῆς οὐσίας.

ὃς ἂν μάλιστα... περὶ οὐ σκοπεῖ, ὅποιος δηλαδὴ ἀπὸ ἡμᾶς περισσότερον καὶ ἀκριβέστερον ἔχει προετοιμασθῆ νὰ ἐννοήσῃ — ἐξετάσῃ — αὐτὸ καθ' αὐτὸ κάθε πρᾶγμα, ἀπὸ ὅσα ἐξετάζει, αὐτός... .

ἴοι ἂν ἐγγύτατα τοῦ γινῶναι, ἤθελε κατανοήσῃ κατὰ μεγίστην προσέγγισιν, ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ πλησιέστερα εἰς τὴν γνῶσιν.

παρὰτιθέμενος ἐν τῷ διανοεῖσθαι, ἔχων ὡς βοηθόν, χρησιμοποιοῦν κατὰ τὴν πνευματικὴν του ἐνέργειαν.

εἰλικρινής, καθαρός.

ὡς ἔπος εἰπεῖν, συντόμως εἰπεῖν, κοντολογίᾳ.

ὑπερφυῶς ὡς ἀληθῆ, ἐκτάκτως ἀληθῶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 11.

παρίσταται δόξα, ἐπέρχεται ιδέα, προκύπτει αντίληψις.

κινδυνεύει τοι ὡσπερ ἀτραπὸς τις ἐκφέρειν ἡμᾶς μετὰ τοῦ λόγου ἐν τῇ σκέψει, πλησιάζει βεβαίως νὰ μᾶς φέρῃ εἰς τὸ τέρμα (ἐκφέρω, ἐξάγω ἐκ δυσκόλου θέσεως) — σχεδὸν μᾶς βγάζει ἀπὸ τὴν δύσκολον θέσιν — τρόπον τινὰ μίαν ἀτραπὸς, ὅταν τὴν συνοδεύῃ ὁ ὀρθὸς λόγος κατὰ τὴν ἔρευναν (καὶ ἡ ἀτραπὸς αὐτὴ εἶναι ἡ ιδέα, ὡς ἐρμηνεύει ὁ Robin), ὅτι . . .

οὐ μὴ, με ὑποτ. ἀορίστ. ἰσχυρὰ ἄρνησις.

εἶδωλα, πλάσματα τῆς φαντασίας.

τὸ λεγόμενον, καθὼς λέγει ὁ κόσμος.

ἐγγίγνεται, ἀπροσώπως, εἶναι δυνατόν.

ἀσχολίαν ἄγω, δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ἀσχοληθῶ.

παραπίπτω, ἀκαιρῶς παρεμβαίνω.

ἔσται (τοῦτο) οὐ... φρονήσεως, ἔλξις ἀντί : φρόνησις, ἐπεξήγησις εἰς τὸ τοῦτο.

λόγος, συζήτησις, ἡ συλλογιστικὴ σειρά.

ὀμιλῶ, ἔχω σχέσιν, προσέχω, ἀπασχολοῦμαι.

ἀναπίμπλαμαι, μολύνομαι.

ἀπολύω, ἀπελευθερώνω, διότι τὸ σῶμα εἶναι τὰ δεσμὰ τῆς ψυχῆς.

τοιούτων, μετ' ἄλλων καθαρῶν, ὡς τῶν ιδεῶν.

δι' ἡμῶν αὐτῶν, με μόνην τὴν ψυχὴν μας.

ἴσως, (λιτότης) ἀσφαλῶς, χωρὶς ἀμφιβολίαν.

μὴ οὐ... ἤ, (φοβοῦμαι) μὴ . . .

ὀρθῶς φιλομαθεῖς, οἱ πραγματικοὶ φιλόσοφοι.

παντός γε μᾶλλον, περισσότερον βέβηια ἀπὸ κάθε ἄλλο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 12.

ἀφικομένω, (τινὲ ἐκεῖσε) οἶ..., ὅπου . . .

πολλὴ πραγματεία, ἡ μακρὰ καὶ ἐπίπονος σπουδὴ.

οἶ, ἐγκλ. ἀντὶ οἶ, δοτ. ἀντων. οὐ, ποιητ. αἷτιον, ὑπ' αὐτοῦ.

ὡσπερ κεκαθαρμένη, τρόπον τινὰ καθαρὰ, σὰν ἀποκαθαρμένη.

λόγος, παράδοσις παλαιὰ τοῦ Ὀρφισμοῦ, τὴν ὁποίαν ἐδέχθησαν καὶ οἱ Πυθαγόρειοι (ἔρα καὶ 63γ, 69 γ, 70γ).

συναγείρομαι, συνέρχομαι, συμμαζεύομαι.
ἀθροίζομαι, συγκεντρώνομαι. Ὁ Σωκράτης ὄντως παρεδίδοτο εἰς βαθυτάτους συλλογισμούς, ὅποτε ἔπαυε πᾶσα ἐνέργεια τῶν αἰσθήσεων, ὅπως συνέβη κατὰ τὴν ἐκστρατείαν εἰς τὴν Ποτείδαιαν : « Συγκεντρωμένος (ὁ Σωκράτης) εἰς μίαν σκέψιν του ἐστέκετο ἀπὸ τὴν αὐγὴν εἰς τὸ ἴδιον σημεῖον καὶ ἐσυλλογίζετο. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐπροχωροῦσεν εἰς τὴν σκέψιν, ἀντὶ νὰ τὰ παρατήσῃ, ἐξηκολούθει νὰ στέκεται καὶ νὰ τὴν ζητῇ. Καὶ εἶχε μεσημεριάσει πλέον, καὶ ὁ κόσμος τὸν ἐπῆρεν εἰδήσιν καὶ μὲ κατάπληξιν ἀνεκοίνωσεν ὁ ἕνας εἰς τὸν ἄλλον, ὅτι ὁ Σωκράτης ἀπὸ τὸ πρῶν στέκεται ἐκεῖ καὶ παρακολουθεῖ κάποιαν σκέψιν του. Εἰς τὸ τέλος (εἶχε βραδυάσει ἐν τῷ μεταξύ) μετὰ τὸ δεῖπνον μερικοὶ Ἴωνες ἔσυραν ἔξω τὰ στρώματά των, ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ κοιμηθοῦν εἰς τὰ δροσερά, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ παραφυλάξουν, ἂν θὰ ἔστεκεν ἔτσι ἀκίνητος καὶ τὴν νύκτα. Καὶ αὐτὸς ἔμεινε πράγματι ὄρθιος, ὡς ποὺ ἐχάραξεν ἡ αὐγὴ καὶ ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος. Ὑστερα ἔκαμε τὴν προσευχὴν του εἰς τὸν ἥλιον καὶ ἀπεμακρύνθη » (Πλ. Συμπ. 220 γ, μετάφρ. Συκουτρῆ).

παρασκευάζονθ' ἑαυτόν... οὕτω ζῆν, ἐνῶ ἕνας ἄνθρωπος ἀφ' ἑνὸς παρασκευάζεται εἰς τὴν ζωὴν του νὰ ζῆ ἔτσι, ὥστε νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστερα πρὸς τὸν θάνατον . . .

διαβάλλομαι, εὐρίσκομαι εἰς ἔχθραν.

πανταχῇ, κατὰ πάντα τρόπον, ἀπολύτως.

πολλὴ ἀλογία, μέγας, χονδροειδῆς παραλογισμὸς.

ἀπηλλάχθαι, ἐκ τοῦ ἐλπίς ἐστιν.

παιδικά, τὰ ἐρώμενα, τὰ προσφιλέ.

εἰς Ἄϊδου, π.χ. ὁ Ὀρφεὺς κατῆλθεν εἰς τὸν Ἄϊδον χάριν τῆς σύζυγου του Εὐρυδίκης. Ὁ Ἀχιλλεὺς, ἂν καὶ ἐγνώριζεν, ὅτι θὰ ἀπέθνησκεν, ἐὰν ἐφόνευε τὸν Ἐκτορα, ἐν τούτοις δὲν διστάζει νὰ τὸν φονεύσῃ ἐκδικούμενος τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, ἵνα συναντήσῃ εἰς τὸν Ἄϊδον— ἔστω καὶ νεκρὸς — τὸν ἀγαπημένον φίλον του.

ἐντεύξεσθαι, ἐπεξήγησις εἰς τὰ ταῦτα.

ἀλλ' ἦ, ἦ, παρά.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 13.

ὄν ἂν ἴδης, ἐπεξήγησις εἰς τὸ τ ο ὕ τ ο .

οὐκ ἄρ' ἦν, ὁ συνδ. ἄρα μὲ παρατ. σημαίνει γινώσκιν ἀληθείας, τὴν ὁποίαν δὲν γνωρίζομεν, ἐπομένως δὲν ἦτο (ὅπως ἐνομίζομεν) φιλόσοφος

φιλότιμος, φιλόδοξος.

τὰ ἕτερα, τὸ ἕτερον, ὁ πληθυντικός ἴσως, διότι πολλά εἶναι τὰ εἶδη τοῦ φιλοχρημάτου καὶ φιλοτίμου.

ἡ ὀνομαζομένη, ἡ λεγομένη, ποῦ τὸ κοινὸν θεωρεῖ.

οἱ οὕτω διακείμενοι, οἱ ἔχοντες αὐτὰς τὰς ἀρχὰς (τὰς ὁποίας ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν), δηλ. οἱ φιλόσοφοι.

σωφροσύνη, ἐγκράτεια.

πτοοῦμαι, παραφέρομαι ἀπὸ τὸ πάθος.

ὀλιγώρως ἔχω, ὀλιγωρῶ, ἀδιαφορῶ, παραμελῶ.

κοσμίως ἔχω, εἶμαι κόσμιος, εἶμαι ἐγκρατής.

μείζονα κακά, π.χ. ἀτίμωσις, δουλεία, αἰχμαλωσία, κ.τ. ἕμ.

κόσμιος, φρόνιμος, ἐγκρατής.

τὸ πάθος, τὸ πάθος τὸ περὶ τὴν εὐήθη (μωρὰν) ταύτην σωφροσύνην συμβαίνει αὐτοῖς (εἶναι) ὅμοιον τούτῳ· ἂν καὶ λέγομεν, ὅτι τοῦτο βέβαια εἶναι ἀδύνατον — ὅτι δηλαδή οἱ ἐγκρατεῖς εἶναι σώφρονες ἀπὸ κάποια ἀκολασίαν —, ἐν τούτοις ὅμως συμβαίνει εἰς αὐτούς, οἱ ὅποιοι ἀσκοῦν τὴν ἀνόητον ταύτην σωφροσύνην, νὰ εἶναι τὸ πάθημά τους ὅμοιον — ἀνάλογον μὲ τοῦτο. . . δηλαδή νὰ εἶναι σώφρονες ἀπὸ ἀκολασίαν. . .

ἔοικε γάρ, ναί, φαίνεται, ἔτσι πράγματι φαίνεται.

μὴ γάρ... (φοβοῦμαι), φοβοῦμαι μήπως πράγματι.

αὕτη, ἔλξης πρὸς τὸ κατηγορ. ἢ ὁ ρ θ ἢ ἄ λ λ α γ ἦ.

καταλλάττομαι, ἀνταλλάσσω, τὸ ἀπαρέμφ. ἐπέξ. τοῦ α ὕ τ η.

ὀρθόν, γνήσιον, ἀκίβδηλον.

ταῦτα καταλλάττεσθαι, τὸ ἀπαρεμφ. παθητικόν.

τούτου, γεν. τοῦ τιμήματος.

ὠνούμενα, παθητ. ἀγοραζόμενα.

πιπράσκω, πωλῶ (πρατήριο, μεταπράτης).

προσίγνομαι, προστίθεμαι.

ἀπογίγνομαι, ἀποχωρίζομαι, ἀφαιροῦμαι. Ἡ μετάφρασις τοῦ δυσκόλου τούτου χωρίου ἔχει ὡς ἐξῆς : φοβοῦμαι μήπως πράγματι τοῦτο δὲν εἶναι ὁ ὀρθὸς τρόπος ἀνταλλαγῆς πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἀρετῆς, τὸ νὰ ἀνταλλάσῃ δηλαδή κανεὶς ἡδονὰς μὲ ἡδονὰς καὶ λύπας μὲ λύπας καὶ φόβον μὲ φόβον καὶ μεγαλύτερα μὲ μικρότερα σὰν νομίσματα· ἀλλὰ ἐκεῖνο μόνον εἶναι ὀρθὸν νόμισμα, μὲ τὸ ὅποῖον πρέπει ὅλα αὐτὰ νὰ ἀνταλλάσσονται : ἡ φρόνησις· καὶ τοῦτο προσδιορίζει τὴν ἀξίαν αὐτῶν καὶ μὲ αὐτὸ

πράγματι αγοράζονται και πωλούνται όλα, και ἡ ἀνδρεία, και ἡ σωφροσύνη και ἡ δικαιοσύνη, και μ' ἓνα λόγον ἡ ἀληθῆς ἀρετή, μόνον μετα τῆς φρονήσεως ἀποκτᾶται, εἴτε προστίθενται εἴτε ἀφαιροῦνται και αἱ ἡδοναὶ και οἱ φόβοι και ὅλα τὰ ἄλλα παρόμοια. .

χωριζόμενα, ὄνομ. ἀπόλυτος, ἡ μετοχή ὑποθετική.

σκιαγραφία, σκιάς εἰκόν, ἀπατηλὴ εἰκόν.

ἀνδραποδώδης, δουλοπρεπής, ἀντάξιος δούλων.

κάθαρσις, ἀποκάθαρσις (ἠθική).

καθαρός, ἐξαγνισμός, μέσον καθάρσεως.

τελεταί, τὰ μυστήρια.

καθίστημι, ἰδρύω.

φαῦλος, τυχαῖος, ἄσοφος.

πάλαι, κεφ. 8, 63 γ κτλ.

αἰνίττομαι, δι' αἰνιγμάτων, συμβολικῶς ὑποδηλω.

ἀτέλεστος, ἀμύητος, ἀκατήχητος.

τετελεσμένος, (τελετή) μημνημένος.

ναρθηκοφόρος, ὁ φέρων θύρσον κατά τὰς ἐορτὰς τοῦ Βάχχου, ὡς θιασώτης τοῦ θεοῦ· θύρσος δὲν εἶναι ῥάβδος ἐκ νάρθηκος, φυτοῦ καλαμειδοῦς, ἐστεμμένη εἰς τὴν κορυφήν.

βάχχοι, οἱ μετέχοντες τῶν μυστηρίων τοῦ Βάχχου, οἱ θεόπνευστοι.

παῦρος, ὀλίγος.

Τὸ νόημα τῆς φράσεως : **ναρθηκοφοροὶ . . . παῦροι** εἶναι τοῦτο, ὅτι δηλ. τὰ ἐξωτερικὰ σύμβολα τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου δὲν σημαίνουν, ὅτι και ὁ μεταχειριζόμενος αὐτὰ ἐμπνέεται πράγματι ὑπὸ τοῦ θεοῦ. Ἀνάλογος εἶναι και ἡ φράσις τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου « πολλοὶ μὲν εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί » (Μάρκ. 20, 16), ὡς και τὸ κοινόν : τὸ ῥάσο δὲν κάνει τὸν παπᾶ. Ἡ φράσις εἶναι παλαιὸς στίχος ἐκ τῆς Ὀρφικῆς διδασκαλίας, ἡ ὁποία περιέπεσεν εἰς παροιμίαν. Τὰς ιδέας τῶν Ὀρφικῶν περὶ τῆς φύσεως και τῆς τύχης τῆς ψυχῆς, περὶ ἐγκρατείας, περὶ μύσεως και καθαρμοῦ, τὰ ὁποῖα ὤφειλον νὰ ἐγγυῶνται διὰ τὴν εἰς τὸν Ἄδην μεταβαίνουσαν ψυχὴν ἐν ταξιδίῳ χωρὶς κινδύνους μὲ ἐν εὐτυχῆς τέρμα πλησίον τῶν θεῶν, εἶχον δεχθῆ και οἱ Πυθαγόρειοι (ὅρα και 63 γ 67 γ, 70 γ).

γενέσθαι, γενέσθαι (εἶς) ὦν.

ἀνύτω, κατορθώνω.

σαφές, τὸ ἀληθές, τὴν ἀλήθειαν.

εικότως, συνδετέον πρὸς τὸ οὐ χαλεπῶς φέρω.
εὖ ἂν ἔχοι, καλῶς θὰ εἶχε, θὰ ἤμουν εὐχαριστημένος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 14.

εὐθύς, ἀσυνδέτως, ἐπεξήγησις.

πνεῦμα, πνοή, ἄνεμος.

καπνός, ὁμοίωσις ἐξ Ἰλ. Ψ' 100 « ψυχὴ δὲ κατὰ φθόνος ἤνυτε καπνός ὄχετο. . . »).

διαπτομένη, διαπέτομαι, πετῶ ἐδῶ κι' ἐκεῖ, ἐξαφανίζομαι.

παραμυθία, παρηγορία, παραμυθητικοὶ λόγοι (ὅρα καὶ διαμυθολογῶ ὀλίγον κατωτέρω), κατ' ἄλλους πειθῶ, ἀπόδειξις διὰ μαρτυριῶν.

πίστις, βεβηκίωσις, ἐπιχείρημα, ἀπόδειξις.

ἔστι, διαρκῶς ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχη.

δύναμις, δύναμις ζωικῆ.

φρόνησις, ἡ δύναμις τοῦ νοεῖν. Ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς, ὡς καθορίζεται ἐδῶ, ἔχει ὄντως ἀξίαν, διότι ἡ ἀπλῆ ὑπαρξὶς τῆς ψυχῆς, ὡς παρ' Ὀμήρῳ, ὅπου τὰ εἶδωλα, διὰ νὰ ἐννοοῦν, πρέπει νὰ πίουں αἷμα, δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἀξίαν.

διαμυθολογῶ, διηγῶμαι μύθους, συζητῶ μὲ μύθους, ῥιψοκινδυνεύω συζητῶν μὲ βάσιν μερικὰς ὑποθέσεις. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι τοῦτο ἐδῶ ὅτι δηλ. ὁ Πλάτων ἐπίτηδες μεταχειρίζεται τὰς λέξεις παραμυθία καὶ διαμυθολογῶ μὲν μὲ λεπτήν σημασιολογικὴν ἀπόχρωσιν, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιμένωμεν αὐστηρῶς λογικὰς ἀποδείξεις, ἀλλ' ἀληθοφανεῖς (εἰκὸς οὕτως ἔχειν). Πίστιν θέλει νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ ἡ ἀπόδειξις τοῦ εἶναι περισσότερον ἠθικὴ παρὰ θεωρητικὴ (ὅρα κεφ. 5, 61 καὶ κεφ. 13 69 γ).

κωμωδιοποιός, ἐδῶ ὁ Πλάτων ὑπαινίσσεται εἴτε τὸν Ἀριστοφάνη, ὁ ὁποῖος ἐγελοιοποιεῖ τὸν Σωκράτη εἰς τὰς Νεφέλας (1484 κ. ἐκ.) εἴτε τὸν Εὐπόλιν λέγοντα : μισῶ τὸν Σωκράτη τὸν πτωχὸν ἀδολεσχῶν.

ἀδολεσχῶ, φλυαρῶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 15.

αὐτὸ-τῆδέ-πη, τὸ αὐτὸ ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα, τὸ δὲ τῆ δέ-πη εἰς τὰ ἐπόμενα.

παλαιός λόγος, παλαιά δοξασία, παράδοσις (τῆς μετεμψυχώσεως ἢ μετενσωματώσεως). *Αν καὶ τὸ ἐπόμενον (70ε) μᾶς ὑπενθυμίζει τὸ δόγμα τοῦ Ἡρακλείτου, ὁ Πλάτων ἐννοεῖ ἐδῶ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ὀρφικῶν καὶ Πυθαγορείων (ὄρα καὶ 63γ, 67γ, 69γ). Τὸ αὐτὸ περὶ μετεμψυχώσεως ἐπίστευον καὶ οἱ Αἰγύπτιοι.

μεινήμεθα, ἐνθυμούμεθα.

ἄλλο τι, ἄλλο τι (ἐστὶν) ἤ...

τοῦ ταῦτ' εἶναι, τοῦ ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει, ὅτι δηλ. ὁ θρῦλος εἶναι ὀρθός.

λόγος, ἐπιχείρημα, ἀπόδειξις.

κατ' ἀνθρώπων, ἐν σχέσει πρὸς... ὅσον ἀφορᾷ τοὺς...

κατὰ ζώων καὶ φυτῶν, ὁ Πλάτων δὲν θέλει νὰ ἀποδώσῃ ἀθανασίαν εἰς τὰ ζῶα καὶ φυτά, ἀλλὰ θέλει νὰ δείξῃ ὅτι ὁ νόμος τῆς γενέσεως ἐκ τῶν ἐναντίων εἶναι γενικός.

αἰσχρός, ἄσχημος.

ἔχω, γνωρίζω, κοινῶς κατέχω, τὸ ξέρω καλά.

ἐξ ἐναντίων τὰ ἐναντία, τοῦτο ἤδη ἦτο δόγμα τῶν Ἡρακλειτείων.

δυοῖν ὄντοιν, παράθεσις πληθυντικοῦ (ἐναντίων).

μεταξύ, μεταξύ μείζονος καὶ ἐλάσσονος.

τὸ μὲν... τὸ δέ... τὴν μὲν μίαν γένεσιν... τὴν δὲ ἄλλην.

διακρίνω — συγκρίνω, χωρίζω - ἐνώνω.

κᾶν..., καὶ (λέγομεν) ἀναγκαῖον ἂν εἶναι οὕτως ἔχειν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 16.

ἐγρηγορέναι — καθεύδειν, ἀγρυπνεῖν - κοιμᾶσθαι.

καὶ αἱ γενέσεις..., καὶ αἱ γενέσεις αὐτοῖν εἰσι δύο μεταξύ δυοῖν ὄντοιν.

συζυγία, ζευγος.

τὴν μὲν — τὴν δέ, ἐπιμερισμὸς εἰς τὸ τὰς γενέσεις.

καταδαρθάνειν — ἀνεγείρεσθαι, κοιμᾶσθαι - ἀγρυπνεῖν, ὕπνος -

ἐγρήγορις.

τοῖν, χρῆσις τοῦ ἄρσεν. ἄρθρου ἀντὶ τοῦ θηλυκοῦ.

ταύτη, ἐδῶ, εἰς τὸ σημεῖον αὐτό.

ἀναβιώσκεισθαι, ἀναβίωσις, τὸ νὰ ξαναζῆ κανεῖς.

ἐδόκει, ὁ παρατατ., διότι ἀποβλέπει εἰς κεφ. 15 70γ δ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 17.

ἀδίκως, χωρὶς λόγον, χωρὶς αἰτίαν.

ἀνταποδίδωμι, ἀμετάβ. ἀντιστοιχῶ.

ὡσπερὶ κύκλω περιόντα, τρόπον τινὰ διαγράφοντα κυκλικὴν τροχίαν.

ἀνακάμπω, (πάλιν. πλεονασμὸς) ἀμετάβ. ἐπανέρχομαι, ἐπιστρέφω.

τελευτῶντα, ἐν τέλει, εἰς τὸ τέλος.

οἶον, παραδείγματος χάριν.

λῆρος, ἄρσ. (παραλήρημα) φλυαρία, ἀνοησία, ἀφέλεια παιδαριώδης.

τὸν Ἐνδυμίωνα, τὸν θρῦλον τοῦ Ἐνδυμίονος. Ὁ Ἐνδυμίον, βοσκὸς ὠραῖος, ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς τὸν Ὀλυμπον, ὅπου προσεῖλκυσε διὰ τὴν ὠραιότητά του τὴν προσοχὴν τῆς Ἥρας. Διὰ τοῦτο ἐξεδιώχθη ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ ἐτιμωρήθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς αἰώνιον ὕπνον.

οὐδαμοῦ ἂν φαίνοιτο, δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ φανῆ, δὲν θὰ ἤμπορῶσε νὰ συμβῆ, δὲν θὰ εἶχεν καμμίαν ἀξίαν.

Ἄναξαγόρας, ὁ Κλαζομένιος, γεννηθεὶς περὶ τὸ 500 π.Χ. Διάσημος φιλόσοφος, μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος, ἐγκατασταθεὶς ἐν Ἀθῆναις τῷ 460 π.Χ. περίπου. Οὗτος εἶπε τὸ περίφημον: «πάντα χρήματα ἦν ὁμοῦ, εἶτα νοῦς ἐλθὼν αὐτὰ διεκόσμησε». Δηλαδή ἀπὸ τὸ ἀρχικὸν χάος ὁ Νοῦς (τὸ πνεῦμα) ὠργάνωσε τὸν κόσμον ἀρμονικῶς (ὄρα καὶ εἰσαγωγήν).

ἐκ τῶν ἄλλων, οὐχὶ ἐκ τῶν τεθνεώτων.

τις μηχανή... ποῖος τρόπος θὰ ὑπῆρχε νὰ μή..

παντὸς μᾶλλον, περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο (κεφ. 11, 67β)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 18.

ἐνὶ λόγῳ (ὑπομνήσω σε), μὲ μίαν ἀπόδειξιν...

αὐτοί, μόνοι των.

ἐπιστήμη, ἀκριβὴς γνῶσις, ἀληθὴς γνῶσις, γνῶσις.

ὀρθὸς λόγος, ὀρθὸς συλλογισμὸς, ὀρθὴ κρίσις.

ἔπειτα, μετὰ τὸ γενικὸν μὲν, θέτει τὸ ἔπειτα εἰδικεύον τὸ παράδειγμα, ἀντὶ νὰ θέσῃ δέ.

διαγράμματα, γεωμετρικὰ σχήματα. Ὁ Πλάτων ὑπαινίσσεται ὅτι καὶ ἐν τῷ «Μένωνι» κεφ. 15—21, 80 δ—86γ ἀναφέρεται: Δουῖλος τοῦ

Μένωνος ἐρωτώμενος καταλλήλως ὑπὸ τοῦ Σωκράτους εὐρίσκει ἀληθείας γεωμετρικάς, ὡς νὰ εἶχε διδαχθῆ γεωμετρίαν.

κατηγορεῖ, ἀποδεικνύει (ὁ ἄγων ἐπὶ τὰ διαγράμματα).

μαθεῖν, νὰ μάθω, νὰ ἀκούσω τοῦτο... δηλ. νὰ ἀναμνησθῶ.

γάρ, ὁ γάρ ἐδῶ εἶναι ἐπεξηγητικός.

ἐπίστασθαι, ἐν τῇ διανοίᾳ λαβεῖν, νὰ τὸ ἐγνώριζε.

ἢ ἄλλην τινὰ αἰσθησιν λαβῶν, ἢ δι' ἄλλης τινὸς αἰσθήσεως ἀντιληφθείς.

οὐ μὴ ἢ αὐτὴ ἐπιστήμη, ποῦ δὲν εἶναι ἀντικείμενον τῆς αὐτῆς γνώσεως.

οὐ τὴν ἔννοιαν ἔλαβεν, τὸ ὅποῖον συνέλαβε μὲ τὸν νοῦν του.

παιδικά, κεφ. 12, 68 α.

ἔγνωσαν — ἔλαβον, γνωμικοὶ ἀόριστοι.

γεραμμένον, ῥ. γράφω, ζωγραφῶ.

ΚΕΦΑΛΙΟΝ 19.

εἴτε ἔλλείπει... εἴτε τοῦτο ἔλλείπει (ὑπολείπεται) **τι ἐκείνου κατὰ τὴν ὁμοιότητα εἴτε μὴ** (ἐλλείπει).

ἴσον, ἡ ἰδέα τοῦ ἴσου.

ὄ ἐστιν, τὸ ὄν, τὸ ὄντως ὄν, ἡ ἰδέα.

ὄν, μετοχὴ ἐνδοτική. Ἐπίσης καὶ ὄντα (ταῦτά).

ἴσα, ἡ ἰδέα τοῦ ἴσου, ὁ πληθ. κατὰ τὰ ἴσα πράγματα.

ταῦτά τε, τὰ πράγματα.

ἕως ἄν, ἕως ἄν ἐννοήσης, ἐφ' ὅσον δηλ. ἤθελες ἐννοήσει.

ἐνδεῖ (ὑποκ. τὰ ἴσα - πράγματα —) **τι ἐκείνου**, εἶναι κατὰ τι κατώτερα ἐκείνου (τῆς ἰδέας τοῦ ἴσου).

τῷ, τῷ εἶναι, δηλ. ὡς πρὸς τὸ νὰ εἶναι.

οἶον ἄλλο τι τῶν ὄντων, τρόπον τινὰ κάτι ἄλλο ἀπὸ τὰ ὄντα ἐκεῖνο, τὸ ὄν, ἡ ἰδέα.

προσέοικα, προσομοιάζω.

τὰ ἴσα, τὰ ἴσα πράγματα.

ὀρέγομαι, ἐπιθυμῶ, ποθῶ (ἔρεξις).

ταῦτόν δέ πάντα ταῦτα, τὸ αὐτὸ ἰσχύει δι' ὅλας τὰς αἰσθήσεις,

δὲν ὑπάρχει καμμία διαφορά... .

τὰ ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν (ἴσα), τὰ αἰσθητὰ ἴσα.

ἀνοίσειν, βραχ. ἀντί: ἀναφέροντες ἐνόησειν, νὰ συγκρίνωμεν, νὰ συσχετίσωμεν
 γεγόμενοι εὐθύς, εὐθύς μόλις ἐγεννήθημεν.
 πρὸ τούτων, τοῦ ὄρα̃ν, ἀκούειν κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 20.

αὐτήν, τὴν ἐπιστήμην, τὴν γνῶσιν.
 τὸ μεῖζον καὶ τὸ ἔλαττον, ἀντί νὰ εἴπη τὸ ἄνισον.
 ἐπισφραγίζομαι, ἐπιθέτω τὴν σφραγῖδα, ἐπιθέτω ὡς σφραγῖδα
 ἐδῶ: δίδω τὸ χαρακτηριστικὸν ὄνομα, τὸν χαρακτηριστικὸν ὄρον.
 τοῦτο δ' ἔστι, αὐτὸ ποῦ ὑπάρχει, τὸ ὄν, ἡ ἰδέα.
 καί... ἀποκρινόμενοι, κατὰ τὴν διαλεκτικὴν μέθοδον τῆς φιλο-
 σοφικῆς ἐρεύνης, τὴν ὁποῖαν χαρακτηρίζει ἡ ἐρωταπόκρισις.
 ἐκάστοτε, εἰς ἐκάστην γέννησιν.
 γίγνεσθαι, ἐκ τῶν προηγ. νοητέον τὸ ἀνάγκη (ἔστί).
 ἀπόλλυμι, λησμονῶ, κοινῶς χάνω, ξεχάνω.
 ἀναλαμβάνω, ἀνακτῶ.
 δυνατὸν γὰρ δὴ τοῦτό γε ἐφάνη, κεφ. 18 καὶ 19.
 οὐδὲν ἄλλ' ἢ..., οὐδὲν ἄλλο (ποιοῦσιν) ἢ...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 21.

δίδωμι λόγον, δίδω λόγον διατί, δικαιολογῶ.
 πολὺ μᾶλλον, πολὺ περισσότερον, πολὺ τοῦναντίον.
 τηνικάδε, αὐτὴν τὴν ὥραν, κοινῶς τέτοια ὥρα, (μετὰ τὴν θά-
 νατον τοῦ Σωκράτους, διότι μόνον οἱ φιλόσοφοι εἶναι εἰς θέσιν νὰ δικαιο-
 λογοῦν περὶ ὧν ἐπίστανται).
 ἐν ἀνθρώπου εἶδει, ἐν ἀνθρωπίνῃ μορφῇ.
 φρόνησις, κεφ. 14, 70 β.
 εἰ μὴ ἄρα, ἐκτὸς ἐὰν τυχόν, ἐκτὸς ἐὰν ἴσως.
 ἐν... χρόνῳ, ἐξυπακούεται ἡ ἐν τῷ γίγνεσθαι.
 ἔλαθον... οὐδὲν εἰπών, χωρὶς νὰ τὸ ἐνόησω εἶπον κάτι ἄνευ
 περιεχομένου, δὲν εἶπον τίποτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 22.

ἀναφέρω, κεφ. 19, 75 β.

ἀπεικάζω, συγκρίνω, παρομοιάζω, παραβάλλω.

ἄλλως, εἰς μάτην.

ταῦτα... τάδε, αἱ ἰδέαι... αἱ ψυχῆι (ἢ προὔπαρξις τῆς ψυχῆς)

ὑπερφυῶς, κεφ. 10, 66 α.

εἰς... καταφεύγει ὁ λόγος, ὠραῖα τελειώνει ἢ συζήτησις
(τὸ ἐπιχείρημα, ἢ ἀπόδειξις).

καρτερώτατος, λίαν ἰσχυρογόνμων, λίαν ἐπίμονος.

οὐκ ἐνδεῶς, λιτότης, ἀρκούντως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 23.

ἐνέστηκεν, ὑφίσταται ὡς κώλυμα, ἐναντιώνεται.

διασκεδάννυμαι, διασκορπίζομαι, ἐξαφανίζομαι.

τοῦ εἶναι, τῆς ὑπάρξεως.

τοῦτο, ὁ διασκεδασμός.

ἄλλοθεν ποθεν, ἐκ στοιχείων διαφορητικῶν ἀπὸ ἐκεῖνα, πού συνί-
σταται τὸ σῶμα.

ὡσπερ ἡμισυ, τρόπον τινὰ τὸ ἡμισυ.

τέλος ἔχειν, νὰ εἶναι τελεία.

συντίθημι εἰς ταυτόν, συνενώνω, συνδυάζω.

αὐθις γίγνεσθαι, νὰ ἐπανερχεται εἰς τὴν ζωὴν.

ὅπερ λέγεται, (ἀντὶ παραφνημένου), ὅπως ἔχομεν εἶπει..

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 24.

διαπραγματεύομαι, συζητῶ, ἐξετάζω.

ἔτι μᾶλλον, ἀκόμη διεξοδικώτερον (ἢ πρότερον).

δέδοικα τὸ τῶν παίδων, κατέχομαι ἀπὸ τὸν φόβον, τὸν συνήθη
εἰς τὰ παιδιὰ.

διαφυσῶ, φυσῶ κατὰ διαφόρους διευθύνσεις. διασκορπίζω.

ἄλλως τε καί, καὶ μάλιστα.

πνεῦμα, ἄνεμος.

ἐπιγελῶ, γελῶ ἐπιδοκιμάζων.

ἐν ἡμῖν, ἐννοεῖ πάντας τοὺς παρόντας.

μορμολύκειον, κυρίως τὸ προσωπεῖον, μετὰ τὸ ὅποῖον ἐφόβιζον τὰ παιδιὰ, φόβητρον, κοινῶς σκιαχτρο.

ἐπάδω, ἄδω ὡς ἐπωδῆν· ἐπωδαὶ δὲ ἦσαν ἄσματα μαγικὰ ἢ λόγιοι, δι' ὧν ἐθεραπεύοντο νόσοι, τραύματα κλπ. ὕπως τὰ σημερινὰ ζόρκια. Ὁ Πλάτων ἐδῶ ἐννοεῖ τοὺς φιλοσοφικοὺς λόγους πρὸς θεραπείαν νοσοῦσης ψυχῆς.

ἐξεπάδω, θεραπεύω μετὰ ἐπωδάς.

ἐπωδός, ὁ θεραπεύων μετὰ ἐπωδάς, ὁ μάγος.

βαρβάρων, ὁ Πλάτων δὲν ἀνεγνώριζεν ἐθνικὰς διαφορὰς εἰς τὴν ἐπιστήμην. Ὁ ἴδιος ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον πρὸς σπουδῆν.

ζητεῖν, νὰ ἐξετάζετε αὐτὸ τὸ ζήτημα.

ὑπάρξει, ἀπροσώπ. θὰ γίνουσι.

ἀπολείπω, ἀφήνω τι ἀτέλεστον ἢ ἄρρητον, διακόπτω.

εἶ σοι ἡδομένῳ ἐστίν, ἐὰν σοῦ εἶναι εὐχάριστον.

πῶς γὰρ οὐ μέλλει (μοι ἡδομένῳ εἶναι), καὶ διατί ὄχι; πῶς νὰ μὴ μοῦ εἶναι (εὐχάριστον);

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 25.

ἑαυτούς, αὐτοπαθ. ἄντων. γ' προσώπ. ἀντὶ α' ἡμᾶς αὐτούς.

συνθέτω, διαφέρει τοῦ προηγουμένου συντιθέντι, διότι ἡ σύνθεσις ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχη.

φύσει, ἀνήκει εἰς τὸ ἐπόμενον προσήκει.

ταύτη ἦπερ, ἔτσι, ὕπως ἀκριβῶς, καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον.

εἶπερ τῷ ἄλλῳ, κεφ. 2, 58 ε.

αἶε κατὰ ταῦτά καὶ ὡσαύτως ἔχει. Μετὰ τὸν τεχνικὸν τοῦτον ὕρον ὁ Πλάτων χαρακτηρίζει πάντοτε τὰς ἰδέας κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ αἰσθητά: τὰ ἄλλοτ' ἄλλως (ἔχοντα) καὶ μηδέποτε κατὰ ταῦτά, εἶναι πάντοτε τὰ ἴδια μετὰ τὸν ἑαυτὸν τους καὶ ὁ τρόπος τῆς ὑπάρξεως των εἶναι ἓνας καὶ ὁ ἴδιος, εἶναι ἀναλλοίωτα αἰωνίως, εἶναι πάντοτε τὰ ἴδια καὶ τὸν ἴδιον τρόπον ἔχουν πάντοτε. Ὅρα καὶ 78 δ.

δέ, ἐπαναλαμβάνεται ὁ δὲ πρὸς ἔξαρσιν, ἀντιθέτως.

ἴωμεν, ἐπανίωμεν.

ἀφ' ἧπερ (ἦλθομεν) ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ κεφ. 10, 65 βε κ.ε.

αὐτὴ ἡ οὐσία, ἧς λόγον δίδομεν τοῦ εἶναι, αὐτὴ ἡ οὐσία (ἡ ἰδέα, ἡ πραγματικότης), διὰ τὴν ὑπαρξιν τῆς ὁποίας δίδομεν λόγον

αὐτὸ ἕκαστον, ὃ ἔστιν, τὸ ὄν, κάθε μία πραγματικότης, ποὺ ὑπάρχει, τὸ ὄν, ὃ τι ἕκαστον εἶναι καθ' ἑαυτὸ, τὸ ὄντως ὄν.

ἐνδέχομαι, ἐπιδέχομαι.

ἢ, ἐπαναλαμβάνεται ἢ ἐρώτησις ἀκριβέστερον ὑπὸ ἄλλην μορφήν. μονοειδές, ἀπλοῦν, ἀσύνδετον.

οὐδέποτε οὐδαμῆ οὐδαμῶς οὐδεμίαν, ἐπισώρευσις κατὰ πλεονασμὸν ἀρνήσεων πρὸς ἑξαρσιν τοῦ ἀναλλοιώτου.

τῶν ἐκείνοις ὁμωνύμων, τῶν ὁμωνύμων μὲ ἐκείνας (τὰς ἰδέας).

πᾶν τοῦναντίον, ὅλως ἀντιθέτως

οὐκ ἔστιν (ἄλλο τι) ὄτω (δοτ. ὄργαν.).

ἐπιλαμβάνομαι, ἄπτομαι, συλλαμβάνω, ἀντιλαμβάνομαι.

ἀειδής, ἀράτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 26.

τίθημι, ὑποθέτω, παραδέχομαι, ἐπὶ α' καὶ β' προσώπου μετὰ τῶν βούλει, βούλεσθε, θέλετε, τίθεται ὑποτακτική.

ἔχον, (θῶμεν)

ἄλλο τι, (ἔστιν ἦ).

ἡμῶν αὐτῶν, οὐχὶ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία.

τῷ εἶδει, μὲ ὄρθρον, διότι ἤδη ἐμνημόνευσε τὴν λέξιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 27.

πάλαι, ὡς ἐν κεφ. 10. 65 β καὶ ἐξῆς.

προσχωρῶμαι, χρησιμοποιοῦν προσέτι, διότι δύναται νὰ ἐξετάζη ἢ ψυχὴ καὶ ἄνευ τῆς συνεργασίας τοῦ σώματος (κεφ. 10, 65 γ).

τὸ διὰ τοῦ σώματος, (σκοπεῖν), δηλ. τὸ δι' αἰσθήσεως.

ἰλιγιῶ, (ἰλιγγος), ζαλίζομαι.

τοιούτων, δηλ. πλανωμένων καὶ ταραττομένων.

πλάνος, περιπλάνησις.

ἐκείνα, τὰ ὄντως ὄντα, αἱ ἰδέαι.

συγχωρῶ, συμφωνῶ.

ὄλω καὶ παντί, καὶ εἰς τὸ σύνολον καὶ εἰς τὰ μέρη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 28.

πεφυκέναι, πεφ. (τοιούτον) οἶον ἄρχειν...
ξυμβαίνει, ἐξάγεται ὡς ἀναγκαῖον συμπέρασμα.
νοητόν, τὸ νοοῦν (ἐνεργητικόν), **ἀνόητον**, τὸ μὴ νοοῦν.
ὤ, πῶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 29.

τὸ παράπαν, ἐπίρρημα: παντελῶς.
ἐν ὄρατῶ, (τόπῳ), ἐννοεῖ τὸν τάφον.
διαπίπτω, διαλυόμενος καταρρέω, διαρρέω.
διαπνέομαι, διασκορπιζομαι ὡς καπνός, ἐξαφρνίζομαι. Τὰ τρία ἀπαρέμφρατα ἀποτελοῦν κλίμακα ἀποσυνθέσεως.
ἐπιεικῶς, ἀρκετά, λίαν.
ἐπιμένω, παραμένω, διατηροῦμαι.
καί, φυσική σειρά: καὶ ἐὰν μὲν τις.
χαριέντως ἔχω τὸ σῶμα, ἔχω ἀνθηρὸν καὶ χαριτωμένον τὸ σῶμα.
ῶρα, ἡ ἀκμὴ τῆς ἡλικίας, ἡ ὠριμότης.
καὶ πάνυ μάλα (συχρὸν ἐπιμένει χρόνον).
συμπίπτω, συμμαζεύομαι, μαραινόμεαι (μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἐντοσθίων κλπ.).
ὀλίγου (δεῖν) **δλον**, σχεδὸν ὀλόκληρον (τὸ σῶμα).
ταριχευθέντες, ἡ ταρίχευσις ἦτο συνήθης παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις (Ἡρόδοτος βιβλ. 2 κεφ. 86. . .). Τοιαῦτα ταριχευθέντα πτώματα (μούμιες) ὑπάρχουν σήμερον καὶ εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον.
ἀμήχανον ὄσον, ἀμέτρητον, ἐπ' ἀόριστον.
καὶ ἂν σαπῆ (τὸ σῶμα).
ὡς ἔπος εἰπεῖν, σὰν νὰ εἰποῦμε, σχεδόν.
τοιούτον ἕτερον, (κεφ. 2, 58 δ) ὅμοιον, ἀνάλογον μετὰ τὴν ψυχὴν).
γενναῖος, ὑπέροχος, εὐγενής, ἐξαιρετος.
εἰς Ἄιδου ὡς ἀληθῶς, εἰς τὸν πραγματικὸν Ἄδην - καὶ οὐχὶ τὸν Ἄδην τοῦ πλήθους — Ὁ Πλάτων ὑπαινίσσεται ἐδῶ τὴν ἐτυμολογίαν τῆς λέξεως Ἄιδης (ἀειδής), τὸν ὅποιον πιστεύει ὄντως ὡς ἀεὶ δῆ, ἀόρατον, ὅπου ἡ καθαρὰ ψυχὴ εὐρίσκει καταφύγιον πλησίον τοῦ θεοῦ.
ἰτέον, ρημ. ἐπιθ. τοῦ εἶμι, πρέπει νὰ ὑπάγῃ.
διαφυσῶμαι, (κεφ. 24, 77 δ), οἱ παρακ. παριστῶσι λόγῳ τῆς βεβαιότητος τοῦ λέγοντος τὴν πρᾶξιν ὡς τετελεσμένην.

πολλοῦ γε δεῖ, πολύ ἀπέχει, κάθε ἄλλο.

κοινωνοῦσα, διορίζει τὴν προηγούμενην μετοχήν.

ἐκοῦσα εἶναι, ἐκουσίως· τὸ ἀπαρ. πλεονάζει μετὰ τὴν μετοχήν.

τῷ ὄντι, τῷ ὄντι μελετώσα ῥαδίως τεθνάναι.

οὐκοῦν, ἐπανέρχεται εἰς τὴν ὑπὸ τῆς παρενθετικῆς· τὸ δὲ οὐ-
δέ ν. . . διακοπεῖσαν πρότασιν: ἐὰν μὲν καθαρά. . .

ὑπάρχει αὐτῇ, ἀπροσώπ., τῆς ἐπιτρέπεται, δύναται.

ἄνοια, ἔλλειψις νοῦ, ἀφροσύνη, παραλογισμός.

κατὰ τῶν μεμνημένων, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μεμνημένους εἰς τὰ
μυστήρια, τὰ Ὀρφικά (ἴδρα καὶ κεφ. 13, 69 γ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 30.

ἐὰν δέ, εἶναι ἀντίθεσις εἰς τὸ προηγούμεν. ἐὰν μὲν καθαρά. . .
γοητεύω, μαγεύω (ἴδρα κεφ. 11, 66 δ).

σκοτώδης, σκοτεινός.

αἰρετόν, καταληπτόν, ὅ τι δὲν εἶναι σκοτεινὸν διὰ τὰ μάτια καὶ ἄ-
ροτον, προσιτόν δὲ εἰς τὴν νόησιν καὶ διὰ τῆς φιλοσοφίας καταληπτόν,
τοῦτο δὲ συνηθισμένη καὶ νὰ τὸ μισῇ καὶ νὰ τὸ τρέμῃ καὶ νὰ τὸ ἀποφεύ-
γῃ, νομίζεις λοιπόν, ὅτι μία ψυχὴ εἰς τοιαύτην κατάστασιν θὰ ἀποχωρι-
σθῇ — τοῦ σώματος — καὶ θὰ εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ὀλοκάθαρη;

οἶει. . ., ἀπόδοσις εἰς τὸ ἐὰν δὲ γε.

εἰλικρινής, καθαρός, ὀλοκάθαρος.

οὐδ' ὄπωστιοῦν, κατ' οὐδένα τρόπον.

διαλαμβάνω, πιάνω ἀπὸ τὴν μέσσην (ἄρος παλαιστικός).

διελημμένην, (ἀπαλλάξεσθαι).

ὀμιλία, συναναστροφή.

συνουσία, ἀχώριστος συμβίωσις, συναναστροφή, κοινωνία.

μελέτη, μέριμνα (διὰ το σῶμα).

ἐμποιῶ ξύμφυτον, κάνω συμφυές, συγχωνεύω.

ἐμβριθής, βαρὺς, ἐπαχθής.

μνήματα, μνημεῖα νεκρῶν.

κυλινδοῦμαι, κυλιόμαι, περιφέρομαι, στριφογυρνῶ.

σχιοειδῆ φαντάσματα, δημῶδεις δοξασίαι περὶ φαντασμάτων, ὡς
καὶ οἱ παρ' ἡμῖν βρυκόλακες.

εἶδωλα, ὁμοιώματα.

εἶναι, (εἰκὸς (ἐστὶ).

τίνω δίκην, δίδωμι δίκην, τιμωροῦμαι.

τροφῆς, γεν. αἰτ. τροφή, ἀγωγή, τρόπος τοῦ βίου.

ἐπιθυμία, δοτ. αἰτ. ξυνεπακολουθοῦντος, γεν. ἀντικειμενική.

ἐνδεθῶσιν εἰς σῶμα, δεσμευθοῦν μέσα εἰς τὸ σῶμα, ἐνσάρκω-
θοῦν (ὄρα κεφ. 15, 70 γ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 32.

εἰς τοιαῦτα ἤθη, εἰς ζῶα ποῦ ἔχουν ἤθη ἀνάλογα μ' ἐκεῖνα. . .

μελετῶ τι, φροντίζω περὶ τινος, ἀσκῶ τι.

γαστριμαργία, ἀδηφαγία.

ὑβρις, ἀσέλγεια.

εὐλαβοῦμαι, φέρομαι ὡς εὐλαβῆς, προφυλάττομαι, μὴ διευλαβη-
μένους, ἀναιδῶς ζήσαντας.

ἰκτινος, εἶδος ἰέρακος, κοινῶς περδικογέρακο.

ἀμέλει, προστακτ. τοῦ ἀμελεῖν, μὴ σέ μέλη, βεβαίως.

ἐπιτηδεύω, ἀσκῶ, οἱ ἀσκήσαντες τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν
ἀρετήν.

γεγονυῖα, ἡ ὁποία ἀποκτᾶται.

πολιτικόν, κοινωνικῶς ὀργανωμένον, κοινωνικόν.

μέτριος, χρηστός, μητρημένος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 32.

οὐ θέμις, (ἐστὶ τινι), δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον.

φιλομαθής, φιλόσοφος.

καρτερῶ, ὑπομένω σταθερῶς, ἀντέχω εἰς τὰς στερήσεις.

οἰκοφθορία, καταστροφὴ τῆς περιουσίας.

ἀτιμία, ἔλλειψις τιμῶν, στέρησις τιμῶν.

ἀδοξία, ἔλλειψις δόξης, ἀσημότης.

μοχθηρία, ταπεινὴ κοινωνικὴ θέσις.

τοιγάρτοι, διὰ τοῦτο λοιπόν.

ἅπασιν, ἅπ. χαίρειν εἰπόντες.

πλάττω σώματα, φροντίζω νὰ κάμω ὠραῖα σώματα.

αὐτοῖς, (τοῖς πλάττουσι σώματα).

λύσις, ἐξιλέωσις, ἀπολύτρωσις.

ταύτη τρέπονται, ἀκολουθοῦν αὐτὴν τὴν ὁδόν.
ἐκείνη, τῇ φιλοσοφίᾳ.
ἢ ὑφηγεῖται, τὴν ὁποῖαν ὑποδεικνύει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 33.

παραλαβοῦσα, ὡς παιδαγωγός.

ἀτεχνῶς, ὅλως διόλου, τελείως (κεφ. 2, 59 α).

εἴργμος, εἴρκτῃ, φυλακῃ.

τοῦ εἴργμου τὴν δεινότητα κατιδοῦσα ὅτι... πρόληψις, ἀντί:
κατιδοῦσα (ἢ φιλοσοφία), ὅτι τοῦ εἴργμου ἢ δεινότητος
δι' ἐπιθυμίας ἐστίν, εἶναι δηλ. ἔργον τῆς ἐπιθυμίας, εἶναι δηλ.
συνδεδεμένη μετὰ τὴν ἐπιθυμίαν.

ὡς ἂν... εἴη τοῦ δεδέσθαι, συμπερ. (ὥστε μάλιστα ἂν εἶναι τὸν
δεδεμένον ξυλλήπτορα), ὥστε νὰ εἶναι πρὸ παντὸς αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ δεμέ-
νος συνεργὸς εἰς τὸ δέσιμόν του.

παραμυθοῦμαι, παραινῶ με παραμυθητικούς λόγους, ἐνθαρρύνω.

σκέψις, παρατήρησις, ἔρευνα.

ἀναχωρῶ, ὑποστρέφω, ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι.

ὅ,τι, ὅ,τι τῶν ὄντων.

δι' ἄλλων, δι' ἄλλων μέσων, τῶν αἰσθήσεων, ἀντίθεσις εἰς τό...
αὐτὴ καθ' αὐτὴν.

ἐν ἄλλοις ὄν ἄλλο, διάφορον ὄν εἰς διαφόρους περιπτώσεις, ἀντί-
θεσις εἰς τὸ αὐτὸ καθ' αὐτό.

ἠγεῖσθαι, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ παρακελευομένη.

ἔπαθεν, γνωμικὸς ἀόριστος.

ῶν, γενικὴ διαιρετικὴ.

οἶον..., ἐπεξήγησις εἰς τὸ τοσοῦτον κακόν.

λογίζομαι, ἀντιλαμβάνομαι, λογαριάζω.

ἅμα τε... καί, τὸ σύγχρονον, συγχρόνως καί.

οὐχ οὕτως ἔχον, ἂν καὶ δὲν ἔχει οὕτως. Ὁ Πλάτων ἐδῶ λέγει,
ὅτι μέγιστον κακὸν δὲν εἶναι αἱ συνέπειαι τοῦ πάθους, ἀλλὰ ἡ πλάνη ἢ
ἔμφυτος εἰς αὐτό, ὅτι δηλ. τὸ ἀντικείμενόν του ἔχει μεγίστην πραγματι-
κότητα καὶ ἀξίαν, ἐνῶ τοῦναντίον ὡς ὄρατόν οὐδεμίαν τοιαύτην ἔχει.

προσηλῶ, καρφῶνα.

προσπερονῶ, καρφῶνα μετὰ περόνην, προσκολλῶ.

ὁμοδοξῶ, ἔχω τὴν αὐτὴν γνώμην.

ὁμότροπος, ὁ ἔχων τοὺς αὐτοὺς τρόπους.

ὁμότροφος, ὁ ἔχων τὴν αὐτὴν δίαιταν, ἀγωγὴν.

ἀναπλέα, (ἀνάπλευς) γεμάτη, μολυσμένη ἀπὸ... .

πίπτειν, λόγῳ τοῦ βάρους, τῶν ὑλικῶν στοιχείων.

ἄμοιρος, ἀμέτοχος.

συνουσία, (κεφ. 30, 81 γ), αἱ γεν. θείου... ἐξαρτῶνται ἐκ

τῆς λ. συνουσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 34.

οἱ δικαίως φιλομαθεῖς, οἱ γνησίως φιλόσοφοι.

οὐ γάρ, ὄχι βέβαια.

ἐαυτήν, τὴν ψυχὴν (πλαγία ἀντανάκλασις).

πάλιν αὖ, πλεονασμός.

ἐγκαταδέω, δένω στερεῶς εἰς τι.

ἀνήνυτος, (ἀνύ (τ) ω) ἀτελείωτος.

μεταχειριζομένην, μεταχ. (τὴν ψυχὴν) τινὰ ἱστὸν ἐναντίως Πηνελόπης. Ἡ Ὀμηρικὴ Πηνελόπη ἐξήλωνε τὴν νύκτα ὅτι ὕφαινε τὴν ἡμέραν, ἐνῶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνόητου ὕφαινει εἰς τὸ σκότος τῶν παθῶν τὰ δεσμὰ, τὰ ὅποια ἡ ἀληθὴς φιλοσοφία ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σκέψεως προσπαθεῖ νὰ διαλύσῃ (ξηλώσῃ).

ἐν τούτῳ οὐσα, ἐνδιατρίβουσα ἐν τούτῳ, προσηλωμένη εἰς αὐτό.

τὸ ἀληθές..., ἐπεξήγησις εἰς τὸ ἐν τούτῳ.

ἀδόξαστον, τὸ μὴ ἐξαρτῶμενον ἐκ τῆς ἀτομικῆς δόξης, αἱ ιδέαι.

ἀπηλλάχθαι, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ ἴεται δεῖν.

οὐδὲν δεινόν, (ἔστι), δὲν ὑπάρχει φόβος.

ὅπως μὴ, μήπως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 63.

τὸ μὲν, ἀντίθεσις πρὸς τὸ ἀκολουθοῦν μέντοι.

τοιαῦτ' ἄττα, τέτοια περίπου.

ἄξιόν (ἔστι) κινδυνεῦσαι, ἀξίζει νὰ κινδυνεύσῃ κανεὶς μὴ διαψευσθῆ.

καλός, ὠραῖος, διότι περιέχει ὠραίας ἐλπίδας.

ἐπάδω, κεφ. 24, 77, ἐψάλλω ὡς ἐξορκισμόν.

ἡδονὰς — κόσμους, ἕρα κεφ. 9, 64 δ ε.

εἶασε χαίρειν, κεφ. 9, 64 γ, ἐπεριφρόνησεν.

πλέον θάτερον... μάλλον τὸ ἀντίθετον, μεγαλύτερον κακόν.

ἡγησάμενος, ἡγησ. ἀπεργάζεσθαι (αὐτοὺς — τοὺς κόσμους).

σωφροσύνη... ἀληθεία, ἐπεξήγ. εἰς τὸ τ ῶ α ὕ τ ῆ ς κ ὁ σ μ φ.

καλῆ, τὰ ἐδῶ λεγόμενα εἶναι μία ἀδρά ἀνακεφαλαίωσις τοῦ διαλό-

γου καὶ μάλιστα τῶν : 63 γ, 64 δ, 69 β, 82 γ, 82ε, 84 β, 107 γ δ, 108 δ κλπ.

οἱ ἄλλοι, οἱ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Φαίδωνος μνημονευθέντες φίλοι.

εἰς αὖθις, ἄλλην φοράν, ἄλλοτε.

ἄνῆρ τραγικός, ἕνας ἥρωας τραγωδίας.

νεκρὸν λούειν, ἐπεξήγ. Τὸ λούειν τοὺς νεκροὺς ἦτο σύνηθες εἰς

τοὺς ἀρχαίους διὰ λόγους θρησκευτικούς, διότι ὁ ἀποθανὼν θὰ ἤρχετο

εἰς συνάφειαν πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ ἐπομένως ἔπρεπε νὰ εἶναι καθαρὸς

(Ὀδυσ. ω 44, Ἰλ. Σ 345, Ἡροδ. βιβλ. 2, 86, Σοφοκλ. Ἀντιγ. 1201).

Ἡ αὐτὴ συνήθεια ἐπικρατεῖ καὶ σήμερον παρ' ἡμῶν καθαριζομένων τῶν νεκρῶν δι' οἴνου ὄξους κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 61.

εἶεν, καλὰ, ἔστω διὰ τοῦ εἶεν ὁ λέγων δηλοῖ συγκατάθεσιν, διὰ νὰ μεταβῆ εἰς ἄλλο θέμα.

ἐπιστέλλω, (ἐπιστολὴ) γράφω, παραγγέλλω, ἀφήνω τὴν τελευταίαν παραγγελίαν.

ὅ,τι ὅ τι ποι οὔν τε ς.

ἐν χάριτι ποιῶ τινι, χαρίζομαι εἰς τινά, κάνω κάτι διὰ νὰ ἐξυπηρετήσω καὶ εὐχαριστήσω τινά.

καινότερον, ὁ συγκρ. βαθμὸς ἀντὶ τοῦ θετικοῦ.

ὕμῶν αὐτῶν, τῆς ψυχῆς σας.

ὁμολογῶ, ὑπόσχομαι, κατ' ἄλλους ἐρμηνευτὰς : συμφωνῶ.

ὡσπερ κατ' ἴχνη, τρόπον τινὰ ἀκολουθοῦντες τὰ ἴχνη.

οὐδὲν πλέον ποιήσετε, δὲν θὰ κατορθώσετε τίποτε.

θάπτωμεν... τρόπον, ἡ ταφὴ ἐγένετο κατὰ δύο τρόπους, ἢ διὰ καύσεως ἢ διὰ κατορύξεως.

ἐγώ, ὁ Σωκράτης ἐπίστευεν, ὅτι ἐγὼ εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ ὄχι τὸ σῶμα.

διατάττω, διευθύνω.

εἰς μακάρων... εὐδαιμονίας, εἰς τόπους εὐτυχισμένους, ὅπου μακάριοι κατοικοῦν (κεφ. 8, 63 γ).

ἄλλως, εἰς μάτην (κεφ. 22, 66 ε).

ἡγγυᾶτο, ὄρα τὴν λέξιν : ὁ πατήρ αὐτοῦ, κεφ. 2, 59 β.
οὗτος μὲν γάρ, (ἡγγυᾶτο).

ἦ μήν, ἀληθῶς.

παραμενεῖν, (με).

ῥᾶον φέρω, ὑποφέρω εὐκολώτερον, καλύτερον.

προτίθεμαι τὸν νεκρόν, ἐκθέτω τὸν νεκρόν κεκοσμημένον πρὸ
τῆς ταφῆς.

ἐκφέρω, κάνω τὴν ἐκφορὰν τοῦ νεκροῦ.

καλῶς, ὀρθῶς, διότι τὸ νὰ λέγη ὁ Κρίτων, ὅτι θάπτει τὸν Σωκράτη
τῆ ἀντὶ νὰ λέγη ὅτι θάπτει τὸ σῶμα τοῦ Σωκράτους, δὲν εἶναι ὀρθόν.

εἰς αὐτὸ τοῦτο πλημμυλῆς (ἐστι), αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι σφάλμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 65.

ἀνίστατο εἰς... βραχυλογία ἀντὶ : ἀναστάς ἦει εἰς... ἢ ἀνίστατο
καὶ ἦει εἰς...

τοτὲ δ' αὖ, ὡς ἐὰν προηγέτο τοτὲ μὲν.

ἀτεχνῶς, κεφ. 2, 59 α. προσδιορίζει τὸ ὀρφανοί.

τὰ παιδιά, ὄρα λέξιν Ἐκνήπιη κεφ. 3, 60 α.

οἰκεῖαι γυναῖκες, ἢ Ἐκνήπιη καὶ αἱ συγγενεῖς γυναῖκες.

ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος, ἐνώπιον τοῦ Κρίτωνος.

καταγιγνώσκω, κατηγορῶ, ἀποδίδω ὡς μομφήν.

ἀρχόντων, τῶν ἕνδεκα, κεφ. 2, 58 δ.

ἄλλως, καὶ ἐξ ἄλλων περιπτώσεων.

ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, τῆς φυλακίσεως τοῦ Σωκράτους.

τούς αἰτίους, ἐννοεῖ τοὺς κατηγοροὺς κλπ.

τὰ ἀναγκαῖα, τὸ ἀναπότρεπτον, τὸ μοιραῖον (κεφ. 6, 62 γ).

ἀστεῖος, εὐγενῆς τοὺς τρόπους, (ὅπως εἶναι οἱ ἀστοὶ κατ' ἀντί-
θεσιν πρὸς τοὺς ἀγροίκους), λεπτός.

λῶστος, ἄριστος, χρυσὸς ἄνθρωπος.

ὁ ἄνθρωπος, ὁ μέλλον νὰ δώσει τὸ φάρμακον.

πίνοντες, τὸ κώνειον.

ἐγχωρεῖ, ἀπροσώπως, ἔξεστι, ὑπάρχει ἀκόμη καιρός.

ὀφλισκάνω γέλωτα, θεωροῦμαι γελοῖος.

γλίχομαι, ποθῶ, ἐπιθυμῶ ἐξαιρετικά.

οὐδενὸς ἔτι ἐνόητος, ἐνῶ δὲν ὑπάρχει πλέον τίποτε ἐκ τῆς ζωῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 66.

παῖς, ὑπηρέτης τοῦ Κρίτωνος (κεφ. 3, 60 α).

κύλιξ, ποτήριον κυρίως κρασοπότηρον, εὐρύ, δίωτον.

ὦ βέλτιστε, φίλτατε, ἀγαπητέ μου, καλέ.

γάρ, ἐπειδή, καὶ αἰτιολογεῖ τὸ τί χρῆ ποιεῖν.

περίεμι, περιπατῶ, περιιέναι — κατακεῖσθαι, ἀμφο-
τερα ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ χρῆ.

αὐτὸ ποιήσει, θὰ ἀνεργήσῃ μόνον του.

ὀρέγω, (ὀργυιά) ἐκτείνω, προσφέρω.

ἴλεως, ἰαρός, εὐθυμος, χαρούμενος, γαλήνιος.

τρέω, τρέπομαι εἰς φυγὴν ἐκ φόβου, οὐδὲν τρέσας, ἄνευ φόβου.

οὐδὲ διαφθείρας οὔτε... προσώπου, καὶ χωρὶς νὰ ἀλλοιώσῃ
οὔτε τὸ χρῶμα του οὔτε τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του.

ταυρηδόν, με βλέμμα ταύρου, με βλέμμα ἀτενές.

ἀποσπένδω, προσφέρω σπονδὴν.

μέτριος, ἱκανός, ἀρκετός.

μανθάνω, ἐννοῶ, καταλαβαίνω.

ἀλλ' εὐχεσθαι γέ που, ἀλλ' ἀφοῦ δὲν ἐπιτρέπεται σπονδὴ, ἐπι-
τρέπεται ὅμως τοῦλάχιστον — νομίζω — ἡ εὐχή.

χρῆ (εὐχεσθαι).

ἐπισχόμενος, (τὴν κύλικα), ἀφοῦ ἐκράτησε τὸ ποτήριον εἰς τὰ
χεῖλη του, ἢ ἀφοῦ ἐκράτησε τὴν ἀναπνοὴν του ἢ ἀφοῦ ἔμεινεν ἀκίνητος.

εὐκόλως, με ἀταραξίαν, χωρὶς δυστροπίαν.

ἐπιεικῶς, μόλις, ὀπωσδήποτε.

οὐκέτι, (οἶοί τ' ἦμεν).

βία ἐμοῦ αὐτοῦ, παρὰ τὴν προσπάθειάν μου νὰ συγκρατηθῶ.

ἀστακτὶ ἐχώρει, ἔτρεχαν κρουνηδόν, ποτάμι (οὐχὶ κατὰ σταγόνας)

ἐγκαλυψάμενος, καλύψας διὰ τοῦ ἱματίου τὸ πρόσωπον.

οἴου, διότι τοιοῦτου.

ἀναβρυχῶμαι, ἐκβάλλω βρυχηθμὸν ὀδύνης, ξεσπῶ εἰς θρήνους.

οὐδένα ὄντινα οὐ, ἔλξις (οὐδεὶς ἦν, ὄντινα οὐ), πάντας.

κατακλῶ, συντρέβω, ῥαγίζω τὴν καρδίαν.

οὐχ ἤκιστα, λιτότης, πρὸ παντός.

πλημμελῶ, κάνω μουσικὸν σφάλμα, μεταφορικῶς ἀμαρτάνω, κάνω
ἀνόητα πράγματα.

εὐφημία, τὰ καλὰ λόγια ἢ ἡ σιωπή· οἱ παριστάμενοι εἰς θυσίαν ὤφειλον νὰ λέγουν καλὰ λόγια ἢ νὰ σιωπῶσι, μήπως ἀκουσίως εἴπουν ἄσχημα λόγια. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ θάνατος κατὰ τοὺς Πυθαγορείους ἦτο ἱερὰ στιγμή, διότι μᾶς φέρει εἰς ἐπαφήν πρὸς τὸ Θεῖον, ἐπρέσβευον οὗτοι, ὅτι πρέπει νὰ ἀποθνήσκωμεν ἐν εὐφημίᾳ.

ἐπέχω, κρατῶ, σταματῶ, συγκρατῶ, παύομαι.

οἶ, ἐργλίσσις (οἶ), αὐτῶ.

διαλιπὼν χρόνον, μετὰ πάροδον χρόνου.

οὐκ, εἰς τὸ ἐννοούμενον α ἰ σ θ ἄ ν ε σ θ α ι.

ἐπανιών, προχωρῶν πρὸς τὰ ἐπάνω τοῦ σώματος μετὰ τὸ χεῖρι του.

αὐτός, ὁ ὑπηρέτης.

ἤτρον, ὑπογάστριον.

ἐνεκεκάλυπτο, οἱ ἀρχαῖοι ἐσυνήθιζον κατὰ τὰς ἐπιθανατίους στιγμὰς νὰ καλύπτουν τὸ πρόσωπον τοῦ ἀποθνήσκοντος.

ἀλεκτρούνα, οἱ θεραπευόμενοι ἐθυσίαζον εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν ἕνα πετεινόν. Ὁ Σωκράτης λοιπὸν ἐπιθυμεῖ νὰ κάμῃ αὐτὴν τὴν θυσίαν διὰ τοῦ Κρίτωνος εἰς ἐκδήλωσιν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν θεὸν τῆς ὑγείας, διότι νομίζει ὅτι τὴν στιγμήν τοῦ θανάτου του θεραπεύεται ἀπὸ ὅτι εἰς τὸν διάλογον ἐχαρκτήρισεν ὡς νόσον : τὴν ἔνωσιν τῆς ψυχῆς μετὰ τὸ σῶμα

ἐκινήθη, κατελήφθη ὑπὸ σπασμοῦ.

συνέλαβε, ἐκλείσε (ἔπιασε μαζὶ τὰ χεῖλη. . .).

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 67.

καὶ ἄλλως, καὶ ἐν γένει, καὶ ἐπὶ πλέον.